

NOUL LITERATOR

CULTURĂ • ARTĂ • LITERATURĂ

An XIV, Nr. 56, decembrie 2024

APARE SUB EGIDA UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA – FILIALA CRAIOVA

NOUL LITERATOR

Revistă trimestrială de cultură

Nr. 56, decembrie 2024

**APARE SUB EGIDA UNIUNII SCRITORILOR DIN
ROMÂNIA – FILIALA CRAIOVA**

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ȘTEFAN VLĂDUȚESCU

Secretar GEORGE GEAFIR

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Florian Copcea

Dan Ionescu

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Tudor Nedelcea

Florentin Popescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Mihaela Albu

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Firică

Spiridon Popescu

Camelia Zăbavă

REDACȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor-șef

Mircea Pospai - Redactor-șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

Victor Martin - Redactor

George Geafir - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de Aurora-Speranța Cernitu

Prezentare grafică & DTP

edituragrafix@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-339

Gelu Negrea

POVESTE DIN CARTIERUL CU SNOBI

Împotriva a ceea ce se crede îndeobște, majoritatea personajelor din comedia lui I.L. Caragiale *O noapte furtunoasă* trăiește într-un cartier care nu are într-însul nimic ridicol, vulgar sau respingător. Dimpotrivă, aș putea pentru ca să spun. Domnește aici o desfătătoare liniște patriarhală, întreruptă câteodată, ce-i drept, de lătratul „haitei de câini de la maiorul din colț”. Tihna socială este asigurată de organele de ordine care stau de veghe ziua și noaptea, sancționându-i conform legii pe turbulenți. Compania de gardă își face fără abatere datoria civică, fiecare rond nocturn include toate posturile, iar de la „izirciț” nimeni nu poate să tragă chiulul fiindcă și sergentul Chiriac, și căpitanul Dumitrache Titircă se străduiesc ca unitatea lor să fie „cea mai abitir din toate”.

În cartier se citesc ziare combative și cărți de top din literatura franceză în vogă. Primele sunt comentate cu patos; secundele sunt devorate și re-lecturate de câte trei ori. Lirica autohtonă participă, de asemenea, la competiția popularității: are și ea fanii și, mai ales, suporterele sale. Oamenii merg la teatru și iau poziții critice vizavi de spectacolele vizionate, cu toate că, de regulă, criteriile de evaluare exced sferei artistice. Amorezatele cartierului sunt sensibilizate și cucerite cu versuri incendiare, ușor naive, dar nu neapărat penibile. La rândul-le, doamnele căsătorite își alină trăirile sentimentale ascunse fredonând șansonete pe texte ale unor poeți la modă. Nici unele, nici celelalte nu se lasă seduse însă de farmecul peiorativ al cântecelor de lume, manelelor sau folclorului lăutăresc de duzină.

În cartier, franțuzismele circulă spontan și fără afectare. Nu întâlnim neapărat discursuri fără cusur gramatical, cu utilizarea impecabilă a lui *si conditionnel*, ci eșantioane amorfe de împrumuturi pătrunse recent în circuitul lingvistic curent: câte un cuvânt uzual, câte o sintagmă ușor dezarticulată sau în curs de adaptare la limbajul autohton. Faptul că nu strălucesc prin corectitudine în raport cu limba de împrumut este un fenomen normal: adaptarea la specificul fo-

netic, lexical și sintactic al idiomului beneficiar presupune, de regulă, o tranziție îndelungată și, de cele mai multe ori, pitorească. Rezultatul: un vocabular capro-varzist multicolor, un fel de temă cu variațiuni lexicografice de natură să producă efecte comice. Un scriitor cu ureche performantă (cazul lui I.L. Caragiale) le va sesiza imediat; un autor cu vocație umoristică (cazul aceluiași Caragiale) le va amplifica, iar la nevoie, pentru a provoca râsul, le va adăuga altele, în spiritul celor dintâi și, poate, mai reușite decât ele. Este riscant – ca să nu spun de-a dreptul greșit – să ne precipităm a face dintr-un cuvânt sau o alocuțiune provenită dintr-o altă limbă și utilizată în românește la un nivel scăzut de fidelitate față de etimonul original, criteriul de evaluare culturală sau etică a unui personaj literar. Incorectitudinea pronunției este iminentă comunicării vii și, cu atât mai mult, immanentă fenomenului de împrumut. Este nerezonabilă, în aceste condiții, ironizarea greșelilor de vocabular comise de cineva – din grabă sau precipitare, de cele mai multe ori. Aceasta pentru că, în general, indicele de relevanță al abaterilor de la normă este scăzut. Este ca și când ai număra și ți-ai bate joc de erorile gramaticale ale cuiva care abia învață o limbă străină...

Că Zița nu este uneori străină de oarecare snobism e adevărat. Ei, și? Importantă și semnificativă rămâne propensiunea sa pentru sincronizarea, prin limbaj, cu Occidentul civilizat. Pasagerile distorsiuni ori sincope ce pot surveni pe parcursul procesului trebuie tratate cu înțelegere și toleranță. Semnalarea încruntată și grăbită lor calificare drept mostre de ineptie și de incultură denotă superficialitate și criticism insipid.

La fel de prostească mi se pare încrâncenarea cu care perseverăm să dibuim în textele lui Caragiale anacoluturi și alte forme de violare a sintaxei, stâlciri ale unor cuvinte, benigne citări inexacte ale unor expresii venetice din care facem capete de țară. Apariția în discursul unor personaje și transformarea lor în temeuri de rapidă caracterizare – în registru disprețuitor, de cele mai multe ori – constituie o formă de tâmpenie țâfnoasă și nimic mai mult. Să fim sinceri: nici limba maternă vorbită în orice țară din lume nu respectă întocmai regulile Gramaticii Academiei din țara respectivă!

Spre deosebire de noi, critici ca flori deșerte, care roade n-am adus (apud Mihai Eminescu), autorul o privește pe Zița, de cele mai multe ori, cu simpatie și înțelegere. Perspectiva sociologis-

tă, menită să-i umbrească imaginea și s-o facă dizgrațioasă, reprezintă mai mult opțiunea comentatorilor & regizorilor de teatru și rezultatul înclinației psihanalizabile a nativului român, în general, de a scurma cu voluptate în pubele – reale ori imagine – pentru a scoate la suprafață răul, diformul, mizeria morală, incultura acolo unde ele sunt sau, dacă nu sunt, acolo unde se pot inventa. Avea multă dreptate detestatul N. Davidescu atunci când vorbea despre obsesia noastră, a românilor „de a ne ponegri cu toții reciproc”. Zița este una dintre victimele angelice ale acestei obsesii naționale!

Asemenea altor personaje din proza, dar, mai ales, din dramaturgia lui Caragiale, Zița a intrat și ea cu gratuită dezinvoltură sub zodia criticismului neînduplecat cu care cvasiunanimitatea exegeților operei lui Ion Luca s-au simțit datorii de-a lungul vremii. Să-l ascultăm, de pildă, pe unul dintre cei mai puțin acerbi și mai nuanțați în judecăți și evaluări: Pompiliu Constantinescu. După ce decretează că „în sens social și sufletesc” Zița aparține – ca toate personajele din *O noapte furtunoasă*, de altfel – categoriei mahalagiilor, el detaliază:

„... Zița e numai o cochetă, dar o cochetă cu măsură, cu prudență și cu precise calcule”.

Se subânțelege că măsura și prudența care ponderează comportamentul cochet al personajului se datorează josnicilor sale „precise calcule”. Fără ele, Zița ar fi o deplină, o dezlănțuită, o nemiloasă cochetă. Numai că viciul cochetăriei este prea anemic, prea suav, prea puțin incriminant pentru un personaj caragialian. Pentru a fi convingător e nevoie de ceva mai dur, mai substanțial. Calculul – evident: oneros, care ascunde intenții toxice sau măcar insalubre – servește incomparabil mai bine ponegririi unei femei decât nevinovata cochetărie. În plus, el poate fi invocat într-o pluralitate și o varietate remarcabilă de situații. Am aflat astfel, printre altele, de-a lungul și de-a latul timpului și spațiului hermeneutic caragialian că, în baza unor „precise calcule”, Zaharia Trahanache negociază onoarea familiei pe taraba slinoasă a politicii, că Rică Venturiano aspiră să dobândească, prin mariajul cu Zița, acces ilicit la averea lui Jupân Dumitrache (!?), că Joița vrea să-și tragă, la modul figurativ, un partid (dacă nu cumva, la modul practic a și făcut-o!), în fine, că Zița simulează doar – în virtutea unor, mă-nțelegi „calcule precise”, de ordin matrimonial, probabil – oarecari

sentimente amoroase la adresa lui musiu Rică Venturiano, ca o cochetă fără rușine ce este. Pentru că, ne asigură Pompiliu Constantinescu, „în comediile lui Ion Luca nu există nici o ingenuă”. Dar absolut nici una – de rudă, de sămânță, acolo... Punct de vedere însușit – explicit sau implicit – de larga majoritate a comentatorilor comediilor lui Caragiale și de cvasiunanimitatea regizorilor care le-au pus în scenă.

Privită însă cu ochiul liber de prejudecăți, Zița, deși a traversat infernul marital, exact asta este: o ingenuă. Ea se lasă „dezvorțată” de Jupân Dumitrache nu din fițe de găsculiță alintată, ci fiindcă traiul cu pastramagiul violent și alcoolic devenise un iad. În pofida acestei experiențe nefericite, însă, ea rămâne, sufletește, o candidă, o ingenuă. Cunoscuse instituția căsătoriei, dar abia prin Rică întâlnește dragostea. Faptul că îl convoacă la domiciliu după doar un sumar schimb de mesaje o validează nesmintit în ipostaza de ingenuă. O cochetă ar fi prelungit strategic așteptarea momentului: Mirandolina temporează întotdeauna cu perfidie inebranabilă; în schimb, Julieta acceptă instant întâlnirea cu Romeo în intimitate, arzând etapa tatonărilor de rutină. Din punct de vedere sentimental, Zița este virgină, comportamentul său erotic așezându-o alături de eroina lui Shakespeare, nu a lui Goldoni. O mai deosebește de Julieta faptul că se înamorează nu la modul primitiv, senzorial, ci pe filieră intelectuală, sensibilizată de romanticismul epistolar al „poetului liric” Venturiano. Mistica scrisului și înscrisului, a „documentului” este infailibilă în *O noapte furtunoasă*, iar Zița nu poate să i se sustragă, fiind și ea, nu-i așa, o intelectuală. Puțintel cam snoabă pe ici pe colo, e adevărat. Dar este, în fond, snobismul un lucru blamabil ori, mai curând, dimpotrivă?

Desigur, generic vorbind, snobul este un simulant, o funcție imitativă, o natură de împrumut, o formă de leasing existențial. Ferdinand Céline a omologat însă nu doar viața, ci și moartea pe credit, atrăgându-ne ireverențios atenția că problema e măcar mai serioasă dacă nu mai gravă decât pare. Să nu ne hazardăm, așadar, în verdicte pripite: adesea, masca se împregnează atât de adânc în morfologia simulantului încât, fundamental, el nu mai este ceea ce este, ci devine ceea ce vrea să fie. Aspirația poate învinge inerția unui naturel oricât de simțitor chiar pe terenul lui.

Aflat în serviciul pro-european al nației,

snobul nu reprezintă, așa cum aparențele ne-ar îndemna să credem fără a cerceta, emanația eternei și fascinației noastre tranziții. El dispune de un pedigree respectabil, figurând glorios printre pionierii edificării României moderne de la origini până în prezent. Poate chiar printre șoimii patriei aferenți nobilei cauze. Se numește Nicolae Bălcescu, Titu Maiorescu, Brătianu & fii, Golescu sau Rosetti idem, Kogălniceanu... În varianta feminină și tandru-comică se cheamă Chirița Bârzoii et Bârzoieni sau Zița ex-Țircădău. Ei da, cucoana exaltată, ridicolă întru franțuzitul *furculision* dar, *of course*, cu profesor de limbi străine din vodevilurile lui Alecsandri și demoazela „ambetată absolut”, cititoare de romane pariziene la modă și consumatoare de teatru „numai așa de un capriț, de un pamplezir” – ele și altele ca ele sunt, pentru timpul și lumea lor, veritabili agenți ai europenizării, ai occidentalizării la firul ierbii a României.

Să-i dăm Eminescului ce-i al Cezarului poetic, dar să cultivăm necesara carteziană mefiență vizavi de conservatorismul său viguros, săritor peste calul național și șaua-i verde ca pășunile patriei. Când scrie: „Ai noștri tineri la Paris învață / La gât cravatei cum se leagă nodul...” sublimul bard este expresivo-sarcastic în formă, dar cu totul nedrept în fond. Melonul, redingota, pantalonii strânși pe gambă, cu sau fără vipușcă și alte fantezii vestimentare apusene (inclusiv cravata incriminantă de Poet, cu nodul ei gordian cu tot) – iconoclaste și snoabe, mie-mi spui? – penetrează România ilicului și șalvarilor made în Isarlâk la pachet cu ideile și idealurile revoluțiilor vestice: libertate, egalitate, fraternitate, parlamentarism, constituționalitate, democrație, iluminism social, liber-pansism. Snobi – snobi, dar constructivi și providențiali acești europeniști de serviciu la propășirea țărișoarei lor, acești vizionari care îi jalonează luminos destinul „la 48, la 34, la 64, la 74, asemenea și la 84 și 94, și ețetera”, vorba nemuritorului pro-european Farfuridi. Și nu este, eugenlovinescian vorbind, cam toată cultura română modernă rezultatul snobismului cu azimut vest?

Pamplezirul cultural, tradus în impulsuri de frecventare a teatrului unde se joacă și „comedii nemțești”, reprezintă un motiv de emancipare la fel de bun ca oricare altul. Poate chiar mai bun. Când vrea la Iunion și când își salută nonșalantă sora cu un „alevoa, bonsoir, țațo” ori i se plânge bilingv („Uf! țățico, mașer, bine că m-a scăpat

Dumnezeu de traiul cu pastramangiul!”), Zița n-ar trebui să stârnească hohote disprețuitoare. Cel mult surâsuri comprehensiv – încurajatoare. Între cei care au deștelenit potecile noastre către locurile de unde proveneau *Dramele Parisului* cele citite și răscitite pe malul Dâmboviței se numără și Zița cea ridicolă numai la o privire scandalos de superficială.

Victor Martin

IMPRESARUL, VIS FRUMOS SAU COȘMAR?

Într-o revistă literară, un redactor lansează ideea utilității apariției și în România a meseriei de agent literar sau, cu altă denumire, de impresar. E adevărat că ne-ar trebui și nouă oameni care să se ocupe de promovarea și vânzarea cărților, dar sunt absolut sigur că nu avem condițiile necesare apariției unei astfel de îndeletniciri.

În primul rând, nu avem teren de joc. Piața distribuitorilor și vânzătorilor de carte e atât de atomizată, încât căutarea unei cărți devine o aventură. Dacă la cunoscătorii fenomenului literar românesc această aventură se poate sfârși cu bine, la marea masă a ceea ce numim “generațiile viitoare” aventura e de-a dreptul absurdă. Foarte mulți nu știu nici măcar care sunt diferențele dintre poezie și proză. Acest lucru nici nu e prea grav, în orice modalitate ar fi exprimat mesajul artistic o carte bună rămânând o carte bună. Necazul e altul: cititorii sunt atât de neinițiați încât nu discern între calitate și maculatură. Mai rău: consideră maculatura ca fiind lucru de calitate, din lipsa reperelor.

Revistele literare pot face oficiul de educație a publicului, dar sunt atât de multe încât îți trebuie șapte vieți să le răsfoiești pe toate, pentru a găsi ce îți trebuie. Dacă știi ce îți trebuie.

Mulțimea publicațiilor nici nu este cel mai mare rău posibil. Un rău mult mai mare e faptul că majoritatea publicațiilor, electronice sau pe hârtie, radiourilor și televiziunilor se ocupă de o felie preferată din mainstream, considerând orice altceva foarte urât mirositor pentru nasurile subțiri

ale criticilor noștri literari, zaharisiți, indiferent la ce vârstă, organizați în coterie.

Nimeni nu vrea să-și pună problema superiorității altuia, orice creație străină numind-o "literatură de drept comun"; sau nu poate.

Nici puzderia de târguri și expoziții de carte nu rezolvă problema. În primul rând, aceste târguri s-au înmulțit peste măsură, încât nimănui nu-i convine să alerge ca nebunul de la o locație la alta.

În al doilea rând, din mulțimea târgurilor de carte, nu iese nici unul deasupra, să poți spune că are notorietatea Târgului de Carte de la Frankfurt. Notorietatea unui târg e dată de perenitate, de calitatea cărților prezentate și, mai ales, de calitatea celor ce promovează cărțile, impresari sau agenți literari. La noi, târgurile și târgulețele cu aer provincial, gaudeamusurile, asocierile de editori, tipografi, patroni sau autori, apar și dispar meteoric. Cărțile sunt bune doar în accepțiunea unor patroni, editori sau redactori de carte diletanți, aflați la începutul începutului; ei privesc fenomenul ca lăutarul, cam după ureche. Ce le place lor, spun că e sfânt.

Să luăm un singur exemplu, al celui care a lansat ideea impresariatului artistic privat la români; după noianul de cărți străine editate, mai mult sau mai puțin reușite, omul a vrut cu tot dinadinsul să promoveze, discriminatoriu, mai mulți tineri. Și i-a promovat, dar lipsa culturii l-a făcut să nu știe că scrierile acestora sunt simple calchieri ale unor traduceri, deja apărute prin reviste sau almanahuri.

Lansările de carte nu reprezintă nici ele o soluție. Se lansează autori, nu cărți. Și chiar mai rău: fiecare editură își lansează autorii agreeți și publicați de ea, pe criterii de gașcă.

Nu se prea citește; pe de o parte, publicul e neformat, iar pe partea cealaltă, nu are cine să-l formeze. Din acest cerc vicios, dacă poate ieși, impresarul preferă banul. Cum feed-back-ul ban-calitate se formează extrem de greu, fiind, deocamdată, haotic, nu văd nici utilitatea, nici posibilitatea apariției meseriei impresarului. Cea a apariției industriei impresariatului, nici atât.

Am văzut lansări de carte unde nimeni n-a fost interesat să cumpere vreun exemplar. Publicul vine, bea cafea, răcoritoare, vreo băutură alcoolică, mănâncă sărățele sau fursecuri și pleacă; dacă primește cartea cadou și nu o aruncă la coșul de gunoi, o transformă în suport pentru ibricul de cafea. Și publicul vine doar dacă e

invitat președintele țării sau vreo altă somitate, așa, de curiozitate sau până stă ploaia, să poată pleca acasă.

Nu există agenți literari și nici nu vor fi prea curând în România. Ca să fii promotor al cărților altora trebuie să cunoști fenomenul literar în profunzime, să ai timp pentru asta și să fii mai deștept decât scriitorul promovat. Nimeni nu are aceste trei calități, atata timp cât fiecare se zbate să părăsească nenorocita asta de stare de sărăcie românească, materială și morală. Starea de sărăcie poate fi părăsită doar prin părăsirea României, dar, odată ajuns departe, intri în altă masină de tocat nervi, specifică altor locuri. Cei ce nu reușesc să se integreze în melanjul străinătății, se întorc cu pretenția de a ne da lecții; datorită obedienței românului față de tot ce nu îi e specific, aceștia chiar reușesc să impresioneze, dar nu pentru mult timp.

La noi, impresarul se confundă cu scriitorul. Mulți, deoarece au scris câte ceva, au ajuns, conjunctural, redactori de carte și, în virtutea atribuțiilor de serviciu, sunt obligați să facă și muncă de promoție, fără să aibă nici o vocație. Și mai mulți, deoarece au fost angajați în funcție de promovare, reclamă și publicitate, se apucă și ei să scrie și, dacă tot sunt la serviciu, își promovează și propriile cărți. Primii sfârșesc prin a se crede impresari, iar ultimii prin a se crede scriitori.

Deocamdată, toată lumea se pricepe la scris și toată lumea se pricepe la munca de promoție și impresariat, de-a valma.

Condițiile apariției impresarului sunt aceleași ca pentru apariția oricărei alte meserii: economice, politice, culturale, sportive, filozofice, literare sau de orice alt fel. Cum acestea se găsesc la nivel submediocru, eventualii noștri impresari vor fi tot submediocri. Dialectic, cantitatea din ce în ce mai mare, duce la un salt calitativ, dar aici nu vorbim de dialectică. Vorbim direct de calitate și, mai ales, de receptarea ei drept calitate. Lucru de calitate nu există dacă nu este receptat ca atare. Cei ce pozează azi în agenți literari sunt în situația plugarului care mână vitele cu sceptorul regal; ei nu au cum să înțeleagă ce țin în mână, o bătă sau un sceptor nobiliar. N-a fost nici un paradox faptul că, în comunism, se citea mai mult. Se citea din plicti-seală, orice, de la cap la coadă, fără nici un discernământ, situația fiind asemănătoare cu navigarea pe Internet, fără nici o direcție și fără nici

un sens. Criticii de atunci au creat emuli de aceeași valoare îndoielnică, promotori ai aceleiași fel de maculatură. Greu se va ajunge la un cerc concentric cu diametru mai mare, atâta timp cât nici traducerile publicate nu sunt mai breze. În loc să ne ridicăm la înălțimea unor culturi tradiționale solide, vindem publicului ceea ce are străinătatea mai prost; nu din răutate, ci din prostie, făcând apariția impresarului și mai improbabilă în peisajul literar românesc.

Și atunci, dacă nu are cine să discearnă între bine și rău, cine să-i dicteze săracului scriitor român ce să scrie, pentru a deveni vandabil?

Agenți literari de circumstanță se mai găsesc, pe ici, pe colo. Scot capul din cel mai neașteptat ungher. Personal, ca scriitor, am trăit experiența colaborării neoficiale cu un astfel de impresar, psihiatru de meserie. Sub masca prieteniei, acesta mi-a promovat câteva cărți, cum s-a priceput și el, ca un diletant într-o meserie încă neomologată, ca și inexistentă. Cum perspectiva îmbogățirii din vânzarea cărților mele era de-a dreptul iluzorie pentru amândoi, am vrut să știu ce îl îndemna să-și piardă timpul cu promovarea. Am aflat; domnul psihiatru mă studia pe mine, scriitorul, considerându-mă unul dintre cazurile clinice care se ocupă cu păguboasa îndeletnicire

a scrisului. Cu alte cuvinte, omul îi consideră psihopați pe toți cei ce scriu cărți și mă lua pe mine drept caz emblematic. Pentru acest lucru, am întrerupt relațiile cu un astfel de impresar; el a plecat la Paris, eu am rămas să-mi văd de cărțile mele.

Când cineva te întreabă de ce scrii, iar tu îi răspunzi că “de-aia”, dialogul e mai mult decât imposibil. Peste ani, se va dovedi cine a fost psihopat, scriitorul sau psihiatru?

În mod normal, în relația scriitor-impresar, nu trebuie să existe psihopatie. Fără meseria impresarului, nici un scriitor nu este profesionist. Deocamdată, suntem doar mai mult sau mai puțin scriitori.

Există iluzia că, dacă ți-a surâs norocul și, datorită unei conjuncturi favorabile de o clipă, ai vândut bine o carte, ești un scriitor realizat, profesionist. Nu e adevărat; din perioada comunistă, am preluat mii de astfel de scriitori “realizați”. Realizați de agenția națională de impresariat artistic a Securității, conducerii de partid și de stat, precum și Uniunea Scriitorilor, aceștia erau mai mult sau mai puțin virtuali, cum s-a văzut.

Azi, până la o promovare reală, scriitorii sunt fabricați pe Internet, un spațiu mai mult sau mai puțin socializant, spiritual vorbind.

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

Horia Gârbea, Evelyn Croitoru și Victoria Milescu

Ion R. Papa

ADÂNCIREA PROCESULUI DE SCIZIUNE ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ

În deceniile al V-lea și al VI-lea din veacul trecut, societatea românească era percepută de către regimul comunist ca fiind împărțită în bogați și săraci, cu diverse subdiviziuni (moșieri, chiaburi, industriași, comercianți, meseriași, mici patroni; țărani mijlocași, țărani săraci, țărani fără pământ, muncitori, funcționari, intelectuali ...), față de care regimul politic de inspirație sovietică, bazat pe „alianța” muncitorească-țărmnească, a promovat raporturi diferite; caracteristic epocii a fost raportul cu cei bogați, care a îmbrăcat forma luptei de clasă. Prin promovarea pe scară largă acesteia, s-a produs marea sciziune în societatea românească. În perioada Dictaturii proletariului, la sate, după 1949, aceasta a luat formele cele mai fâțișe prin promovarea principiului „ne aliem cu țărănimea săracă, ne sprijinim pe țărănimea mijlocașă și luptăm împotriva chiaburimii până la lichidarea acesteia!”, enunțat la Plenara CC al PMR din 3-5 martie 1949 de către Gheorghe Gheorghiu-Dej. Chiaburimea a sfârșit în 1959, prin „acceptarea acordului” de intrare în g.a.c, iar moșierimea, marii industriași, marii bancheri au fost lichidați prin condamnări și succesiunea de reforme nimiciitoare: monetare, actele de naționalizare a averilor rămase în urma reformei agrare din 1945, între care cea din la 3-5 martie 1949, când s-a produs nu doar trecerea în bun al statului a averilor moșierești, dar și dislocarea familiilor acestora de la sate, pentru a nu mai exercita o... influență negativă asupra țărănimii. Totodată, era trasată linia colectivizării și constituirii marilor unități de stat ale agriculturii, G.A.S și S.M.T, care proveneau din unități agricole de stat create prin reforma agrară din 1945.

În acest mod a avut loc un adevărat cutremur în societatea românească, cu scindări atât pe verticală cât și pe orizontală, dacă avem în vedere, de exemplu, că țărănimea mijlocașă era și ea stratificată și oricând un țaran mijlocaș putea fi trecut în rândurile chiaburimii, de unde decurgea aplicarea principiului luptei de clasă; acesta pre-

supunea prigoana împotriva paturilor sociale înstărite de la sate și orașe (majorarea, fără limite, a cotelor obligatorii din produsele țărânești, a impozitelor, a tuturor obligațiilor față de statul democrat-popular, precum și persecutarea până la dispariția unora; același principiu era aplicat împotriva micilor meseriași, a intelectualilor, barmanilor, cârciumarilor, proprietarilor de hanuri și restaurante etc).

Scindarea aceasta a societății românești a fost deosebit de profundă și a constituit baza politicii interne pe care s-a sprijinit Puterea prin intermediul organelor specializate, chiar dacă se spunea că cheazășia regimului politic este alianța dintre clasa muncitoare și țărănime; această „alianță” promovată în special prin discursuri de la cea mai înaltă tribună politică, rămânea departe de activitatea desfășurată de organele specializate la nivelul unităților economice, politico-administrative și la nivel de persoană, încât oamenii ajunseseră să se ferească unul de altul.

Regimul Ceaușescu a sesizat fenomenul și a încercat să-l escamoteze prin promovarea politicii de așa-zisă omogenizare a societății românești. Ceea ce a mărit însă coeziunea membrilor societății a fost conștientizarea apartenenței, vrând-nevrând, la același regim politic, îndurarea deopotrivă a acelorași vicisitudini etc. Această coeziune a fost desăvârșită prin adversitatea față de politica dusă de către regimul ceaușist, în special după anul '80, determinând manifestarea la unison a marii majorități a românilor în zilele revoluției din 1989,

După revoluția din 1989, apartenența la unul sau la altul dintre partidele politice, apariția în mod abuziv, neprincipial, a unor formațiuni politice, ca expresie a unor grupuri de interese de a orienta revoluția spre beneficiul lor, apoi fenomenul „Piața Universității”, lipsa unor răspunsuri coerente la cerințele acesteia, înlocuirea răspunsurilor cu „mineriadele” au creat distorsiuni social-politice în realizarea obiectivelor revoluției, au produs altă fracționare a societății.

Modul cum au fost înfăptuite reformele, în special în cazul retrocedărilor, cum au fost tratați românii veniți din afara țării, modul injust prin care unii și-au însușit pământurile ori casele altora, manifestarea corupției de la nivel înalt până la verigile locale ale Puterii au accentuat fracturarea societății românești, apărând la nivel macro opoziția între marea masă a populației și cei care au acaparat puterea și acoliții acestora.

Desfășurarea în continuare a reformelor după cum și-au impus dorința unele grupuri de interese, prin manipulări, prin cumpărarea unor lideri sindicali, nivelul de trai nu doar că nu a crescut corespunzător așteptărilor, dar a cunoscut scăderi drastice, cauza fiind percepută de către mase în corupția promovată și acapararea sau înstrăinarea averii poporului de către clasa politică.

Pentru că, pe de o parte, demonstrațiile, mișcările revendicative în general, indiferent de amploare, nu au dat rezultate și, pe de altă parte, pentru că Puterea și-a văzut de treabă și a continuat să înstrăineze sau să-și însușească averea poporului, (peste noapte apărând... capitaliști români ce depășeau în averi pe cei cu vechime de două-trei sute de ani din alte țări) a accentuat sciziunea dintre Putere și mase. Văzându-se înșelată în aspirațiile sale și în imposibilitate de a-și fi câștigat existența în țară, mare parte a românilor a plecat în căutarea unei vieți mai bune peste hotare, unde se estimează a se afla la muncă aproximativ șase milioane de cetățeni români.

Nu credeți că prin plecarea în masă a generației apte de muncă în străinătate apare un gol în societate? Apoi, urmarea de către copii a părinților din această generație muncitoare în străinătate înseamnă **ieșirea acestora de sub influența mediului propriu, din ambientul specific românesc, înseamnă lipsa practicării limbii române, a unor tradiții, obiceiuri, datini etc care au un rol important în viața tineretului, a națiunii?** Practicarea altei limbi în locul limbii române, a obiceiurilor străine (ex. Halloween, Sf. Valentin ș.a.) nu este deloc un aspect de neglijat. Cu timpul, creează un gol, **lipsa unui mijloc de legătură între generații** în evoluția societății românești. Sunt convins că, dincolo de

emancipare, se produce **o înstrăinare față de valorile românești**. Dintre aceștia, câți se vor întoarce cu un aport pozitiv (asta nu se reduce doar la a aduce bani în țară) la evoluția societății românești, cum s-au petrecut faptele de acest gen în sec. al XIX-lea? Dacă cei aflați, acum, la muncă în străinătate mai vin în țară doar la sărbători, generațiile următoare, fiii și nepoții acestora o vor face tot mai rar, până la deloc.

Consider procesul ca deosebit de dăunător pentru evoluția națiunii române pe pământul strămoșesc, prin slăbirea potențialului demografic, cultural, economic, de apărare etc.... Exagerez? Nu cred. Căutați răspunsuri la unele întrebări și le veți găsi în domeniul dumneavoastră mai ample decât aș reuși eu. Încercați să aflați cum au dispărut unele state, cum au decăzut națiuni, care gem sub stăpâniri străine sau înfruntă armat puteri cotropitoare. Exemplul Ucrainei este foarte aproape.

Veți zice că e un fapt bun, copiii și-au urmat părinții, își însușesc o limbă străină. Desigur. Fiindcă, altfel intervine celălalt aspect, al multor copii rămași acasă, în grija... bunicilor, adesea neputincioși în fața „străzii”, mult mai atrăgătoare. Aceștia sunt principala **sursă a îngroșării rândurilor, pe zi ce trece, a neșcolarizaților, a aurolacilor, a celor care lâncezesc pe scările blocurilor și atacă pe cei neputincioși, a celor care pun la cale spargerii peste noapte, tâlhării, violuri și, mai ales, principala sursă a consumatorilor de droguri.**

În loc de școlaritate sau aport economic pe care aceștia l-ar putea avea și de care societatea are nevoie, ei aduc cea mai mare **contribuție la creșterea factorului nociv din societate**, ceea ce este tot mai grav, dacă avem în vedere creșterea continuă a rândurilor acestora.

Mihaela Albu

MONICA LOVINESCU ȘI DATORIA DE MEMORIE

„Lipsa de memorie a românilor e fără egal.”
„Continui Jurnalul din /.../ sete de memorie...”

Monica Lovinescu

La (deja) 101 de ani de la nașterea sa (19 noiembrie 1923), numele Monicăi Lovinescu, dar mai cu seamă scrierile sale (dintre acestea *memoriile* ocupând un loc principal) se cer mai mult ca oricând făcute cunoscute celor de astăzi (tineri), ori reamintit celor care îi ascultau emisiunile de la „Europa Liberă”.

Ca depozitară a memoriei subiective, literatura memorialistică devine în același timp și document al unei epoci. În plus, *memoriile* pot fi receptate uneori ca un fel de bildungsroman, o carte ce dă seamă despre propria evoluție a autorului-personaj, într-un context social-politic care determină și marchează această evoluție.

Ceea ce așteaptă – și găsește – cititorul de astăzi în jurnalele și memoriile scriitorilor din exil este în primul rând **adevărul** despre oameni și realități atâtea vreme ascunse. Și astfel, literatura confesivă a exilului românesc se constituie în document care menține trează memoria și nu permit să se aștearnă uitarea nivelatoare.

Este cazul, pentru a da numai două exemple, al *Jurnalului* lui Virgil Ierunca (incomplet, din nefericire) și al *memoriilor* Monicăi Lovinescu, bazate acestea tot pe propriile însemnări ori pe cele ale lui Ierunca însuși.

Din păcate, cea care a fost ani de zile pentru românii din țară „conștiința” și „vocea” care informa și dădea verdicte (etice și estetice) în ceea ce privește viața literar-culturală nu a ținut consecvent un jurnal. Mărturisește ea însăși „cauza”: tragedia care i-a marcat apoi existența, rezumând, la începutul volumului al doilea din *La apa Vavilonului* (Humanitas, 2001), anii 60: „mi-a murit mama și nu am mai ținut jurnal”.

Ne vom baza în a-i cunoaște trăirile și evenimentele mai importante, așadar, pe volumele de memorii, subliniind că acestea pleacă totuși de la propriile însemnări, ea însăși considerând jurnalele – agende („Jurnalele fiind pentru mine

– ieri, ca și azi – doar niște agende mai detaliate”) (v. *Jurnal inedit*. 2001-2002, Humanitas, 2014, p. 48) – ori ale lui Virgil Ierunca (directe, așadar, nu erodate de trecerea timpului).

Nu vom analiza însă acum, în ansamblu, memoriile Monicăi Lovinescu (apărute după 1990 în România, la editura Humanitas, cu un precedent la editura Limite în exil), rezumându-ne la câteva „reper” axate pe tema „datoriei de memorie”. Și aceasta deoarece Monica Lovinescu și-a asumat – poate ca nici un alt memorialist – această datorie. „Remediul (la a nu perpetua ororile) nu poate fi decât memoria”, va scrie ea direct (în *La apa Vavilonului*, vol. 2) referindu-se la Nadejda Mandelștam de la care afirmă că a învățat „să acord memoriei rolul terapeutic primordial. Amnezia, practică și în Rusia și la noi după 89, confirmă dramatic constatul ei.”

Așadar, „remediul nu poate fi decât memoria”, amintirea consemnată, cu alte cuvinte, care duce la *cunoaștere* (n.n.). Monica Lovinescu citează tot din Nadejda Mandelștam, însușindu-și pe deplin ideile acesteia: „Cât valorează omul dacă n-are memorie? /.../ Atâtea vreme cât trecutul n-a fost înțeles, ar fi zadarnic să nutrim vreo speranță. /.../ Trebuie vindecată amnezia. E problema numărul unu. Trebuie plătit pentru toate, altminteri nu va exista viitor.” (op. cit., p. 113)

Cea care și-a pus deoparte propria vocație literară, asumându-și rolul de *martor* al timpului trăit, mărturisește că a făcut aceasta deliberat, conștientă de necesitatea consemnării: „Nu ea – literatura – mi-a fost scopul dintâi, ci memoria, obsesia – de atâtea ori exprimată – ca realitatea aceasta caducă a exilului să nu se lase înghițită de uitare.” (op. cit., p. 104)

În *Jurnalul inedit* (2001-2002), publicat de editura Humanitas în 2014, Monica Lovinescu se referea de asemenea la nevoia de a transmite mai departe „datoria de memorie” („am găsit câțiva tineri și mai puțin tineri cărora să le transmit ceea ce aș putea numi – dacă mi-aș îngădui patetisme – *datoria de memorie*. Cred că expresia îi aparține lui V., însă îl jefuiesc fără remușcări. Dacă am reușit să transmit această obsesie a aducerii aminte câtorva din cei ce vor rămâne după noi totul a avut un sens.” (pp. 91-92).

A transmite, așadar, generației următoare! Acesta este, printre altele, rolul jurnalelor și cărților de memorii ale celor care au jucat un rol sau altul în istorie. Mă refer aici, desigur, la *realitatea* unei anumite perioade, indiferent de domeniul care alcătuiește ansamblul.

Într-un interviu publicat de revista *Hyperion. Caiete botoșănene* (nr. 4/ 2003), una dintre întrebările pe care Gabriel Liiceanu i le-a adresat Monicăi Lovinescu (în 1994), după ce aceasta putuse, în sfârșit, să se reîntoarcă și fizic în țară, s-a referit la ideea că atât ea, cât și Ierunca au pus „cu obstinație accentul [...] pe problema uitării și a memoriei”. (p. 12) Răspunsul acesteia este semnificativ: „*Lucrul cel mai urgent. Să nu uităm. Să nu uităm împreună!*”

„Vindecarea rănilor nu exclude memoria”, mai spunea cea care ținuse trează conștiința românilor de la microfonul „Europei libere” în interviul cu Daniel Corbu (publicat în aceeași revistă), întrebându-se apoi retoric „O existență fără memorie poate fi o existență adevărată ? (p. 10), iar mai apoi afirmând că „rememorarea e un fel de dreptate.” (p. 12).

Și astfel, literatura sa confesivă poate fi receptată ca un astfel de protest, de vreme ce ea, ca toți cei care își aștern pe hârtie gânduri și idei, luptă conștient și împotriva uitării în plan individual, dar și pentru a susține astfel memoria colectivă. De aceea, o frază a Monicăi Lovinescu – „*Când va lua sfârșit amnezia, și numai atunci, se va putea pune și punctul final*” ar trebui să devină unul dintre criteriile după care să se ghideze societatea de astăzi (și nu mai puțin cultura noastră în sens larg).

Literatura confesivă a Monicăi Lovinescu, cea a lui Virgil Ierunca (și nu numai) sunt „datorii de memorie” asumate, semnale de „luare aminte” pentru contemporani.

În spiritul acestei „datorii de memorie” am organizat și anul acesta a treia „întâlnire”. sub semnul „In honorem Monica Lovinescu”. Evenimentul, organizat de Uniunea Scriitorilor (Filiala Craiova), Uniunea Ziariștilor Profesioniști (Filiala „Tudor Arghezi”, Craiova), Asociația Culturală „Carmina Balcanica” și editura Aius, s-a desfășurat în foaierul Teatrului Național, în data de 7 noiembrie, în prezența unui public numeros (printre care circa 50 de elevi, conduși de profesoara Carmen Făgețeanu, ea însăși implicată în organizare, precum și în colecția „Cărțile exilului” de la editura Aius, prin traducerea volumului *Eminescu* de Petre Ciureanu).

Evocarea personalității de scriitor și jurnalist a Monicăi Lovinescu a aparținut lui Mihai Fircă (președintele Filialei Uniunii Scriitorilor), Andraei Cojocaru (președinta Filialei „T. Arghezi” a UZP), lui Mircea Pospai (președinte de onoare al Filialei „T. Arghezi” a UZP). Moderator (și inițiator al „Zilelor Monica Lovinescu” desfășurate deja de trei ani consecutiv – Mihaela Albu).

Prin continuarea acestor întâlniri cu publicul, organizatorii au astfel în vedere promovarea personalității celei care, prin „vocea” sa a constituit raza de speranță și „oaza” de libertate a celor aflați sub regim comunist, promovarea operei sale, iar mai presus de toate însuflarea „datorii de memorie” contemporanilor.

Necunoașterea trecutului duce la repetarea lui, iar îndemnul Monicăi Lovinescu (alături de Virgil Ierunca) – „Să nu uităm, să nu uităm împreună!” – va trebui să fie mereu în atenția celor de astăzi, mai cu seamă a celor care nu au trăit în comunism.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Mihai Fircă, Florea Firan
și Acad. Gheorghe Păun

Elena Armenescu

NOAPTEA RISIPELOR

Pe nisipuri, vântul
consemnează curgerea Nimicului
Peste lumea obosită de iluzii.

Noaptea măreției, miresmele,
florile iasomiei sunt și rămân
în mine, în memoria mea
încărcată de surăs.

Lumina stelelor, pulbere eterizată
dă formelor contur ondulatoriu
făcându-le să respire Iubire,
în ritmul Universului,
o dată cu mine...

Peste lumea obosită de iluzii,
Pe nisipuri, vântul
consemnează curgerea Nimicului.

BUCURIA DE A FI

Împreună, lângă focul sacru
smeriți,
cu mâinile ridicate spre cer,
mulțumind Domnului
pentru darul vieții
ne-am rugat
pentru Armonie și Pace,
Fraternitate
Între oameni pe pământ.

Împreună, lângă focul sacru
am cântat și am jucat
luminați de flăcările
care dansau pe noi
în noi...

Împreună am trăit miracolul,
îmbrățișându-ne
Am consultat oracolul
I King
rugându-ne
Meditând
binecuvântând
Darurile,
Bucuria de a fi...

Inima moare încet
cu fiecare speranță ucisă
cu fiecare dor înjunghiat
fără milă.
Rană albă
când iubirea
floare dalbă
rătăcește
maculată de păcat..

Ea își vrea sălaș
în suflet curat
învăluit în duioșie,
arome de iasomie
păzit, înconjurat
de vraja îngerilor
tămăduitori, păzitori,
până în zori,
când s-ar topi râzând
în apa dragostei
Viața binecuvântând!

Doar lumina
știe
cât întuneric
chingă ucigașă,
strânge și constrânge
inima pustie
Când iubirea
nu este acasă...

Atunci,
inima începe să moară încet
cu fiecare speranță ucisă
cu fiecare dor înjunghiat.

SĂ POT...

Să pot trăi,
M-am îmbrăcat cu zorii
Să pot iubi,
Mi-am pus chezaș fiorii.

Să pot străbate drumul
M-am depărtat de ape,
Să zbor precum lăstunul
Chem Soarele aproape.
Las sufletul deschis
Să intre primăvara
Când val de paradis
Inundă toată țara.

Să intru în trăire,
Plec, dar mereu revin
Cu dor de dăinuire
Mi-e universul plin!

Să pot iubi adevărat
Cu visul m-am logodit
Pentru că m-am botezat
Cu dor(ul) de infinit...

Marius Chelaru

ÎNTR-O SEARĂ, O UMBRĂ

(la Palatul încă nerestaurat
al lui Dimitrie Cantemir)

„Că așa știa a zice bine în *tambură* că nici un țarigrădean
nu putea zice ca dânsul.” (Ion Neculce)

Într-o bătrână meyhane
poposesc cei de azi să respire
aer amirosind a poveste
desuet
sub un zid altădată străjuind viață
ros acum de priviri nepăsătoare
într-o grădină
odinioară rodind în limba română

așezat
pe otomanele de te cuprind
miez între brațele lor moi
complotând cu miresme sosite de departe
aduse de caravane de umbre rătăcite în timp
ori
plecate de pe pagini dăruite cu cerneluri de iubire
din vreo carte a lui Rumi
mi s-a părut – ori poate așa și era – că aud
o cântare
despre zorii de ziua
iluzorii pilaștri
din fastuoase-mpletite cu șoapte culori
voal ce acoperea al serii mugur fecioară
țineau pe brațe amurgul
divină povară
cetate de sonuri răsărită în fața vechiului zid
multpalidele umbre ale dervișilor mevlevi

s-au rădăcat din patul trecutului
rotindu-se
rotindu-se
sub bolțile din pietre de răcoare
ale plăcut desuetei meyhane
în ritmul năzuit de beizadea Dumitrașcu

odată cu ele se roteau dinspre trecut către azi
razele lunii nopților de altădată
răsuflările singurătății
oploșită
în vechiul palat din Balat
cuvinte de dor și amar uitate de Domnul Moldovei
de departe în veșnicie rătăcit

clipa împietrise în dansul de umbre
prelung rotitoare
prelung șoptitoare

cântarea aceea șerpuitoare
ce dezbrăcase prezentul
luminile tremurătoare
de culori și de timp
îmbrățișată cu umbrele
în noapte s-a stins

tăcerea
cu-aripă de întuneric
culori și umbre-a tăiat

cale de-un gând
o singură lacrimă
doar una
de departe
tocmai din geană de cer s-a pogorât

CARAVANA DE SINGURĂȚĂȚI

*din Turnul Galatei, cu ochii spre Tunceli și mai departe,
spre Elaziğ, unde se vede plecând Eufratul spre Irakul lui
Harun al Rașid*

la masa aceea
în proaspăta și multbătrâna ceainărie
reconstruită din nisip de amintiri
de undeva din gândurile mele
îți scriu
din viața aceea din vis
în care călătoream spre tine
cu o caravană de singurătăți și umbre
prin deșertul din hăul timpului
luminat
când tânără-i noaptea

de ochii tăi triști
când coaptă e ziua
mirosind a șofran și Bosfor

timpul din visul acesta nu are sfârșit
deșertul e nehotărnicit

caravana
plutește prin vremea unor amintiri
din veacuri de mult părăsite
în care niciodată nu ești
pe locul deșertului acela cu rătăcite hotare
în loc de nisip se revărsă
apa luminie a unei zile care ar fi putea fi

în visul
în care călătoream către tine
caravana de umbre se risipea
tot salvam de la moarte
viitoarele noastre posibile amintiri

de acum e târziu

la masa
din gânduri-cicatrici uscate de vremi
în bătrâna ceainărie
vegheată de îngeri dezaripați risipiți în netimp
nu ți-am mai scris

literele din nisipul de amintiri
care vor fi putut să fie
s-au risipit

limba în care mă gândeam la tine
scriindu-i slovele
care trăiau doar atunci și astfel
pe frunzele care ar fi căzut în părul tău
cândva
în viața aceea din visul meu
era de acum uitată
oricum
nu reușisem
niciodată
să ți-o trimit

din volumul în pregătire *10 zile pe Bosfor*

Daniel Carbu

ŞAH ORB

O, Feodor Dostoievski, în paginile tale
apune luna și răsare Moartea!
Osândit ca și tine
probez labirintul și deșertul barbar
apoi strig:
Dacă numai pentru atât ai făcut omul, Doamne,
e prea puțin!
Apără-l, Doamne, pe prietenul meu
mort de fericire pe câmpurile sintaxei,
pe actorii așteptând replici și gesturi suflate din
culisele lumii!
Ocrotește-i, Doamne, pe fumătorii de marijuana
pe cititorii în stele
pe bețivii din gări și din porturi
modelând norii magelanici ai depărtării!
Apără-i pe artiștii boemei, cei alunecați în alcooluri
și nu te bucura când vezi cum li se chircește
steaua
și cum li se usucă trecutele gloriei!
APĂRĂ-I, DOAMNE, PE RĂTĂCIȚII ÎN
INIMA MEA!

MONOLOGUL ÎNGERULUI CĂZUT ÎN VISARE

Poezia ce e?
întrebă ușor retoric îngerul cel căzut
atât de adânc în visare
atât de căzut că visele îi ieșeau
prin vedere prin coaste prin omoplați.
Domnule, îmi zise îngerul,
idealul nu-ți fie mireasma deșertelor gloriei
trecătoare ca apa prin cada de baie
a frumoasei madone
sau ca fidelitatea neofitilor.

Poezia ce e?
zise iar îngerul cel căzut în visare
perfect conștient că fiind așa transparent
s-ar putea sfârâma de primul fir de
lumină
sau preface-ntr-o licărire ca florile de iacint.

Poezia ce e?
Poate ruga poate fântâna din tine
albastră cu patru izvoare
poate aripa asta străvezie urcând
în înalt
poate drumul cu vise pavat
spre Celălalt.

PROLIGOMENE DE ȘOAPTE

Zicea:

toate ușile dau în haos

Și mai zicea: NIMENI N-A VĂZUT
MORMÂNTUL
UNUI CUVÂNT

Și mai încă zicea: stai singur ca o ușă săpată în
ziduri

râvnind mereu orizontul de după orizont

trece adevărul dintr-o cameră în alta

și te ignoră

trece umbra morții și te sperie

pas encore, Monseur Le Best Daniel, pas enco-
re!

Zicea: și mormintele călătoresc

Și mai zicea:

nu-l uitați pe cel care-și are

mormântul în mare!

Și mai încă zicea:

cel ce-ți oprește moartea la fiecare răspântie

cel care-o alungă mereu la doi pași mai încolo

te va uita într-o zi!

PURUȘA

Când am scris *Poema sfârșitului*

era o seară smolită de gânduri

când orice disperare își crea dreptul la desăvârșire

iar prințul Mișkin cu care ne-ntâlneam tot mai des
surâdea apocrif.

Ca un înger trecea deasupra noastră

Purușa în rochia-i de nenufar

canonizând absența.

Dar nu aceasta-i consolarea noastră

clipă neagră și lacomă clipă

despre munții ascunși prin ceruri

am vorbit cu clarvăzătorul Von Dogen

până când domestica absență da-n muguri

doar el știa că începusem să scriu erezii

că nu mă interesează urmele zeilor

că nici un bătrân adevăr nu minte.

Totul știa. NU RÂDE, VISEAZĂ-NAINTE!

Emilia Dănescu

NOPTILE FĂRĂ TINE

De la o vreme

au venit nopți

fără somn

și fără vise.

Doar patul meu

de cuie

ce-mi scrijelesc

carnea singurătății.

Și un înger

cu o aripă frântă

veghindu-mi

insomniile din

Noptile fără tine.

IUBIM CÂNTECUL MIERLEI

Auzi mierla?

Cântecul ei se înalță

până la cer.

E vertical,

ca gândul bun

pentru ziua de mâine.

Iubim cântecul mierlei.

Fiindcă mai avem

o speranță

să fim doi

ori să murim răpuși

de spinii

aceleiași flori.

O POALĂ DE STELE

Din înalții stejari

cad frunzele,

palme ostenite

mângâind obrazul

serii de octombrie.

Pe terasa din parcul nostru
și al oricui,
ne ascultăm gândurile
în tăcere.

Luna stă cu noi
la masă...

Hai s-o luăm
acasă,
dimpreună cu
O poală de stele.

DE ZBOR

Inima mea
este un cuib trist
și gol.

Din el au plecat
două păsări
îndrăgostite de cer
și
De zbor.

SINGURĂTATE

Azi-noapte,
pe când visam,
m-a trezit o stea
bătându-mi în geam
cu umbra ta.

Doar îngerii
sunt singuri în vis,
mi-a șoptit.

Dar tu nu ești...
Unde ești?
am strigat spre
geamul
întunecat al nopții.

Tama Grigorie

SPERANȚĂ ȘI AȘTEPTARE

Soarele precum speranța
se ițește pe fruntea unei creste
Îmi mângâie cu o rază trezirea cum o făcea
mama
cu boarea unui sărut
Pe picioare subțiri
lumina pășește peste nașterea zilei
din burta întunericului
O nouă zi o nouă viață
se desfășoară precum un sul de hârtie
pe câmpul căreia pictorul se pregătește să înfi-
ințeze
chipul așteptării
Timpul ca și spiritul încep deplasarea continuă
între *nu-i încă* și *întotdeauna deja*
conform zicerii lui Hegel
Limbile ceasornicului se ajung mereu
se depășesc într-o neîntreruptă visare
Luptăm cu starea de prostrație
Așteptăm să se deschidă poarta
Așteptăm să se deschidă cerul

ÎNGERII IERNII

Îngeri preschimbați
în fluturi albi
sunt trimiși de Dumnezeu
Vin în săniile zburătoare
pe zările iernii
să ne purifice
să ne vindece rănila sufletului
Cum se topesc fulgii în palmă
tot așa
se topesc păcatele verii
Dacă privim în sus
ne cad pe gene
pe umeri
Devenim Moși Crăciuni
cu saci de bucurii în spate
Gerul stă la taclale la gura sobei
cu tristețile
care pocnesc
în flacăra albastră

Toate anotimpurile au magia lor
Magia iernii ne adună în casele
cu căciuli de nea în loc de coșuri
Fumurile superbiei noastre văratice
se împreună cu fumul de horn
Plutesc spre înălțimile sticloase
transcedentale

RUGĂCIUNE

Unul nul cam mucalit
mă-ndeamnă să stau pitit
sub frunza de eucalipt

Să nu scot în Agora capul afară
să stau acolo până-n seară
în iarnă în vară

Nu știu de unde s-a zămislit
un soare cam otrăvit
peste cupola ăstui schit
al unui popor istovit

Mă rog pentru el în strană
dar rugăciunea pare vană

MĂ LUASEM CU VIAȚA

Lui Marin Sorescu

Scormonesc în groapa de gunoi a vieții
după vreun grăunte aurifer
Deziluziile precum viermii pe cadavru
sar să mă întâmpine cu pâine și sare
Cum doar atât îmi oferiți
Nici o lumină de licurici
prin grota prin care mi-am răvășit visele
Doar atât doar atât
intonează corul liliecilor
Mai pot duce bolovanul sisific le spun
deși mi-a lăsat dâre pe corp
Mai poți mai poți ultima suflare
încă nu-ți bate la porți
Of Doamne uitasem încercările Tale
Mă luasem cu viața

Daniela Ghigeanu

FLOAREA

O floare, simplă floare, își știe rostul ei,
Sămânța își adună din stropi cerești preaplinul,
Răsare-o nouă viață, își scrie-n sol destinul
Tâșnind către albastrul atâta de firesc..
Un cântec se-mpletește în chipul ei senin,
Privind mereu spre soare ori fețe omenești.
De știe floarea blândă destinul ei vremelnice
Ne-om lămuri târziu, când zările se sting.
Tăcuți, în ceasul morții,
Stingheri și fără vlagă,
Vom aștepta lumina
Să umple golul vechi.
Fuiorul florii albe,
Cu văluri de mătase
Ne va-nsoți făptura
Gonind spre paradis,
Acolo unde fluturi cu aripi moi, albastre
Se-așază peste gene
Și peste mâini cuminți.

PASĂREA DE LUT

În iarba uscată din livadă
Am găsit cândva o pasăre de lut,
Cu ochii deschiși privea cerul,
Firesc și liniștit. Doar greierii cântau,
Iarba foșnea din când în când.
M-am așezat lângă ea,
Lutul era încă moale,
Nu luase forma pământului.
Pasărea aceasta o fi cântat vreodată cuiva ?
Poate nu a avut cui. Poate nu a avut pui.
Totul s-a golit în jurul ei,
Toate s-au încetinit
Și s-au făcut din ce în ce mai mici,
Cât un grăunte de mac,
Apoi s-au pornit să zboare
Spre stele ori spre soare.
Din când în când pasărea de lut îmi mai apare în vis..
Lutul este transparent, îi poți vedea sufletul. Un
grăuncior de lumină.

BORDEIUL

În bordeiul străbunicilor număr urmele opincilor.
Pământul de pe jos îmi odihnește tălpile,

Păsări negre își fâlfâie aripile.
Deasupra trec norii hoinari,
Mai jos bâzâie niște bondari.
Lumina subțire pătrunde ca un fuior
Prin fusul prăfuit, prin ulcior.
Toate sunt cuminiți aici,
Ca într-un sălaș de pitici:
Soba lipită cu lut,
Patul îngust și tăcut,
Icoanele cu prunci desculți,
Salba de nuntă cu zeci de bănuți.
Bordeiul îi mai așteaptă pe ai săi
Cu singurătatea grea din odăi.
Ușa scârțâie, ochiul de geam s-a spart și privește
pieziș.
O mătă flămândă se strecoară, pe furiș,
Cu un plâns jalnic se agață de mine.
La poartă crește stingher un mărăcine.
Închid ușa, în bățatură nu e nimic.
Totul s-a uscat, este umed și frig,
Cerul e mohorât, plouă încet
Peste câmpul cu flori violet.

RUGĂCIUNEA UNEI FEMEII

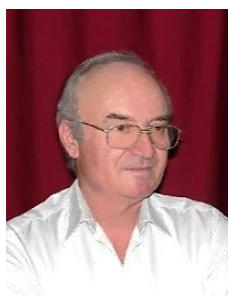
Doamne, sunt doar o femeie,
Un ulcior cu apă clară,
O făptură, o scânteie,
O cântare la vioară...
Te rog, fii bun și-ți coboară
Harul tău în cuibul meu,
Cu iubire mă-nfășoară
Și nădejde-n ceasul greu!
Mă-vește în tăcere,
Cu albastrul din senin,
Iar prin a ta mângâiere,
Dă-mi un semn ceresc, divin!

Tu în palma ta mă ții
Ca pe-un pui al nimănui,
Să visez nopți de nopți
Cum urc scara Raiului.
Lasă-ți duhul de blândețe
Peste cearta din cămin,
Pune îngeri la fereastră
Și cununi albe de crin...

ZBOR DE FLUTURI

Fluturii s-au trezit din visare.
Cu aripile amortite cercetează lumea.
Ei văd o lume minusculă și colorată strident
Care parcă i-ar aștepta să o contemple,

Să se umple de harul ei.
Zborul lor durează câteva clipe de tăcere,
De cădere în lumină, în eul cel mai adânc.
Acolo fluturii zboară pe cerul dinăuntru.
Adesea se lovesc de marginile cerului
Și își rănesc aripile deja obosite.
Atunci se prăbușesc cu toții în iadul fluturilor.
Dar cine știe oare dacă iadul nu va ajunge rai cândva?
Poate este o prăbușire în sus, poate un zbor în jos.

Teodor Preda

CA FRUMUSEȚEA UNOR LEBEDE

iubesc casa în care m-am născut
și pe cei ce se aflau în jurul meu
și mi-au influențat destinul
plângând sau bucurându-se
când eu mă avântam în zboruri de încercare
și toate amintirile m-au însoțit
pe ușa ce se deschidea înafară
ca regulă pentru eventuale incendii interioare
sau pentru a ușura ieșirea timpului
ce se prefăcea că trece pe lângă mine
când de fapt eu eram în trupul său de necuprins
adus odată cu poveștile mamei

mă plimb și-acum ca într-un vis cu ursu
câinele meu drag din prima copilărie
ce mă însoțea prin livada în care mă așezam
sub bătrânul pom cu mere galbene de aur
și-i povesteam cât de bunii erau părinții și
bunicii
cum ne vor lăsa ei să plecăm în pădurea sameșului
de pe marginea jiului

PROȘPEȚIMEA STAMPELOR

să vii acasă repede să ai grijă de fratele tău
îmi spunea mama la poartă
după ce mușca șorțul de un colț
gestul de dragoste și-ngrijorare
pentru mine

în acea zi și-n toate zilele copilăriei
am cunoscut lumea lor luminoasă
pe care au construit-o pentru noi

buni și onești ca frumusețea unor lebede
ce-și alintă puii înainte de părăsirea
lacului pe care i-au crescut

SPRE VISUL UNGHIURILOR NOASTRE IMPOSIBILE

știam că vei avea nevoie de mine
ca atunci când întindeai mâinile
spre galbena mea speranță
ce-ar fi crezut în tine o mie de ani

ne-am despărțit definitiv
într-o zi ce coborâse între noi
să se răzbune pe timpul
ce strigă și azi
cât de singuri și sărmani am fost

eu nu mai exist în ce ai dorit să fiu
iartă-mă iartă-mă iartă-mă
cât încă exist
iar dacă ai nevoie de mine acum
gândește-te la tine cum te gândești
la mine sau la altcineva pe care-l iubești
în spațiul și timpul ce ne-a umilit pe amândoi

NEGLIJENȚA CUVÂNTULUI

nu este ușor
să găsești cheia gândurilor de altădată
ce ar putea să deschidă lacătul imensei amintiri
câmpie pe care să vânez fazani
în amintirea ultimei toamne
din existența bunului constantin

acum este cu totul altfel
lumina nu mai fixează vânatul
în arealul de bătaie al puștii
și strămoșii s-au stabilit demult
într-o delimitare a infinitului
pe care n-o înțelege
universul tău de acum

mă scol cu noaptea insomniei pe cap
și visul pe care-l întrezăresc
îmi scapă printre degete
ca și cum ar fi răpit de un sunet sau de o rază
ce mă învață să iert
neglijența cuvântului uitare
din închisoarea iubirii

DINCOLO DE MARE

uragane lupi și flăcări
spaime ale copilăriei
hrănindu-se cu teama firii mele
când febra devine stăpână

un cearșaf îmbibat cu oțet
și cuvintele calde ale rugăciunilor
m-au făcut să descopăr răbdarea tăcerii
din lacrima vindecătoare a mamei
într-o zi și-o noapte

întâmplarea cuantică îmi aparține
și mă trece dincolo de frică și de întuneric
de zgomotul permanent al urechilor
ca un vuiet al stâncilor mării
saltul pe care-l voi face
în apa rece a timpului cândva
dincolo de mare

Alexandru Drăghici

FUROI DE CEAȚĂ

Mă pândește goală primăvara
după ziduri triste de liceu,
în poiana dimineții mă așteaptă
sub furouri de ceață mereu.
Miroase a copilărie
Iarba părului tău!

ACUARELĂ

Octombrie zugrăvește
prin saloanele
unei veri decadente.
Arome de Bogotá
și terțe melancolii
dinspre cafeaua la nisipul
unei clepsidre somnambule.
Acuarela mestecenilor
aprinde miriștea serii
într-un film cu siberii
și harmonici alcoolice.
Sfioase, cuvintele
se ascund în culori.

TE STRIG CU GURA-NCHISĂ

Iată, poenile serii sunt grele
îngerii își aprind pe boltă stele,
loitra nopții suspină stingher,
se scutură teii de oare prin cer,
luna se ascunde și încerc să adun
cămașa negurii dintr-un alun,
ce-a mai rămas din umbra femeiască
așteaptă zori timizi să îi topească
te strig cu gura-nchisă când nu pot
țărână de clepsidră mă socot,
din șleaul nopții să mă tragi afară,
lumină, mă primești a câta oară?

RUGĂCIUNE

Doamne, ce mai știi de tata
cu durere mare-Ți cer
poate-i dus ca să cosească
pururi iarba de prin cer.

Și de mama mea mai spune-mi
Doamne care-mi ești Lumină
poate scutură din stele
rouă blândă-ntr-o grădină

Doamne Cel mai sus de stele
să ai grije de amândoi
iartă-mă, sunt fariseul,
cărturarul din noroi!

BEMOLURI RUGINII

mai sângerează luna-n geamuri sparte,
prin cioburi calcă liniștea greoi
septembrie îmi scrie iar o carte
lumina curge-n pianine moi

mestecănișul cu tristeți mi-aduce
bemoluri ruginii a câta oară
lăstarii izbândi-vor într-o cruce
și-n trupul meu de iarbă va fi seară

Luminărind septembrie mă-ndeamnă
să iert zăpada când îmi este toamnă.

Mircea Florin Sandru

BĂIEȚI DE CAUCIUC

M-am născut la Făgăraș, în regiunea Stalin,
Sacul de porumb costa atunci două miliarde de lei
„Zdravstvuite!” silabisea mama, învățătoarea,
Învățând limbi străine, învățând lupta de clasă,
„La naiba!” spunea tata, învățătorul
Venit de la strânsul cotelor de prin sate,
„Zum Teufel!” spunea vecinul,
Fost grănicer în "Drei und Zwanzig Regiment"
„Dacă nu vin americanii ce faceți, pe unde
scoateți cămașa?”

Doar iubita mea nu spunea nimic,
Privea cerul pe care trecea încet o cometă ciudată,
Asculta vântul trecând prin țevile subțiri ale oaselor
Și gândea în sinea ei, și zicea în sinea ei:
În curând câmpia va fi înghițită de orașe,
Marea va fi înghițită de orașe,
Va ninge cu stronțiu, cu bariu,
Cu nitrotoluen, cu raze beta, omega, gamma,
Tu mă vei uita,
Leii vor înghiți leoparzii, leoparzii
Vor înghiți tigrii, tigrii vor înghiți râși și pantere,
Băieți de cauciuc vor săruta fete de cauciuc,
Un cărăbuș uriaș va tăia cu mandibulele lui orizontul,
Tu mă vei uita,
Orașele vor înghiți câmpia,
Orașele vor înghiți marea,
Va rămâne doar o lumină, o lumină sub parietalele
mele,
Singura poartă de fugă, singura poartă de fugă.

BALADĂ PENTRU ANNEMARIE

Vulturul a coborât pe pământ,
Să-și apuce prada cu ghearele,
Sângele negru al mielului sfânt,
Curge și întunecă soarele.

Șacalul își mușcă femela de spată,
Apoi o iubește plângând,
Cu boturi plăpânde, din bolta-nstelată,
Puii leoaicei beau apă pe rând.

Salcâmul și-a-nfipt rădăcinile-n stâncă
Și caută-ntruna pământ roditor,
Se sfâșie aprig în marea adâncă

Rechinii albaștri, cu plânsetul lor.

Coapsele tale sunt năucitor de frumoase,
Dacă le-aș atinge, toată strada ar exploda,
De catifea, de crepdeșin, de mătase,
De rodie răcoroasă e carnea ta.

CÂNTEC PENTRU ANA

Nu mai e mult și voi trece dincolo,
În rămuriș va rămâne doar umbra, un clopot înstelat
În care am stat cu Ana nopți și zile. Dulce era
gustul ei,
Sălbatic era trupul ei, adânci erau ochii ei, ochii
ei negri.
Când se lăsa seara, când draperiile erau trase,
când focuri mici
Pâlpâiau în șemineu, îi desenam flori pe piele.
Parcă toate mă dor. Aud și acum forfota sângelui,
Cântecul ploii, coapsele ei frecându-se sub cearceaf,
Un sunet împurpurat strălucind în carnea ei
Și în carnea mea; o muzică venind de dedesubt,
un plânset venind
De deasupra. Un buchet de forșiția, un arbust de
ceai, o rodie,
Un coș cu nuci, un tort aniversar, fusta ei roșie
Uitată pe scrin, albeața trupului ei, perle în cutii
negre, de piatră.
Toate acestea trăiesc, sunt săpate în foc,
Cortexul meu fumegă; din cenușa lui un heru-
vim albastru zboară spre cer,
Apa nopții se prelinge în picuri mici; o, eram
tânăr, o, eram tânăr.
Dar acum nu mai e mult și voi trece dincolo;
ființa se va despărți de ființă,
În rămuriș va rămâne doar umbra, un clopot înstelat,
În care am stat cu Ana nopți și zile.

DE ZECE ANI

De zece ani n-am mai auzit privighetoarea,
Eram cu o femeie pe marginea unui râu, în munți,
Și roua se așeza, ca un dar din cer, pe fața noas-
tră, pe iarbă.
De atunci n-am mai auzit privighetoarea,
Trilul acela care tăia noaptea
Ca un pumnal mătăsos și-mi dădea
O copleșitoare suferință. Las deschisă fereastra,
Aștept sub copacii marelui bulevard
Sau în parc, ca și cum cineva mi-ar fi dat
O misterioasă întâlnire.
Orașul respiră ca un plămân uriaș

Și zgomote felurite vin de la depărtare,
Apoi se sting, ca apa care se scurge printre pietre,
Dar nu aud, nu aud privighetoarea,
De zece ani n-am mai auzit-o și sunt trist,
Presimt că nici în noaptea asta nu va veni,
Poate niciodată...

Laurențiu Drăgușiu

VIA TATĂLUI

Via tatălui meu se coace acum.
I-am văzut chipul în bobul ascuns
unde lumina se-mparte ca și cum
peste prag cerul atârână neuns.

Țândări din tot ce a fost la un loc,
despuiata câmpie se năruie
trăgând după ea într-un cerc de foc
o umbră peste care se văruie.

Via tatălui meu nu se vede,
ea e acolo de când lumea mereu.
Și pădurea o știe, e verde
dar fără sămburi strugurii se coc greu.

MARGINE DE CER

Ard mugurii în sămânța pustie
și Nevăzutul se sprijină de copaci.
În pădurea asta umbra e vie,
doar curcubeul se vrea osândă în maci.

Nici o carte-poștală nu ți-am mai scris.
Dincolo de perete e vară.
Disperarea parcă întoarsă din vis
a uitat demult să ne doară.

Ard mugurii de atâta ninsoare
și nici rănile nu mai au sânge.
Se scutură caișii de floare.
O margine de cer ne ajunge.

SĂRBĂTOARE

Nu zăbovesc să cer din ploi
nădejdea împlinirii grele.
Azi se zidește pentru noi
o margine ruptă din stele.

Și nu cutez a desluși
aceste ape în vărsare.
Îngenunchiați de s-ar ivi
doar macii port în ei o zare.

E sărbătoare în câmpie.
Să ne prefacem deci că știm
să ne zidim cu noaptea-n vie
și strugurii să-i învelim.

Nicolae Tăulescu

O IARNĂ AȘTEPTATĂ

Se-anunță o iarnă din stepele ruse,
O văd pe fereastră, cum suflă-n zăvor,
Zilele toamnei aiurea sunt duse,
Vă trece o vreme să vină înapoi.
Mai trage un scaun să stai lângă mine,
Te rog pune lemne pe urmă de jar!
Se-anunță la meteo că iarna ce vine,
Aduce zăpadă și-un vortex polar.
Citește-mi din cartea iubirii de lume,
Dar nu-mi spune totul din finalul banal,
În care feți-frumoși îmbrăcați în cutume,
Mereu îl omoară pe zmeul zonal.
Povestea aceasta îmi pare străină,
Cum rece îmi pare și focul din vatră.
Eu nu am, iubito, nici urmă de vină
Că-n graiuri străine, azi câinii mă latră.
În cerul din mine, un petec de nor
Își scutură fulgii în roiuri bogate,
Mi-e teamă că ninge pe ultimul dor
Si-ngroapă-n uitare, iubirile toate.

Te rog dă la minim butonul sonor,
Tv-ul prezintă doar știri fabricate,

Cu palma-ți fierbinte culege-mi un dor
Și pune-l oriunde, pe unde se poate!
Întuneric e-afară, ora cred că e șapte,
Pe tavan șerpoasele flăcări se sting...
Umbra, prin colțuri, se-ascunde de noapte
Eu prin negura nopții tot mai greu te disting.
Mai pune o pătură groasă pe mine
Și-o frunză de nuc peste inima-mi rece,
Că iodul din sevă e posibil s-aline,
Durerile multe și poate că-mi trece.

NOIEMBRIE

E-atât de mult noiembrie pe-afară
Încât au putrezit și băncile sub noi.
Să-i punem fiecărui ram o scară,
Să poată frunzele să urce înapoi!

E vineri azi, o rece vinerea cețoasă
Născută dintr-o joie, umedă de ploi.
Puțini pantofi mai îndrăznesc să iasă
Să-și plimbe purtătorii prin noroi.

Aleile sunt triste și-au rămas golașe,
Cum sunt și sufletele celor ce străbat,
Cu pași mărunți, cu gânduri pătimase,
Această toamnă dintr-un calendar ratat.
Vânturi polare, prinse-n nordice fuioare,
Ca hoardele venite din stepele rusești,
În succesive valuri, turanic- migratoare,
Vestesc feeria albă, plină de povești.

Orașul vechi, azi e cuprins de îndoială,
Ca un mahmur trezit după beții gregare,
Se scutură platanii de-a verii toropeala,
Punându-ne galant, tentațiile la picioare.

Din aer fulguie, cotidian, miros de smoală,
Ținta decarbonificării este visul retrograd,
În anii când covidul ne-a fost unica boală,
S-a interzis lucrul cu foc până și-n iad.

De-atunci fantomele învie și își caută sălaș
Căci morgile nu le-au mai fost de-ajuns.
De când ni s-a oprit brutal, accesul în oraș,
Intrăm în cimitire singuri și-n groapă pe ascuns.

De când si-a potolit razna veneticul covid
Vaccinul umblă tot mai singur pe pământ.
Doar uneori mai vezi vreun personaj livid
Scoțând din buzunarul hainei, perfuzia și bând.

Burgul renaște ca Phoenix din propria cenușă
Și-și poartă rănilor deschise mai departe.
Când se blochează o cale, ți se deschide-o ușă
Și-n mii de intersecții soarta ne reîmparte.

Seara, orașul ne cheamă ademenitor la viață
Pași noi se amestecă peste urme mai vechi
Grăbită, vine noaptea și doar spre dimineață
Oameni ieșiți singuri se-ntorc în noi perechi

La-ntoarcerea acasă caut atent pe-afară,
Vreo urmă caldă, vreun semn mai cunoscut
Pașii mă poartă pe-aleea ce duce la gară
Și-ncerc să urc în trenul ce-odată am pierdut.

Constantin Pădureanu

COLECTIVIZAREA FORȚATĂ

Pe vremea colectivizării, Gogu Ocroteală
Din Rudarii Olteniei s-a băgat, să-i ajute
Pe cei de la raion și alerga prin sat
Zi și noapte să-i forțeze pe oameni
Să se înscrie la Gospodăria Agricolă Colectivă
”Drumul lui Lenin.”

Venise și unu Călinescu, avea un nas lung
Și purta un șal roșu.
Ăla umbla prin sat și făcea un C pe poartă,
Adică, pentru el, însemna că te-ai trecut la
Colectivă.
Dacă nu-l aveai pe C pe poartă,
Te chema cu cererea de intrare
Și trebuia să plătești și o taxă de 25 de lei.
Pe atunci era o sumă mare.
Ocroteală era cățelușul lui și toată
Ziua se gudura pe lângă pulpana
Ăluia.
Și-l informa de tot ce mișcă în sat.

Umblau de două luni după Nicu Ascunseanu
Cel mai bogat din sat: 35 de pogoane
De pământ, car cu boi, cazan cu țuică,
Treierătoare și cea mai răsărită casă.
Îl urmăreau și nu-l găseau deloc.
Ăsta stătea pitulat prin pădurea Ivănoaia,
Departă de sat, în apropiere de Palilula.

Într-o noapte, venise acasă după provizii
De mâncare și după schimburi de haine.
Și l-au prins, nu mai avea unde să fugă.
Erau și trei milițieni înarmați.
Au deschis poarta și au băgat dubița neagră
În curte.

Nevastă-sa și cele trei fete mărunțele
au început să plângă.
Au crezut că îl arestează și îl duc la Bug
Ca pe Pârvu lui Ureche.
L-au suit în mașină și au plecat.

Ocroteală, care n-avea nici în clin, nici
În mânecă cu colectivizarea forțată a
Agriculturii, a început presiunea și
Intimidarea:

Te treci, Nicule?

Nu, mârâia Ascunseanu.

Dacă ar fi fost doar ei doi,
I-ar fi pus mâna în gât și l-ar fi sugrumat.

Dar așa a înghițit în sec și un milițian

L-a lovit cu patul armei peste față

-Stai jos pe banchetă, banditule, s-a răstit Ocroteală
Era și el om din sat și se purta așa ?!

S-a așezat.

„Legați-l la ochi,” și l-a legat milițianul

Care îl bătuse.

Pe urmă către Călinescu:

Tov. instructor, eu zic să-l ducem la Calafat,

Să-l aruncăm în Dunăre și scăpăm de el.

Așa e bine, tovule, i-a răspuns ăla.

Au mers toată noaptea și dinspre ziuă
l-au dat jos.

L-au dezlegat la ochi și a privit
Înaintea lui.

Nicu Ascunseanu și-a făcut scurt socotelile:

“Doamne! Țștia m-aruncă în Dunăre și

Îmi rămân nevasta și cele trei fete

Pe drumuri.”

Te treci, bă, banditule ? l-a înghionțit Ocroteală.

Mă trec...

Bine. Hai în mașină.

În dubița neagră, Nicu Ascunseanu a semnat

Cererea de intrare în colectivă și în

Câteva minute l-au dus acasă,

Au deschis ușa și l-au îmbrâncit

În fața porții.

Atunci, și-a dat seama Nicu Ascunseanu

Că îl plimbaseră toată noaptea pe

Câmp și prin sat și a înțeles că

De fapt Dunărea era Jiul...

Radu Aldulescu

ÎNGER ȘI PRINȚ AL ACESTEI LUMI

Asta a fost pe vară, la o lună și ceva după ce Mariana își salvase slujba cu concediul ăla medical. Mai apoi, Doinița și-a amintit că de dimineață n-o prea văzuse în apele ei – o întreba de vorbă și parcă nici n-auzea, umbla de parcă plutea, ce-i cu tine surioară? Ești îndrăgostită? Ți s-a făcut de vorba aia? La vreo zece minute după pauza de masă, dădeau amândouă cu pensulele cu lac pe un șir de plăci de pefelee sprijinite de perete, când Doinița s-a pomenit dintr-odată cu Mariana pe jos, întinsă cât era de lungă, cu ochii dați peste cap și parcă nici nu mai respira, de i se înmuiaseră și Doiniței picioarele, să cadă acolo peste ea și mai mult nimic. Mariano – Mariano, nu muri! Să nu mori, fetițo! Să nu mori!...

I se încleștaseră fălcile, fetițo, să nu ne dai de belea! Noroc că i-a dat uneia prin cap să-i umble în gură cu o coadă de lingură, să-i desfacă dinții și l-au chemat pe moș Daniel, care a dat telefon la Salvare. A venit destul de repede Salvarea cu un fel de asistent arătând cam de-un leat cu moșu', mai urât și decât el, dacă se poate închipui așa ceva. Un felcer la un metru jumate, un pitic ghebos într-un halat mototolit, părând nespălat de luni de zile, cu o mutră la fel de murdară și boțită ca halatul, năpădită de țepii unei bărbi de o săptămână și privire injectată și urduroasă de câine bolnav. Mirosea parcă a zer și a balebă, de-ai fi zis că-i doctor de vaci. Totuși după felul cum se mișca, ghiceai numaidecât că toată viața lui se ocupase cu boli ca a Marianei. Știa ce are și ce-i trebuie, de vreme ce n-a mai pierdut vremea cu vreun consult, ci i-a făcut imediat o injecție care o trezi chiar când o freca cu o bucățică de vată cu spirt pe antebraț. Aoleu, fată, bine c-ai înviat! 'Ceam că te pierdusem de mușterie, madam Bordel, că te duseși pulii de suflet... Uite-o, fă, că-i vie, uite-o că mișcă, noroc cu dom' doctor că i-a știut rostu' cum s-o înțepe. Bravo, dom' doctor! Ne-ai salvat-o! Pune-o acuma pe tratament!

Felcerul dădu din mână plictisit – n-are nevoie de niciun tratament. Nici de spital sau poli-clinică n-are nevoie; ce i-a mai spus Marianei în timp ce-și aranja seringă la loc în cutie și punea repede cutia în geantă a fost că să se îngrijească și știe ea cum. Chiar așa, cum? Ce dracu' o ști asta și nouă nu ne spune? Mutra felcerului încă se boți într-un rictus de circumstanță ce s-ar fi vrut un zâmbet și din care se vedea că-i foarte grăbit. Toată lumea îl aștepta s-o salveze, s-o trezească din leșin cu seringă lui. Abia făcea față, toți trăgeau de el în toate părțile, se grăbea în draci piticul ghebos, și totuși s-ar fi cuvenit să-și tragă sufletul cât de cât în alergătura lui prin leșinul lumii, care-l suga de vlagă, așa încât se invită cu tot cu șofer în biroul lui moș Daniel, să ia un întăritor.

Le lăsase neterminate pe femeile alea care tot cu ochii-n gura lui stătuseră, păi ce boală poa' să aibă asta de leșină din senin? Dracu' știe, s-o ia dracu' de moldoveancă împutită și fomistă. A leșinat de foame. N-o vezi că n-are niciodată pachet la ea? Foamea, da, foamea... Unge cu împuticiunea asta de lac pe inima goală. Nu e de mirare c-a pus-o jos. Amărâta, amărâta, hi-hi-hi, amărâta și nefututa, tuta-nefututa-amărâta, hi-hi-hi...

Dom' doctor uite-l că n-a plecat, uite Salvarea-n curte. Ie-n birou la moș Daniel să se cînstească.

Oricât de anevoie s-ar fi înduplecat să accepte, moș Daniel îi era dator felcerului. Un accident de muncă declarat și constatat la fața locului de un cadru medical, având drept urmări și doar zece zile de concediu medical, i-ar fi dat moșului destulă bătaie de cap, mai multă oricum decât fusese el învățat să aibă de când o domnea în postul de șef de atelier. Asta în afară că nu-și făcea probleme că instalația de ventilație, când o porneai, scotea un muget disperat, după care te-ai fi așteptat din moment în moment să sară-n țandări, să se destrame bucățică cu bucățică. Oricum nu funcționase vreodată mai mult de o oră, după care-și lua iarăși o pauză de cel puțin două luni, până se îndupleca moșul să cheme un meseriaș s-o întremeze cât de cât pentru a face față controalelor, căci în primul rând asta era misiunea instalației de ventilație, asta era grija moșului, să iasă basma curată la controalele inspecțiilor pentru protecția muncii. Același rost ar fi avut la o adică și hota de deasupra gaterului, măcar că băga aerul invers, sufla în loc să

aspire – după trei scânduri tăiate se învârtoșa în jurul gaterului o ceață de rumeguș de nu mai vedeai la trei metri. N-aveai decât să te lipsești, s-o ia dracu', oprește-o că ne omoară, o avea firele legate aiurea, pe dos, să cheme moșu' un electrician. Când venea în sfârșit un electrician după luni de zile, o desfăcea, se uita și pleca fără să-i poată face nimic. N-are cărbuni, păi nu cărbuni din ăia de pus pe foc, proastelor, cărbuni pentru motorul electric, iar după ce-i făcea rost de cărbuni se trezea că n-are paleți, care și ei trebuiau căutați pentru a-i înlocui pe cei uzați, sau trebuia bobinat motorul și n-avea unde, iar când găsea electricianul în sfârșit un atelier de bobinat motoare electrice care să-i convină moșului la preț, mai trebuia s-o lălăie o săptămână până să găsească o mașină să-l ducă. Electricianul ăsta, fă, n-are de niciunele, în baza lui n-avem decât să murim, fă, el strică, nu moșu', care ne vrea binele bietul de el. Astfel mâncau la rumeguș în credință și se drogau în neștire cu vapori de lac și clei fără să le pese prea tare, deh, ne omoară – ne omoară, serviciu-i servici, bine că erau la zi cu salariile, primele și învoirile susținute de sticlele, pachetelele cu tot felul de bunătați și banii care curgeau spre biroul moșului. El și-a potrivit mereu treaba cum s-a priceput ca să n-aibă bătaie de cap, s-o ducă câte zile o mai avea acolo-n biroul lui cu soba-n spinare printre hârtoagele alea împutite. Nu-l durea nicăieri, n-avea habar, chit că-i mai leșina câte o amărăta în atelier și n-ar fi fost mare lucru să și moară. Gazele ori altceva, că doar nu el le omoară și doar n-o fi el vreun Dumnezeu de care să depindă viața femeilor ăstora. Tocmai că el se străduiește să le dea o pâine de mâncat, dar totuși, nu e chiar așa: ar fi fost asta o poveste cu dus și-ntors, care nu încăpea în ghiuleaua căpătâniului lui moș Daniel, oricât s-ar fi strofocat felcerul și șoferul de pe Salvare să-i explice, în timp ce umblau prin rezerva lui de sticle de băutură din birou.

I se luase moșului, stătea ca pe ghimpi, de două ore îl amețeau și-l terorizau, păi dacă ți-o internăm pe-asta în spital și-n urma a ce constată medicul în fișa de diagnostic te pomenești cu un control aici la fața locului și o amendă să te usture-n cur, dacă nu cumva li s-o face să te încurce și cu nițică pușcărie, mai ales dac-oi face și cu ei cum faci cu noi cu două sticle de lichior și p-ormă pauză. Păi că-i leșinatu' și mortu' de vină c-a fost băut și a încălcat norme-

le de protecție, asta-i doar când vrea ei și le pică bine să-l scoată așa, ori că a vrut să-și ia zilele și s-a băgat singur cu gâtul-n gater, ceea ce deocamdată nu-i cazul, da' ce să mai zicem de porcăria de rumeguș și talaș și otrăvurile de cleiuri și lacuri în care le ții pe nenorocitele astea, care io numai ce-am dat cu nasu-n ele și-am zis că-mi vârs și mațele din mine. Le omori, moșule, le omori cu mâna ta! Stai puțin să-ți spun cum devine dacă-i s-o spun p-aia dreaptă, care io dacă eram un om rău, moșule, să fiu dacă nu te dădeam în gât de să mă ții minte, să ieși la pensie înainte de termen... Și iarăși se puneau să răscolească după sticle prin sertare și pe sub birou și printre butoaiele de dincolo de gardul de șipci, într-o percheziție care nici pomeneală să-l sperie pe moș Daniel. Era el mâncat de din ăstia, morți să bea pe vrăjeală și tupeu de doi bani și uite-i că-i cer și bani, dar nici să-i ia mai din scurt nu-și puneau mintea. Nu-i gonea, dar uite că n-are ce să le dea și tocmai că asta era ca și cum i-ar fi dat pe ușă afară, să se ducă așadar și să-l lase în necazu' și sărăcia lui, măi oameni, înțelegeți-vă că asta-i tot ce-am avut, două jumătăți de Rapsodia și două kile de vin și o sută de lei și să facă și să dreagă care o mai avea ceva.

Ce or mai fi pus ei la cale în birou, moșu' cu felcerul și șoferul, a răzbătut prin atelier abia peste câteva luni, când moșu' a socotit că trebuie să se știe și i-a spus uneia între patru ochi când a primit-o să-și ia dreptul, debordând de compasiune, vezi Doamne, oricăreia dintre ele i s-ar fi putut întâmpla, așa încât toate știau de-acum că nu neapărat de foame i se făcuse rău Marianei, măcar că nici de la ghiftuială după cum arăta și nici de la aerul din atelier, care nu-i ca la munte la stațiune, da' orișicât, ci dați-vă seama, fă, că tocmai din cauza lipsei de bărbat. Din lipsă de vorba aia, ați văzut la ce poa' să ducă și era pentru prima dată când se fereau să pronunțe vorba aia, să-i spună pe nume, ca și cum vorba aia spusă ar fi putut să le molipsească de boala Marianei. Nu vă rîdeți, fă, i s-a făcut femeii de frecuş și scărmanăală până i s-a urcat la cap și-a dat cu ea de pământ, amărăta-leșinata-nefututa.

Ion Dulgeac

VERNISAJUL SURORILOR

Strada Șelari din București își trage numele de la cei care fabricau și vindeau șei de cavalerie sau alte piese din piele pentru harnașamente. Pe această stradă se mai găseau încă prăvălii care să-ți aducă aminte de vechea îndeletnicire a negustorilor, așa îi povestea fostul marinar Cristian Sârbu tânărului Florian Saioc. Cei doi erau invitați la vernisajul care urma să fie deschis în acea zi de către două prietene artiste. Le cunoștea din vremea când era la Marina Regală, se întâlniseră la Cazinoul din Constanța.

Tânărul poet teleormănean Saioc simțea o irezistibilă atracție pentru toate evenimentele mondene ale vieții bucureștene, care înfloriseră imediat după război. Mergea deseori la serate și premiere, recepții și vernisaje ale artiștilor pas-tici, precum și la diferite cenacluri literare.

Trecură pe strada către evenimentul unde urmau să participe, marinarul explicând confratelui său mai tânăr că odinioară pe strada Șelari existau numeroase localuri, hanuri sau faimoasele hoteluri ale vechiului oraș, pe lângă atelierele de sticlărie și harnașamente. Cel mai cunoscut loc era restaurantul Vulpea Roșie, localul unde vestitul Cristian Vasile își tânguia armonios dragostea pasională pentru cea mai frumoasă curtezană a acelor vremuri. Tot pe Șelari se aflau și hanurile Roșu și Verde, unde Zaraza, care devenise de curând iubita marelui diseur, își ducea în trecut mușterii care îi erau clienți. Se mai caza cu aceștia la Hotelul Regina, locul faimos în care a înnoptase domnitorul Cuza, în seara de 23 ianuarie 1859, înainte de a se semna Unirea Principatelor.

Vechea și celebra strada Șelari era încărcată de istorie, povești și faimă, fiind mai ales celebră pentru bordelurile sale. Fusese până de curând una dintre zonele cele mai cunoscute pentru plăcerile trupești ale turiștilor, diplomaților, ofițerilor și oamenilor politici, fapt pentru care cronicarii vremii o comparau cu vestitul *Cartier Roșu*, din Amsterdam.

Au ajuns în locul unde se afla vernisajul surorilor Ștefănescu și încă de la intrare l-au întâl-

nit pe scriitorul Ion Dulgheru, un prieten al lui Sârbu, a cărui vecină fusese o bună bucată de vreme iubita poetului. Poetul Florian Saioc știa de ceva vreme de la protectorul său că după armată, vreme de cinci ani, acesta avusese onoarea să servească în Marina Regală a României. Iar acest lucru fusese apreciat de conducerea revistei, fiind desemnat delegatul Secției de poezie la ședințele de partid.

Cum vremurile erau tulburi de la venirea comuniștilor în 1944, bărbatul, deși făcuse câteva luni bune de pușcărie, nu a fost dat afară din partid; mai mult decât atât, pentru că era un re-dutabil poet, reuși să se impună și să fie admis în redacția revistei. Semna cu numele real, Cristian Sârbu, fiind responsabil cu descoperirea de noi talente ce urmau a scrie în revistă, laudând noua orânduire socialistă. Așa au debutat mulți tineri talentați.

— Dragă poete, uite aici este sala... frumoaselor pictorițe! îl atenționează Sârbu.

— Văd că este lume multă și bag seamă că sunt mulți oameni cu bani, rosti tânărul.

— Sunt mulți cunoscători, dar și numeroși necunoscători, precum și snobi destui, accentuă pe ultimele vorbe fostul marinar, care era foarte elegant în acea seară.

— Asta-i structura societății maestre, adăugă Florian, intrând în sala mare a expoziției plină de opere, pe un perete fiind expuse tablouri cu flori, pe cel opus numai portrete.

Locul era plin de amatori de artă, de critici și de experți evaluatori, de ziariști dar și de mulți gură cască.

Dar, în acea seară, tinerii poeți au întâlnit floarea criticii de artă din anii '60, de la București. Acolo, pe Lipscani, apăruse și cunoscutul profesor Valeriu Filimon, de la Școala de Literatură. Privind încă de la intrarea în sala spațioasă, cele două artiste erau specializate una pe picturi florale, iar cealaltă pe portret.

— Bună seara frumosul nostru poet, ce plăcere să te vedem printre noi! zise Doina, una dintre cele două surori, care era desenatoarea de portrete.

— Draga mea, nu am venit singur, sunt aici cu talentatul scriitor de la Seaca, din marginea Dunării, de lângă insula Belina, faimosul Florian Saioc.

— Frumușel tânărul poet, rosti ușor impresi-onată de trupul athletic a lui Saioc, dar mai ales de timbrul său vocal, ca de bariton, când se prezentă:

— Florian Saioc, poet român de la revista de cultură *Viața Românească*!

— Suntem încântate să vă avem ca oaspete tinere poet, rostiri cele două în cor.

— Dragul meu Cristian, te rog să mergi să servești cu amicul tău o cupă de șampanie și ceva fursecuri, rosti Doina Ștefănescu care părea mai îndrăzneată, dar care era mai mică cu doi ani decât sora ei.

La acel vernisaj, amicul său aștepta o prietenă de la secția de critică literară a revistei lor. Privea atent mulțimea, urmărind să vadă când apare sibianca. Maria Bujor era așteptată cu înfrigurare să vină alături de maestrul său, filozoful Ionel Necula de la Tecuci. Cei doi intelectuali erau născuți în ani diferiți, pe malul Siretului, unul la Liești și celălalt la Ivești, în apropierea Siretului.

Saioc a luat loc într-un colț mai retras unde a scris la repezeală câteva strofe cu versuri despre frumusețea vieții dar și despre arta celor două femei pline de viață, foarte elegante.

Când Doina Ștefănescu, originară din Târgoviște, a văzut că în sală apăruse printre vizitatori cunoscutul critic Alexandru Jar, îi ieși în întâmpinare. După o scurtă prezentare a maestrului către invitații lor, deschiderea vernisajului a fost făcută de tânărul pictor Mihai Bandac, care cu emoție a dat cuvântul maestrului Alexandru Jar.

Cunoscutul luptător din ilegalitate pentru idealurile comuniste a luat cuvântul, deschizând expoziția de pictură, și a vorbit foarte critic la adresa bietelor pictorițe. Vorbi despre artă în general, dar adăugă câteva fraze despre proletcultism și ingerințele partidului nou instalat în arta românească, opinii pe care le dezvoltase și în cadrul unei ședințe de partid de la începutul lunii și pentru care avusese de suferit.

Toți cei din sala mare, care părea că devenise neîncăpătoare, știau că Alexandru Jar atacase politica partidului pe 15 mai 1956, în cadrul ședinței membrilor PMR din Uniunea Scriitorilor. Marele critic fusese exclus din partid pentru „o ieșire antipartinică”, uimind lumea artistică din acele timpuri.

— Domnule Cristian, cine este tipul ăsta? Că are mare curaj de vorbește așa.

— Floriane, este un mare erou, am să-ți povestesc la o țigară, afară, în grădină.

După Alexandru Jar, a luat cuvântul profesorul Nae Jupănescu, reputat critic literar și

mare eminescolog, a cărui nevastă era jurnalist. Apoi cu oarecare teamă de gura lui Jar, a vorbit moroșanul Bandac, care laudă penelul celor două surate în arta picturii. Apoi au fost poftiți cu toții la o șampanie și fursecuri, timp în care mulți dintre participanți cumpăraseră deja unele dintre picturi, iar pictorițele păreau să uite de vorbele acide ale lui domnului Jar.

Prietenul Doinei, Dulgheru, cel care cochetase și cu poezia, era atras foarte mult de romanul social. Spunea el că este interesat de orice subiect pe care-l putea fructifica în scrierile sale. Romancierul, la un moment dat, pentru a ridica moralul celor două artiste, ușor coborât de cronica acidă a criticului ce părea între timp ușor afumat de la paharele de șampanie, zise:

— Prietenul nostru Florian Saioc, maestru versului și prieten al picturii, a scris o poemă pentru artele frumoase. Poezia este dedicată celor două realizatoare ale superbilor tablouri expuse la acest vernisaj. Îl invit să recite!.

— Dacă a scris, trebuie să le recite! rosti pe un ton arțăgos criticul Alexandru Jar, privind către cei doi ce stăteau în preajma pictorițelor.

Doina Ștefănescu gemu și suspină un pic, iar bărbatul nu știa dacă geamătul era din cauza forței mesajelor versurilor sale sau era datorat plăcerii sau puternicului sentiment de dragoste pe care-l avea femeia pentru el, de la prima vedere, sentiment mărturisit ulterior surorii sale Maria Bujor. Dar acel sentiment, poetul avea să-l afle cât de curând.

Saioc fiind luat pe nepregătite, privi către amicul său marinarul, zâmbi ușor încurcat și se apropie de pupitrul de unde rosteau discursurile vorbitorii. Punând foaia cu versurile așezate pe hârtie la repezeală, dar fără a le citi, recită poema cu vocea sa de bariton, după un mic motto:

Încerc să pătrund, încerc să răscolesc,

Universul, precum și sufletul omenesc.

Trăindu-mă profund, pe mine, cu iubire,

Îmi pare că trăiesc, întreaga omenire.

Glasul său puternic răsună cu vibrație. Se uită la amicul Sârbu, apoi la cele două pictorițe și, privindu-l în ochi pe maestrul Jar, rosti tare privind mulțimea, care părea extaziată de poetul ce nu le era cunoscut:

Au cântat poezii lumii toate frumusețile,

Ne-au făcut astfel și nouă mai frumoase viețile.

Eu mai cânt ce-a mai rămas-frumuseți nu-s mai puține,

Oare voi schimba vreo viață, voi modifica destine.

*Nu mai cred că eu cu versu-mi mai pot face vreo minune,
Nici că voi putea să-ndrept, pe pământ, vreo strâmbăciune.*

Dar mai cred în oameni încă, mai văd oamenii frumoși,

Și mai vreau din somnul minții să-i trezesc pe somnoroși.

*Ochii larg să le deschid, ca să vadă mai departe,
Să le-arăt că-un om, o viață, pot să-ncapă într-o carte.*

*Și că acel care-o citește, ceva totuși mai învață,
Că citind în plus o carte, mai trăiește-n plus o viață.*

Ba-i destul să-ți miște gândul, să te scoată din răbdări,

Să te facă să te miri, să-ți pui barem întrebări.

*Să vrei viața s-o trăiești, ci nu doar s-o morfoleşti,
Sau să poți măcar pricepe cam pe ce pământ trăiești.*

Poetul încheie privind către cititori, ce stăteau muți de uimire pentru îndrăzneala versurilor, dar mai ales de frumusețea mesajului din stihul penetrant:

*Vă închin această carte, poate-o să vă trebuiască,
Eu sunt eu, adică noi, noi, ființa omenească.*

După ce încheie de recitat, la finalul ultimului vers, Saioc, care privea mulțimea de oameni din fața sa, a fost întâmpinat cu aplauze furtivoase. Toți cei din sală au stârnit un vacarm de bucurie de nedescris, poema sa fiind mai apreciată decât expunerea criticului. Acesta zâmbea fericit că ascultase un poet ce avea un mesaj anti-proletcultism, fenomen pentru care el suferea, neștiind că și bietul Saioc era urmărit de același destin.

Poetul gândi că și criticul Jar era unul din cei care se opuneau politicii momentului istoric, spusese adevărul către masele de cititori. Din sală trei indivizi priveau bucuria generată de poezie, cu dușmănie, fără a se bucura sau aplauda. Marinarul îi știa că sunt securiștii care-l filau pe bietul poet Saioc și pe cunoscuții acestuia.

*

Cele două pictorițe, extrem de bucuroase pe succesul poetului, au venit de l-au îmbrățișat și i-au spus să poate să aleagă de la fiecare câte un tablou, pe care apoi, au pus câte o etichetă cu: *Vândut*.

— Mergem la o țigară maestre? rosti tânărul poet.

— Vezi în stânga ta, pe ăia trei cu șepcile

maro? Sunt cei care ne filează, dragul meu.

— Dă-i în mă-sa, să ne fileze maestre! zise Saioc, aprinzând țigara.

— Cred că i-ai plăcut maestrului Alexandru Jar, dragul meu prieten.

— Cristiane, cine-i Jar ăsta, că nu-l știu?

— Alexandru Jar este cel care a scris sub pseudonimul Alexandru Avram; este născut în 20 noiembrie 1911, fiind un poet bun și un mare prozator.

— Dar unde este născut dragă prietene, fiindcă are un accent ciudat?

— Este normal! A fost născut într-o familie de evrei din Iași. Părinții săi erau Iacob Avram și soția lui Șura Bella, o femeie autodidact, care o avea misiune dublă. Din cercetările unor istorici se pare că doamna a fost infiltrată în cercuri înalte, îi șopti Cristian Sârbu.

— Dar a fost mare comunist, că-l auzeam în redacție pe Leonte Răutu, ce mergea la el, pentru a-l ruga să facă unele servicii revistei *Viața Românească*

— Deseori a mers Răutu la maestrul Jar, pentru numeroase alte probleme, adăugă Sârbu.

— Cred că mergeau la el, deoarece avea o poziție favorizantă, fiind căsătorit cu revoluționara Olga Bancic, iar cuplul a început viața împreună ca membri ai PCR din ilegalitate, intrând și evadând alternativ din închisoare în acea perioadă.

— Saioc, dragul meu, dar tu mă uimești! De unde știi astfel de informații?

— Am auzit cum vorbeau în redacție Jebeleanu și Răutu, că maestrul Jar ar fi plecat în exil în Franța, încă din 1939, iar acolo soția sa Olga a născut o fată. După capitularea Parisului în timpul luptelor din Franța, din al Doilea Război Mondial, a fost momentul în care Jar a hotărât să intre în Rezistență. La puțin timp după asta, soția sa a fost capturată de naziști și decapitată, iar el se întoarce în România în toamna anului '43.

— Floriane, dragul meu, uite că au venit și prietenii tăi... securiști! rosti Sârbu.

— Prietene, lasă-i să trăiască și ei! rosti cu lehamite-n glas teleormăneanul, apoi continuă: — Jebeleanu spunea cum în poeziile colecției din 1945, *Sânge și vis*, dar și în volumul de nuvele din 1948, *Interogatoriu*, maestrul Alexandru și-a povestit experiența de război.

— Ce ziceți, domnilor, vă plac tablourile pictorițelor? Ați achiziționat ceva? îi întrebă

Sârbu pe cei trei de la Securitate, apoi aruncă țigara și o strivi cu vârful pantofului.

— Noi am venit să ne vedem cu un prieten, care încă nu a venit, așa că... bâlbâi gaborul.

— Așteptați-l poate vine! îi atacă verbal și tânărul poet Florian Saioc.

Pe cerul întunecat străluceau fulgere luminoase, cu zvâcnituri repezi, încercând să rupă stratul norilor groși. Curând se porni o ploaie de toamnă cu mazărice care ropotea grăbită pe tabla acoperișurilor din centrul capitalei. Când artistul a terminat țigara fiind pe cale să plece alături poetul Sârbu, apără cu un pahar de șampanie în mână criticul, scriitorul și poetul Alexandru Jar. Pe un ton amical se adresă tânărului poet, ce avusese mare succes la public.

— Tinere Saioc, de unde te tragi dumneata?

— Stimate confrate, sunt originar din localitatea Seaca, din marginea Dunării, lângă insula Belina, loc de care mă leagă ca și pe maestrul Creangă, amintirile copilăriei mele.

— Frumos locul, am fost și eu o dată acolo cu o șalupă a grănicerilor, acum vreo 20 de ani, iar ambarcațiunea era să accidenteze un copil. Avea legat de el cu o sfoară niște tufe, iar un grup de fete strigau disperate la înotător să fie atent la barcă.

— Să știți că eu eram acel copil! Deseori, le aduceam fetelor mure de pe insula Belina, trecând înot jumătate de fluviu, culegeam frumoșii rugi de mure, pe care-i tăiam cu briceagul, îi făceam mănunchi și îi duceam legați cu o sfoară la mal.

— Ce mică e lumea măi, Sârbule, ce mică e lumea! rosti comunistul renegat de partid.

Mircea Perpelea

DEZBATERI GRAVE LA URECHEA PODULUI

Poiana Mare era – și este – un sat așezat într-o vale domoală de sub dealurile Oltețului, înconjurat de păduri dese și câmpii întinse. Acest sat, cu rădăcini adânci în tradițiile și obiceiurile românești, păstrează cred și acum o atmosferă autentică, aproape neatinsă de trecerea timpului. Casele erau construite din lemn, cu acoperișuri din șindrilă și ferestre mici, mai toate împodobite cu flori colorate. Fiecare gospodărie avea lângă casă o bucată de pământ unde cultivau una – alta pentru ale gurii, pentru orătării sau dobitoace și de unde făceau și provizii-le pentru iarnă.

Pe ulițele prăfuite – și mai pline de noroi pe timp de ploaie – se auzeau vara glasurile vesele ale copiilor, râsetele și țipetele lor lipsite de griji și care se jucau desculți în țărână, hârjonindu-se până seara târziu înainte de culcare. Împrejur sau pe undeva pe aproape, simțea prezența mamelor care îi vegheau și care, adunate pe la porți, mai povesteau de-ale lor.

Și astea, mai ales seara la fântâna din răscruci, unde se discutau subiectele de zi cu zi sau se dezbăteau, cu profunzime și preocupare, aflate din surse proprii sau din ce au mai auzit pe la porți „ultimele noutăți”, completate cu știri venite din sat sau din cele povestite și preluate.

– Auziși, fă Tanțo, că finu Gheorghe din vale, pleacă mâine la târg cu căruța?

Ziceai ce vrei să cumperi niscai baniciore de grâu..

– Tu ce mai gătiși, fă, Ano, că io făcui niscai mâncare cu fasole, așa în fugă, că fusei toată ziua la plivit porumbi cu al meu (soțul n.a.).

– Iete și io pusei de mămligă mai adineauri, că vru Ion niște ciulama și îl lăsa să bea o țuică până mai stăm și noi de vorbă, că ne-am rupt șalele la lemne.

– Da' io ce să mai zic, că de azi-dimineață cărai fână în pățul cu al meu și îl umplurăm pentru iarnă să dăm la vite. Că mi-a fâtat și vaca – forța ea explicația... La termenare, prinsei repede un pui din bățatură, că mi s-au făcut de tăiat, și acum am tuciul cu mămligă, că vreau să

îl fac așa, cu roșii și usturoi, cum îi place lui – se băga în vorbă și una de stă mai încolo la capul uliței, dar mai mult ca să se laude la surate.

Și cam așa se derulau scurtele întâlniri de vară pe timp de seară, înainte de masă, căci după aceea urma faza a doua – întâlnirile de la urechea podului de la poartă – unde suratele se așezau la o dezbatere (a se citi bârfă) și puneau în discuție, până târziu, adevăratele probleme și evenimente ale zilei.

Adică cine cu care mai vorbește (a se citi,, se iubește în taină,,) – aia a lui Mitru, de stă pe coastă, cu ăla lui Marin al lui Pilea – și cam vrea să o ia de muieră, da nu prea are zestre, săraca...

Și alte subiecte de breaking news....

De care din sat și ce mai zice lumea, cum e cu Fane păduraru', ăla de e venetic în sat, și-a lăsat muiera și acum umblă după alta, ucigă-l toaca, că mai bine rămânea în satul lui...

Cât mai e kilu' de brânză sau băniciorul de porumb ori de grâu sau mai știu eu ce se caută sâmbăta la târg...

De ce s-or fi luat la bătaie ai lui cutare cu ai lui cutărică la MAT – că cică pentru nu știu care glugi de coceni...

Și cum spuneam, în satul ăla, bârfitoarele erau mereu la curent cu toate noutățile. În special, lelea Ioana, cunoscută pentru talentul ei de a comenta vești, dar și a răspândi vorbele, devenise un adevărat Buletin de știri al întâmplărilor cotidiene, care marcau evenimentele speciale ale zilei, demne de comentat seara cu suratele.

Firică, băiatul ăla mic al lui Stelă moraru', pe cale să se însoare, era în cătare de nevastă pe potrivă.. Ai lui, oameni cu ceva stare, erau și ei cu ochii după fete de măritiș și lăsaseră vorba în sat și la cătătoarele de casă.

Astea erau grupurile de femei cunoscătoare ale fenomenului și care dau cele mai pertinente sfaturi. Și cum erau informate din timp despre situație, comentau, în spirit analitic și profesional, variantele din sat, venind cu propuneri care mai de care mai argumentate.

Atâta că printre suratele care aveau fete numai bune de măritat era și Ioana – aia cu știrile – care o avea pe Frăguța și căreia îi cam venise și ei sorocul de a-și pune pirostriile.

Gândiți-va, Dumneavoastră, că Firică al lui Stelă nu era de lepădat cum ar fi ginere, căci morarul era cineva în sat, dar era și om din neam ca lumea.

Într-o seară, pe banca unde se adunau femeile seara se dezbătă știrile zilei la bârfă, lelea Ioana veni cu o știre bombă, care o afecta direct...

– Voi ați auzit ce s-a întâmplat aseară cu Firică al lui moraru'?? – începu lelea Ioana cu o voce plină de mister și un pic cătrănită de necaz. Curioase, femeile așezate pe bancă și pregătite să comenteze știrea, răspunseră aproape în cor.

– Nu, lele, ce s-a întâmplat? – întrebă una, coana Ana, ridicându-și ochii din tricotat cu ochii sclipind de curioasă și dornică de a afla ceva nemaiauzit.

– Ei bine, auzii că Firică a fost văzut ieri, așa mai spre înmurgeală, pe uliță cu una. Nu era de pe la noi, una tânără, pe care nimeni nu a mai văzut-o pe aici.

Ăl de mi-a spus zicea că au fost împreună prin tot satul – spuse Ioana, accentuând ultimele cuvinte cu un pic de ciudă și lăsând un moment de pauză pentru suspans.

Io cred că nu și-o fi găsit pe vreuna (continuuă ea cu gândul ascuns pentru Frăguța ei) - Dar să vie la noi în sat cu mai nu-știu-cine, nu-i de-a bună... Ce, el credea că, dacă era seară, nu îl vede nimeni?

Femeile începură imediat să-și dea cu părerea, analizând cazul.

– Să fie vreo ruda de-a lui venită în vizită? – întrebă Maria, un pic împăciuitoare, cu o umbră de îndoială în voce...

– O fi cum zici tu, dar cum vine vorba, n-o mai fi găsit și el fete prin sat, mai impune și Vasilica, aia care aflase de planurile ascunse ale lui lelea Ioana cu flăcăul Firică, comentând și ea pentru a mări suspansul și arătând clar că și ei i se părea ceva suspect...

– Să fie oare cu vreuna pe care să o aducă acasă de muieră? – insinuă și gaga Ana, adăugând o notă romantică discuției.

– Da, fă, dar să nu știm și noi mai dinainte, adică de unde vine, a cui o fi și din cin' se trage. O fi venind cu ceva zestre? – că ai lui Gheorghe i-au făcut lui Firică temelie pentru casă... insistă încă o dată lelea Ioana, cu gândul nerostit la zestrea pregătită Frăguței...

Cu norii negri de neliniște și de zădărniciere a planurilor îndelung ticluite, lelea Ioana stinse adunarea, promițând elucidarea enigmei cât mai rapid cu putință, spre liniștea curioaselor, dar mai ales a viitorului tinerei Frăguța.

A două zi, pe înserate, se făcu că Firică, cel

care răscolise curiozitatea femeilor de pe uliță, tocmai trecea pe lângă grupul de femei adunate pe băncuța din față porții de la lelea Ioana, cam aceleași surate, coapte să afle adevărul legat de aia care a fost cu Gheorghe prin sat.

Lelea Ioana, direct interesată și hotărâtă în aflarea adevărului, nu ezită să-l abordeze de cum îl văzu.

– Bă, Firică, zise ea cu năduf – cine era, mă, aia cu care te-a văzut lumea aseară prin sat, că nu e dup-aci? Firică, luat prin surprindere și aflat în față adunării de femei, se bâlbâi un pic, aproape înroșindu-se.

– A, lelițo Ioană e neam cu mine, din Bo-boaca. A venit să stea la noi câteva zile cu soru-mea, că se știu de mici.

A ajuns mai târziu, că a venit cu căruța lu nea Sache, și io am mers să o iau. Așa mi-au dat vorbă ai ei să nu o las singură că e străină, explică el, încercând să înlătore bănuielele nespuse ale femeilor...

Ele se priviră una pe alta, un pic rușinate că speculațiile lor o luaseră razna și căpătaseră o asemenea ampolare. Totuși, Ioana, un pic mai ușurată, nu se dădea bătută ușor...

– Mă, auzi, da' dacă vrei să te însori, să ne zici și nouă dinainte... E bine să știm, că e rușine să aflăm noi ultimele (aici cred că forța realitatea, că, de fapt, ele aflau primele...). Că avem și noi fete în sat de măritat, insinua cu hotărâre Ioana.

Astfel, episodul cu Știrea zilei, care s-ar putea intitula: Firică al lui moraru' și bănuiala uliței, luă sfârșit, spre bucuria lui lelea Ioana, care își continuă astfel, mai liniștită, demersurile secrete și discrete, dar știute de toată lumea, legate de viitorul Frăguței, plănuită să o dea după Firică al lu' moraru', așa cum sunt rânduielile rânduielile satului...

George Geafir

DE-A OAMENII MARI

"E destul de trist ca, după munca de-o viață, să constăți că nu ești altceva decât o povară, atât pentru familie, cât și pentru societate, gândea pensionarul, stând pe o bancă, într-un părculeț din centrul urbei. Noi, bătrânii, nu suntem altceva decât niște păcătoase umbre. Mintea ni se rătăcește, deși avem pretenția că devenim mai înțelepți, dinții ni se duc deși credem că putem sparge pietre între maxilare... Odată ieșit la pensie, omul ajunge uitatul societății, îngenunchat de grija zilei de mâine. Nu e absurd ca, după o viață de neodihnă și de cotizat la pensie, omul să ajungă la condiția de animal jigărit și părăsit de lume?! Nu e o nedreptate strigătoare la cer?... Potentații zilei uită că vor fi și ei pensionari!"

*

- Privește, te rog, mă zgâlțâie amicul Ni-meni. O știre, la TV: „Program încărcat la Parlament, la sfârșit de săptămână! S-a lucrat, de dimineața până seara, în sălile de ședințe de la grupurile parlamentare. Nu vă speriați! Nu aleșii noștri s-au omorât cu munca, ci tinerii dornici să simtă, pe pielea lor, cum este să fii parlamentar”...

*

- Bunicule, îi alungă nepotul gândurile încercate de amărăciune, pot să mă joc cu Corneluș de-a oamenii mari?

-Poți, dragul bunicului.

- Mulțumesc!, exclamă copilul bucuros și plecă, în fugă, spre o poieniță în care se mai aflau trei copii.

*

În urma înverșunatei dispute iscate în timpul ședinței, când parlamentarii opoziției se aruncă, la propriu, asupra adversarilor politici, iar aceștia din urmă răspund cu energice lovituri de șuturi și pumni, lăsându-se cu grave răni la cap, tinerii dornici de a fi parlamentari stăteau separați: puterea în sală, opoziția, la balcon!

Zi de 13, ghinion: grevă parlamentară!

Jos, forfotă: tablete, ziare, laptopuri, strângeri de mână și discuții relaxate. Ici-colo câte o șuetă, câte o hârjoneală. În loji, multă presă. Printre camere și jurnaliști, oameni la costum,

voioși și, în aparență, mulțumiți: sunt dânsii, parlamentarii opoziției, în grevă.

*

"Sunt, totuși, norocos, consideră, în sine, pensionarul. Am nepoțelul ăsta, mai drag decât propriu-mi suflet, și pentru aceasta îi mulțumesc Lui Dumnezeu. El îmi este mângâierea bătrâneții mele..."

- Bunicule! îl strigă, după un timp, Aristică, plângând. M-a bătut Corneluș. Mi-a făcut cucui, aici, în frunte!

- De ce, copil rău ce ești?, îl certă bătrânul pe pârât.

- Minte! El a dat primul!, răspunse Corneluș arțăgos.

*

Jos, se face pezența. Sus, se strigă „rușine”. Aplauze, jos: ieșiseră bine la numărătoare, puțin peste jumătate, deci ședința se putea ține. Spiritele se încing, sus: se strigă către sală că se fură, că se minte, că se... Jos, lucrul continuă. Liderul tinerilor dornici de a fi parlamentari prezidează, adică citește titlurile legilor ce aveau să fie votate: „Legea apei la moară”, „Legea drumurilor rătăcite”, „Legea trezirii la realitate”. Pretutindeni laptopuri, ziare, tablete și discuții amicale. Liderul fonfaie în microfon titlul legii. Undeva, în spate, se aude cronometrul, setat de la 1 spre 0, timp destinat votării.

*

- Ia spuneți voi, din ce v-ați apucat?, întreabă bunicul.

- Ne jucam de-a parlamentarii, povesti Aristică printre sughituri. Iar el, neprincipial, a început să improaște cu noroi în stânga și în dreapta. Și, ca să fie cu vârf și îndesat, m-a mai înjurat și de mamă.

- Dar și tu m-ai făcut paranoic și securist, zise Corneluș, repezit.

- Tu nu mi-ai zis bou și cretin?, sări ca ars Aristică.

-Păi, dacă ai dat la gioale?!

- Am dat la gioale, dar după ce m-ai huiduit când am luat cuvântul la tribună și după ce ai pus gorilele acelea să mă agrezeze!

*

O grămadă de legi trec precum cuțitul prin

unt. Nimeni nu are nimic de comentat, pe respectivele legi. Nici măcar o întrebare, nici o nelămurire. Părea că majoritatea tinerilor nu înțelesese nici numele integral al proiectelor de legi, prinseseră doar frânturi, „la moară”, „suflete”, „trezire”, în parte din cauza lipsei nerușinate de atenție, dar și din cauza fornăielii liderului parlamentar.

*

Bătrânul asculta și nu știa ce să creadă: scena i se părea prea cunoscută, de parcă n-ar fi fost o joacă de copii, ci s-ar fi petrecut în chiar parlamentul țării.

- Hai acasă, dacă nu știți să vă jucați!, îi luă la rost bătrânul. Și voi, de acolo!, li se adresa celorlalți doi. Orice joc își are regulile sale, care trebuie respectate...

*

Dacă tot e ședință, atunci și circ să fie! Opoziția refuză să participe la ședințele de plen, dar asigură permanența în balcoane, în semn de protest, de unde critică votul și bruiază discuțiile. "Nu vrem să participăm la lucrări. Stăm în balcoane și dovedim că suntem aici, explică un tânăr aflat într-o lojă. „Ne-am saturat de jocul de-a greva", răbufnește altul, indignat: "Am ajuns să stăm la balcoane ca aurolacii". Iar altul, la portavoce, de la un balcon, lovind în timpane, fără alegere: "Penalilor care sunteți, trepădușilor!"

Însă, nici parlamentarii puterii nu se lasă. Printre zbierete și apeluri la cumpătare, cer să se facă ordine în balcoane, pentru că o ședință de plen are nevoie de liniște.

*

- Iar tu, nepoate, îi zise, apoi, pensionarul, mergi cu mine acasă. Și altă dată n-o să te mai las să te joci cu necunoscuți.

- Dar, bunicule, tu mi-ai dat voie să mă joc de-a oamenii mari! protestează copilul.

- Așa e. Ți-am dat voie. Dar trebuie să știi să faci deosebire între oameni, care sunt cu adevărat mari și care nu.

- Bunicule, știu! Am văzut la televizor. Oamenii care ajung șefi și conduc țara își piaptână părul pe spate și poartă încălțări cu talpă groasă pentru a părea mai înalți...

Mihai Antonescu

APELE CARE NE POARTĂ

O proză de mare altitudine scriitoricească găsim în **romanul Elizei Roha, NĂVALNIC, APELE CURGÂND, apărut la Editura Hoffman în anul 2024**. Așa cum ne-a obișnuit de-a lungul întregii Domniei Sale opere, Eliza Roha își trage seva romanelor din oriunde și de peste tot. Acest „oriunde și de peste tot” se vedește a fi o sursă inepuizabilă pentru o minte strălucită, adânc pătrunzătoare în realitățile social-politice ale lumii noastre contemporane, cum și în profunzimile sufletului omenesc. Ce remarcăm, în primul rând la autoare, este știința construirii personajelor, una desăvârșită, putem zice. Din sinele profund și până-n includerea personajului în angrenajul social-politic al vremurii e un drum pe care Domnia Sa îl străbate cu talentul și vigoarea marilor scriitori hărăziți să rămână piloni de referință în Istoria Literaturii.

Miza romanului NĂVALNIC, APELE CURGÂND este una ondulatorie pendulând între nevoia de împlinire a unor caractere, pe cât de viguroase, pe atât de maleabile, ivite din manta unui timp istoric în perpetuă transformare și inevitabilul întâmplărilor greu de anticipat, scoțând în evidență atât sincopile devenirii, cât și măreția sacrificiului și altruismul, drept unice, meritorii izbânzi ale binelui într-un final.

Mergând și noi la rându-ne pe urmele distinsei scriitoare Eugenia Duță, cea care semnează prefața excelentului roman subliniind cu obstinație latura psihologică a fiecărui personaj în parte, nu ne rămâne decât să reafirmăm cele spuse de dumneaei, mai adăugând pe ici pe colo propriile noastre considerații.

Mișu, un inginer constructor cu înalte virtuți profesionale, ajunge să trădeze buna con-

viețuire și rostul esențial al familiei în societate, devenind robul unor pasiuni târzii ce-l distrug sistematic, până la a nu mai fi.

Fiul, Virgil, rod al unei iubiri devastatoare și greu cuantificabile la ruleta multiplelor trădări ce-i conturează destinul în povestea romanului, e prea crud să ajungă deocamdată cu înțelegerea la substratul adevăratului motiv ce-l lasă orfan de ambii părinți.

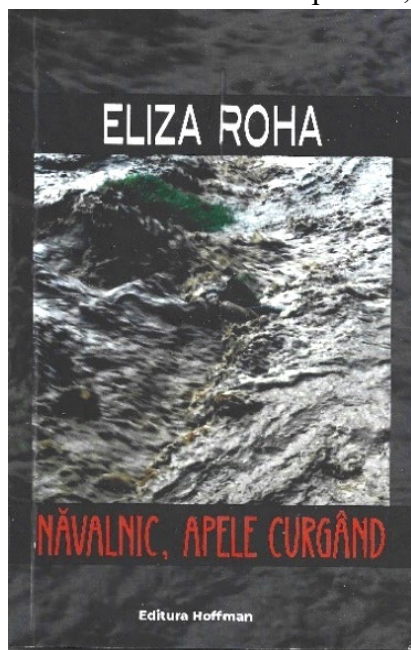
Adina, trădând și trădată la rându-i, poate fi eterna poveste a răului bine camuflat sub învelișul sclipitor al aparenței, plătind tribut unei tinereți magice dar frivole, incapabilă să-și înțeleagă condiția în lipsa unor sentimente curate, durabile.

Manea, un intrus din absolut toate punctele de vedere, se vedește a fi până la urmă singurul câștigător al unui maraton în care toată lumea aleargă, însă premiul nu se atribuie decât întâiului ajuns la final, indiferent prin ce mijloace. Amar premiu, grea pecete pe sufletul unei socie-

tăți mai mereu în derivă. Aici, măiestria Elizei Roha în construirea personajului este una fără egal. Altfel spus, spiritul duplicitar și cameleonic definesc până la tristețe esența răului rău în oglinda căruia, oricât am privi, el rămâne peticul de sac pieziș cusut pe trena oricărei societăți animate de bune intenții.

Un alt „diamant” în desfășurătorul romanului îl constituie marea prietenie dintre Iustina, fosta soție a lui Mișu și Elvira, instructoare a unui ansamblu de jocuri și vechi tradiții românești dintr-un sat pe cale să devină

oraș, nu la poala munților Jura ai lui Stendhal, ci a Bucegilor noștri, cum bănuim. De aici începe jocul unui fericit periplu nuanțat de autoare, împletit aidoma unei funii brâncovenești pe trupul memoriei afective, în care două femei brodează împreună o poveste rarismă în lumea reală. Povestea există totuși, o aflăm citind-o cu ochii noștri și ne lăsăm, pur și simplu, transfigurați de forța epică a Elizei Roha în a înmănunchea două destine total opuse prin înțelegerea lumii existențiale într-unul singur, ce definește cu adevărat măreția sufletului. Este un joc în roșu și negru potențând iubirea necondiționată și curajul în lupta cu viața și anotimpurile ei, cu apele nă-

valnice care poartă ființa omului din oricând spre oriunde, în speranța ajunsului la un liman al împăcării cu Dumnezeu din fiecare și-al tuturor deopotrivă.

Dispariția prematură a Elvirei într-un moment de mare cumpănă pentru omenire, lasă nu gol imens în sufletul Iustinei, cu care personajul principal al cărții va trebui să supraviețuiască tânjind la nesfârșit după desprinderea nemiloasă a părții din întregul care a fost cândva.

Sunt încă multe alte personaje în carte, pe plan secund spunem noi, dar căroră excelenta scriitoare le conferă aceeași grijă și credibil în construcția epică.

Superb romanul NĂVALNIC, APELE CURGÂND! Felicitări Elizei Roha pentru modul absolut extraordinar prin care știe să ajungă de fiecare dată la inima și admirația cititorilor Domniei Sale!

Monica Grasu

POEMELE PRIETENIEI

Cele patru cărți din seria gândită și alcătuită de Dumitru Cerna sunt cărți ale prieteniei, ale bunului gust și ale realităților ascunse în noi, adesea nemărturisite, și poate pierdute definitiv în tensiunea existenței noastre efemere. De la *Cartea lui Marcel. Poeme ilustrate* (Editura Eikon, 2013) și până la celelalte trei – *A doua carte a lui Marcel. Scrisori despre prietenie, neputință și deșertăciune*, 2018; *A treia carte a lui Marcel. Ieși la fereastră, Cerno, și ascultă!*, 2023; *A patra carte a lui Marcel. Despre puținul care a mai rămas. Poeme dedicate*, 2023 –, apărute la Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, s-au adunat versuri frumoase, purtătoare ale rodului unei solide și îndelungi prietenii literare. În nota însoțitoare, alcătuitorului ediției amintește din însemnările lui Mircea Eliade, care „numește prietenii adevărate, cele de cursă lungă, *căsătorii spirituale*.” Apoi adaugă: „După 30 de ani, eu cred că prietenia noastră încă se află la stadiul de *logodnă spirituală*, căci amândoi suntem capricioși și, trecuți de-o vârstă

cum ne aflăm, pretențioși pentru o *căsătorie*, fie ea și spirituală. Și-apoi suntem încă la începutul acelei prietenii de cursă lungă. Mai este mult timp pe care Dumnezeu ni l-a rezervat amândurora. Nu ne grăbim.”

Poemele dedicate din cel de-al patrulea volum sunt ordonate după data trecută în manuscris sau după data primirii lor de către Dumitru Cerna, iar ceea ce ele au de dezvăluit intră într-o sferă cu totul specială, cea a comuniunii spirituale sau a comunicării poetice, ivite într-o zonă a tandreții și a dez-mărginirii de convenții, orgolii sau retorică a uzanțelor sociale. Avem, așadar, în aceste „poezii adresate”, o concentrare de teme și motive recurente în lirica celor doi poeți, aclimatizați în Clujul cultural heteroclit, dar purtând fiecare cu sine, Nordul și Sudul, într-o încheștare de senzații și gesturi ale dăruirii și ale sacrificiului total. Întâlniți în acest punct nevralgic, uniți în nostalgii și visări lucide, regizate cu spirit ludic și cu o nereprimată sensibilitate, cei doi poeți-prieteni comunică cel mai bine în versuri, fie cu aluzii conjuncturale, fie cu muzicalități experimentate, nu foarte îndepărtate de cotidianul imediat. Regăsim și în această plachetă de versuri acea deschidere spre viața imediată, spre destinul omului atât de trecător pe care doar textul scris îl mai poate immortaliza într-o vastă aventură a ideii și a stilului.

Martori ai realității și cronicarii ei totodată, Marcel Mureșeanu și Dumitru Cerna strecoară printre rânduri mărturia propriei întâlniri, una care fusese pregătită, până la un punct, de criticul Petru Poantă, după cum ni se menționează: „Îl știu de 30 de ani. Ne-am cunoscut într-o zi de lucru. Urca scările primăriei agale, zvelt, dar șăgalnic, doar ochii puțin aplecați, așa cum ar scrie un poem. M-a strigat: *Cerna?* M-am întors, l-am salutat. Mi-a spus: *Eu sunt Marcel Mureșeanu!* Îl știam de la Petru Poantă. Marele critic literar îmi vorbise despre el. Poetul, care revenise în urbe, cu aura unui pelerin al cuvântului, tocmai din Bucovina, era coleg cu Petre. Din clipa aceea am rămas prieteni.” Au urmat *călătorii esențiale*, cum le numește Dumitru Cerna, la Nicula, la mormântul lui Ioan Alexandru, în Dobrogea, precum și un schimb energetic în stare a apropiu apusuri și răsărituri, pe calea cuvintelor. De altfel, Dumitru Cerna mărturisește: „Marcel mi-a schimbat destinul literar. Generos, dar precaut, selectiv în toate, dar sociabil rural, cu gusturi rafinate, nu numai la lecturi,

plin de o modestie însoțitoare, elegant în prietenie, chiar iertător, surâzător, Marcel Mureșeanu este un model poetic și social, iar prietenia cu el este un câștig de necontestat. Cei ce doar l-au cunoscut sunt astăzi mai bogați cu un gând frumos. Îl prețuiesc, dimpreună cu poezia sa.”

A patra carte a lui Marcel este o carte a mărturiei și a admirației, a blândeții mobilizate în iertare și acceptare, în atenție și grijă, valori tot mai neglijate, tot mai perimate de graba cu care ne rostogolim spre rosturile zilnice. Pentru a alunga această obsesie a fărâmițării, au fost gândite și aceste cărți care adună între copertele lor îndemnuri sau mărturii dintre cele mai emoționante, jocuri de stil sau fremătări ale zilelor: „Sunt plin de-nțelepciune și de rele,/ un gard făcut din câteva nuiiele/ prin care suflă vântul de rășină,/ de parc-ar fi o funie străină,/ un șarpe lung, împodobit cu vele,/ argonaut pe mările rebele./ Mă mișc ușor și nimeni nu mai știe/ câte neadevăruri voi mai scrie/ și nici prin câte trupuri voi mai trece./ E iulie și ora bate rece!/ P.S. Rămâi statornic, Cerno, nu te teme!/ Nici când e prea târziu/ nu-i prea devreme.” (*Păpucii lui Mahomed*).

Pregnant elegiace, poemele lui Marcel Mureșeanu evoluează atipic, surprinzând de fiecare dată prin accentul ludic, voluptatea spectacolului trăit și frenezia (tran)scrierii lui. Ochiul poetului e mereu atent, scormonitor, coagulând în imagini-sinteză lumea din afara sau din lăuntru său: „Mai e puțin până la Ilva Mică,/ mai este mult până la Ilva Mare,/ un defileu priveliștea despică/ și drumul se preface în cărare./ Pe marginea privirii, case-albastre,/ îmbătrânite și cu ochii goi/ aduc aminte marile dezastre/ și pâlpâie din miera lor spre noi./ Un râu subțire-și spală-n el nisipul,/ vulpea pădurii urcă disperată,/ din cornul lunii sună iarăși timpul/ și ultima vedenie se-arată./ Pe cer, când noaptea își desfăce nodul,/ împărăteasa-și plimbă eșafodul!// P.S. Această vară-n care ne-am ascuns/ e a ntrebărilor fără răspuns!” (*Sub acest semn*).

Succinte, dinamice, deloc repetitive, poeziile lui Marcel Mureșeanu descriu un lirism definit de inventivitate, de joc, de spontaneitate și de un lexic de o anumită factură, iar la nivel formal nu e ocolită rima, tocmai pentru resorturile ei de muzicalitate și reasimilare a tradiției lirice românești. Confesiunea e nonconformistă, iar privirea se concentrează asupra prezentului, căruia îi dă o dimensiune narativă, asamblându-l în mici scenarii, construite cu elemente de oralitate, spirit ludic și apetit anecdotic: „Oho, oho, oho, oho,/ aveam un ceas numit Tissot/ și toată ziua el bătea/ cu degetul în fruntea mea./ Oho, oho, oho, oho,/ te mângâi, îmi zicea Tissot/ și-ți bat secunde pe rând,/ din gând în gând, din gând în gând./ Să nu te temi că vei muri/ atât cât le vei auzi!/ Noaptea le las foarte domol,/ să poți visa cu pieptul gol./ Sunt sclavul tău, zicea Tissot/ și mă trăgea la indigo./P.S. Era un mincinos acel Tissot,/ dar am aflat târziu,/ oho, oho!” (*Drona de timp*) sau „Roșu frivol,/ roșu pustiu,/ roșu mongol,/ roșu târziu!/ Galben domol,/ galben nurbiu,/ galben bemol,/ galben zurliu!/ Verde atol,/ verde bosan,/ verde de stol,/ verde de van!/ Alb eșafod,/ alb de calcan,/ alb de Irod,/ alb subteran!/ P.S. Ce bine-ar fi dacă în seara asta/ Nu mi-ar deschide vântul fereastra!” (*Izic*).

În versuri mai lungi, deschise experimentului și fanteziei, aflăm patru poeme aparținând lui Dumitru Cerna și încheind, rotund, placheta de „poeme dedicate”. Cu accente de strigătură, dar și substanță confesiv-reflexivă, ne apare unul dintre acestea: „cuvintelor cuvintele arde-v-ar focul din stele/ așa cum mâinile mele când vă împlânzeau cu miere// cu miere albă de pin să vă-nălțați din suspin/ să urcați în poezie atinse de frenezie// cuvintelor cuvintele numai ape turburele/ să vă poarte-n sus cu ele voi cu aripi-turturele// până la izvorul lor să vă adăpați ușor/ cu lacrimi mărunțele poezia să mi-o-nvele// în vârtej de unde grele și-n vuiete-ntraurele/ așa cum strămoșii mei când mureau doar cu temei//

A PATRA CARTE A LUI MARCEL

*Despre puținul care a mai rămas
Poeme dedicate*

Gândită și alcătuită de
DUMITRU CERNA

CASA CĂRȚII DE ȘTIINȚĂ

ei vâslind corăbii verzi prin limba-nflorind livezi/
cum perla văzduhului cântă-n gâtul cucului//
strigătul seninătății și izbânda dimineții/ în lut
poezia mea e cum fără cânt mierla” (*Întemeiere*).

„Cărțile lui Marcel”, gândite și alcătuite de
Dumitru Cerna, prelungesc în poezie realitatea
unei prietenii, care, în vers, se limpezește și se
împlinește, dincolo de istorie, dincolo de timp,
cu tot ce presupune aceasta: înțelegere, admira-
ție și destin.

Geo Vasile

UN ROMAN FANTASY: VODĂ CARAGEA, ALIAS BĂSESCU

După absolvirea Facultății de biologie din
cadrul Universității București, Victoria Comnea
s-a dedicat atât cercetării științifice, cât și scri-
sului artistic, mai precis narațiunii. Suprave-
gheată „informativ” între 1981 și 1989 și din
pricina rămânerii în SUA a actriței Dana Com-
nea, sora sa, viitoarea romancieră a refuzat orice
fel de compromis ideologic, inclusiv strategia
dublului limbaj, a aluziilor esopice etc., sperând
ca noi toți în sfârșitul „lagărului epocii de aur”
și a cenzurii aferente. După 1990 colaborează cu
versuri și proză scurtă la revista „Luceafărul”,
traduce din limba franceză o seamă de cărți pen-
tru Editura Herald, dintre care amintim Meister
Eckart „Cartea consolării divine”(1997), și, în
fine, își realizează visul de a publica romane
inspirate fie de actualitatea tangibilă post-
decembristă din România („Perfect distractiv”,
2001, „Capcana”, 2001) fie romane de dragoste
sau istorice (autoarea preferă sintagma „joc
fictional de-a istoria”) cu miză contemporană:
„Ultima adoratoare”, 2003, „Manuc”, 2006, „La
Eneida”, 2010, Marea masacă (Editura Dacia
XXI, 247 p. 2011), tot atâtea prilejuri de a evada
în ambianțe exotice și climate ezoterice, dar și
în trecutul românesc (de preferință răscrucea
dintre veacurile XVIII și XIX).

Poate că nu este doar o întâmplare că fa-
imosul armean Emilian Mirzaian, mai cunoscut
sub numele de Manuc bei, bancher și diplomat,
prinț al marilor pasiuni din romanul omonim,
este contemporan cu fanariotul Ioan Vodă Cara-

gea (1754, Constantinopol - 1844, Atena), figu-
ra predominantă din Marea masacă, cea mai
recentă carte a autoarei. Intrarea în scenă a lui
Vodă Caragea, domnitor al Țării Românești
vreme de șapte ani (1812-1818), are loc sub
semnul grotescului, al nevolniciei și maleficului.
Este vorba de o arătare de bărbat: diform, dez-
gustător, piază-rea bolnăvicioasă, departe de
idealul de bravură în mânuirea armelor și de
vitejie cuvenit oricărui voievod, opusul absolut
al incomparabilului prinț Manuc.

Dar bicisnicia fizică a odiosului, duplicita-
rului, alunecosului, luciferianului domnitor nu
trebuie să ne înșele, căci ea este compensată de
un surprinzător orizont cultural (citește Faust) și
lingvistic (este poliglot), de o judecată pătrunză-
toare dublată însă de o viclenie feroce. animat
de o dorință viscerală de răzbunare, își șantajează
și spoliază supușii în numele puterii discreționa-
re dobândite la Stambul în schimbul a opt mii de
pungi de galbeni, dar și datorită unor „pile” puse
de însuși Metternich pe lângă Sultan.

Încă de la primele pagini cititorul își dă
seama de demersul superdocumentat al autoarei
în a instaura climatul epocii (deloc idilice), al
locurilor (Bucureștiul, Viena și nu numai), înce-
pând cu protocolul cu care era întâmpinat noul
căftânit (plecat din Serai prin Bulgaria, trecut
Dunărea, sosit în fine la Galați și apoi în Capita-
lă) și sfârșind cu autenticitatea limbajului presă-
rat cu cuvinte vechi românești, slavonești, gre-
cisme sau turcisme, cu termeni di sfera militară,
culinară, vestimentară, de protocol sau de can-
celarie etc.. Ele redau culoarea epocii într-o na-
rațiune ce face uz de dialoguri și descrieri ex-
trem de fluente, moderne, curate.

O altă strategie narativă ce confirmă al
șaselea simț al autoarei (altfel spus, talentul)
este focalizarea anticipată a luminilor și umbre-
lor, a vulnerabilităților (fobia de apă, băutor
înrațit, crize psihotice și puseuri epileptice, he-
moroizi etc.), a megalomaniei, și ulterior a ma-
nevrelor și malversațiunilor maleficului domni-
tor, prin informații strict secrete primite de
prințul Manuc de la trimișii săi „speciali” la
Sublima Poartă, Mehmed Galib și ZMEU, gata
să-și dea viața pentru stăpânul lor, ca și Babic,
umbra beifului. Printre altele, Manuc află și de
un călător francez, Auguste de Messance com-
pte de Lagarde, literat, membru al mai multor
Academii, interesat de Orient, dar și de Princi-
patele Române. Reapar pe scena cărții figurile

deja cunoscute din romanul "Manuc": consulul francez Ledooulx, bântuit de aceeași patimă homoerotică, soția sa Toinette, dar și pictorul Dante Negro, de fapt Alexandra Marioritza Comnena („farmecul incertitudinii”), misterioasa iubită a zarafului Manuc, în paralel cu discreta și generoasa lui soție, Mariam.

Ioan Caragea, 58 de ani, numit de cineva din mulțimea Bucureștiului Karagöz sau Vodă Ciunăfaie, conform protocolului ia parte la o liturghie unde, în fine, remarcă vocea unui cântăreț adolescent cu care binevoiește să aibă o conversație. Află că se numește Anton Pann, pe-atunci elev al profesorului de muzică bisericească, serdarul Dionisie Fotino, prezent și el la slujbă. Vodă se arată interesat de scrierile cărțurului, stârnit fiind de laudele aduse de elev aceluia. Indiferent dacă acest episod a avut sau nu loc, este atât de verosimil zugrăvit, încât are valoarea relatării unui martor ocular. Vodă Caragea, un monstru al avariției și mizantropiei, citește Cantemir, își iubește fiica, frumoasa domniță Ralu, care la rândul ei îl răsfăță, plină de afecțiune, este interesat de numismatică. Acest Caligula fanariot, aflat sub pavăza propriilor pretorien turciți, n-a pregetat să impună în Valahia primul Cod de legi, în primul rând fiscale, menit să-i tripleze sumele de bani trimise în străinătate, conștient că va veni o zi când va trebui să se exileze.

Fragmente din notele contelui Lagarde (scene vivante corozive) despre Bucureștiul vremii, dar mai ales despre incendiarea chiar de către chiriașul său piroman a Curții Domnești din Dealul Spirii, alternează cu scene de iubire stendhalienne la Paris (Manuc își vizitează tulburătoarea amantă-agent a lui Napoleon, fermecătoarea Marioritza), prilej cu care remarcăm gustul autoarei pentru deghizare, dedublare și deconspirarea finală (a se vedea în acest sens și scenele de teatru puse la cale de domniță Ralu - la modă era venețianul Goldoni, ale cărui piese sunt jucate de actori cu mască -, triplul rol al personajului Claudio: comper și regizor al pieselor domniței Ralu, iubit al acesteia, om de încredere al lui Manuc, înlocuirea lui Vodă în

timpul audiențelor de către propriul clovn sau golem, de-aici și titlul cărții Marea Mascară, amintind de italianisme tip mashera sau mascherata).

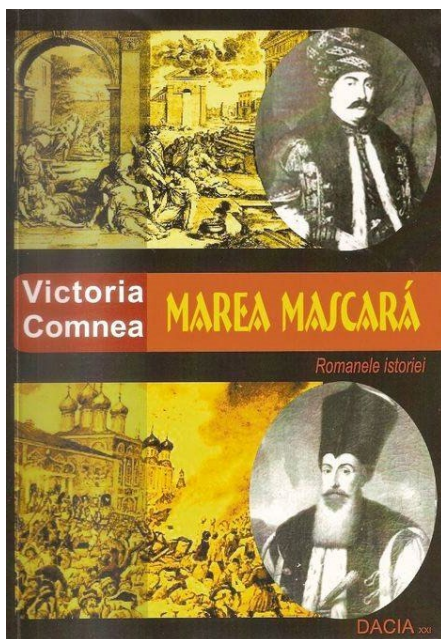
Romanul nu duce lipsă de realismul crud și grozăviile unor episoade cum ar fi cele legate de biciuirea, asasinarea și zidirea prostituatelor cu care se culcase beizadeaua Costache, cealaltă adraslă a lui Vodă, nici mai ales de psihopatologia domnitorului, acest Richard al III neaoș (a se vedea perversiunea cu golemul care îl masturbează), sau cele ale molimei de ciună care va ucide numai în București 40.000 de suflete.

Ademenit, spionat sau șantajat în toate chipurile spre a fi mulș de bani, Manuc se hotărăște să fugă, părăsind definitiv Țara Românească.

Autoarea nu exclude din romanul său speciile psy, polițier, horror (a se vedea decapitarea lui Moruzi sau capul împăiat al capudanului). Singurii care se salvează în acest pandemonium creat de Victoria Comnea este domnița Ralu, mezina domnitorului, iubitoare a artelor și artiștilor Europei acelor vremuri, ctitor al unui teatru pe Podul Mogoșoaiei, și Claudio, în multiplul său rol,

fățîș sau tainic.

Aflat pe malul Dâmboviței, pe pragul unei biserici, în fața mulțimii, Vodă Karagöz, printr-o buclă temporală premeditată de autoare, „este smuls din acel prezent într-altul și purtat printr-un nebănuat hiat interior spre o altă adunare de oameni”. Nu mai purta hainele și însemnele voievodale, „întindea mîinile asupra tuturor și rostea niște cuvinte la care nu se gândise niciodată”: „Să trăiți bine”. Cuvintele-astea ni se par totuși extrem de cunoscute și aparțin unui domn din veacul XXI. Să fie oare vreo legătură între cei doi ? Cititorul va decide, inclusiv asupra impresiei noastre că prin ineditul și forța reconstituirii realiste, tip frescă în clar-obscur a unei epoci marcate de un tiran frustrat, prin arhitectura epică fără cusur, prin personaje ce nu sunt niciodată ceea ce par (jocul extraordinar al măștilor, antinomiilor și contrastelor), "Marea Mascară" este unul dintre cele mai bune romane apărute în deceniul 3 al acestui mileniu.

Mircea Paspai

POEZIA, CA RELATIE CU SINELE ISTORIC

Este bineștiut că soarta creației literare, în ceea ce privește drumul ei către cititori, poate să îmbrace modalități diferite, uneori favorabile scriitorului, alteori nu. Aceasta depinde de mai mulți factori, nu este cazul să detaliem aici, menționând doar că pot să fie sau nu în relație directă cu creatorul și valoarea creației sale. Un exemplu, de care se leagă și cele ce vom spune mai departe, este cel referitor la condițiile de tipărire în vremea comunismului.

Apariția cărții *Între oglinzi*, de Camil Poenaru, datorată onorabilei edituri craiovene „Aius”, se înscrie într-o „acțiune recuperatorie”, pe care o fiică, poetă ce locuiește acum departe de patria natală, o face pentru tatăl său, poet plecat la ceruri de câteva decenii, trăitor deci într-o vreme în care nu puteai să publici ce și când vroiai. Camil Poenaru, pe numele său adevărat Constantin Moțățiaianu, a fost ziarist, prin deceniile 6-8 ale secolului trecut, la postul regional craiovean de radio și la singurul cotidian care apărea atunci în zonă. Intermitent, a fost și corespondent al unor alte publicații din țară.

Poezia lui Camil Poenaru era cunoscută printre creatorii și iubitorii de literatură craioveni și olteni, pentru că, chiar dacă instituțiile de presă erau doar cele menționate mai devreme, pe undele radio sau în paginile ziarului și-au găsit loc unele dintre poeziile sale. Nu multe dar, atunci, orice apariție conta. Apoi, deși de publicații literare propriu-zise, până la reapariția revistei „Ramuri”, în 1964, nu putea fi vorba în Oltenia, au existat totuși preocupări pentru tipărirea unor culegeri literare pe lângă casele populare de cultură și, de asemenea, funcționau mai multe

cenacluri literare. Unul dintre acestea, dacă nu mă înșel cel al Casei orașenești de Cultură Craiova, a fost condus, câțiva ani buni, chiar de Camil Poenaru.

El a reușit să publice, în timpul vieții, un singur volum de poezie. De scris a scris însă destul de mult și interesant este că manuscrisele sale, deși nu au fost cunoscute și au avut trasee întortocheate pe drumul păstrării, au fost, într-un fel sau altul, descoperite recent.

Fiica sa, Monica Berglund, și nepotul său, Johann Sebastian Berglund, le-au recuperat și au început să le pregătească pentru a vedea lumina tiparului. Așa a apărut cartea *Poeme de dragoste* (Editura Aius, Craiova, 2023). Iar acum, iată, avem în față un nou volum de versuri, *Între oglinzi*.

Mai multe poezii sunt închinete strămoșilor, aflați concret pe arborele său genealogic sau în general și poetul se înclină în fața memoriei lor, recunoscându-le contribuția la temelia existenței

și evoluției, sintetizată, spre exemplu, în două versuri memorabile: *De-aia mor părinții, să se facă / porumb și grâu și trandafiri și crini*, din finalul poeziei „Eu sunt cel care...”. Sau, în altă parte, poetul se simte o punte între ce a fost și ceea ce etern va fi: *Țăranul care a mai rămas în mine / o mai pornește prin păduri, în zori / să caute ce nu pierduse nime / – cântecele de privighetori*.

Poetul încearcă, uneori, să „sară” din cutumele poeziei clasice și din tiparele, efemere adesea, ale „modelor” poetice de acum aproape o jumătate de veac, dar o face

cu o anume măsură, suficientă însă pentru a ne oferi versuri care l-ar fi recomandat spre a fi avut, la vremea respectivă, volume publicate. Doar că, pentru cei ce nu știu, se cuvine să spunem că la nivelul întregii țări apăreau, pe atunci, maxim câteva zeci de cărți de poezie pe an, în acest număr înscriindu-se cele ale corifeilor literaturii din epocă, ale unor „cântăreți” ai „noului ev” și doar pe ici pe colo poezii ale unor tineri care, fără a face compromisuri, băteau, aproape zadarnic, la porțile afirmării. Și, în

Camil Poenaru

Poeme

asemenea situație, au rămas pe dinafară (și) ceea ce poetul numește „cântecele mele necântate”: *O, cântecele mele necântate – / flori neculese până toamna târziu / când amețite de bruma tristeții / se întorc în pământ ca în sicriu.*

Dacă anteriorul volum publicat de urmașii poetului includea, în exclusivitate, poezii de iubire (dedicate unei singure femei, într-o incredibilă poveste de dragoste!) volumul de față lasă și el loc poeziilor de iubire, dar dezvoltăm aici cu totul altă față a poetului, izbucnirile tumultuoase de iubire, de sentimente, de mărturisiri patetice, lăsând locul unor gânduri mai așezate, generalizatoare, înclinate spre meditație și, uneori, ușoară tentă moralizatoare. Ar fi de notat poezii precum „Mesaj”, „Femeia de albastru”, „Iubire”, „Dacă nu te-aș iubi”, „Era poate același început”, „Tăcerea”, „De ce?”, „Lumina buzelor tale”, „De dragoste” și încă altele.

Poetul, un răzvrătit al epocii, nevoit adesea, ca mulți alții, din prevedere și spirit de conservare, să-și estompeze sentimentele, mai purta în sânge, chiar dacă uneori cu dureri, pecetea altarelor de lumină zidite în sufletele înaintașilor săi și nu ezita să le alăture sfințeniei pământului reavăn, zămislitorul de viață și răbdătorul a toate câte se petrec pe suprafața sa. O relevă poezii precum „Tata”, „Cel dinăluntru”, „Ce-am pierdut?”, „Dacă nu mă găsiți acasă”, „Pe țărmul mării mele”, „Dunăre”, „Lângă marele foc”, „Harta”, „Mi-e dor să mai visez”. Notăm, pentru frumusețea sentimentelor, candoarea și sinceritatea versurilor, două strofe din ultima poezie citată: *„În nopțile senine, clare / mi-e dor să mai visez strămoși / să-i văd cum merg la vânătoare / puternici, mândri, și bărboși; // Mi-e dor să mai visez strămoși / când sună cornul în depărtare / și se adună, inimoși, / de la hotarele la hotare”*. Aproape că uitasem, în vremuri de pace prelungită, de câte ori a sunat cornul peste satele răspândite prin codrii nesfârșiți ai pământului românesc, dar, iată, tocmai acum, când apare cartea de față, câteva versuri ale unui poet care renaște din uitare, ne reamintesc, parcă din turnul de veghe al istoriei, permanenta stare de neliniște și de luptă a neamului nostru.

Găsim, în cartea lui Camil Poenaru – pregătită pentru tipar, inclusiv tehnoredactată, de către el însuși, în 1983, dar nepublicată atunci – versuri care, în vârtejul ideilor și acțiunilor de globalizare, păreau desuete. Dar care acum, când, prin niște nefericite împrejurări, se aude

nu doar zăngănit de arme la fruntariile țării, mai pot trezi, în unii dintre noi, sentimente pe care mulți le-au dorit uitate sau strivite. Iată câteva versuri din poezia „Patria”: *De când mă știu am crezut că Patria e o ființă vie / și, mai târziu, am constatat cu mândrie / că are grupa mea sanguină, / că prin noi amândoi curge aceeași lumină / că e mama mea și totodată / e mama mamei mele, neuitată // Dar Patria are un suflet cât toate / sufletele noastre adunate.*

Versurile din prezenta carte relevă nu doar forța poetică a unui autor nedreptățit, ci și indeductibila și necesara relație a omului cu sinele istoric, în afara căruia identitatea sa nu poate fi limpede, iar ansamblul de valori are de pierdut. Pe lângă toate acestea, lectura va fi cu siguranță agreabilă, oferind doza necesară de bucurie intelectuală pentru iubitorii de poezie clasică, precum și pentru cei ce caută elemente ale modernismului poetic.

Dan Lupescu

O CARTE PENTRU ETERNITATE

Veritabilă bijuterie editorială – publicată în această toamnă aurie, a anului de grație 2024, de Editura PIM din Iași –, volumul **NICOLAE DRAGOȘ. Poetul-jurnalist. Jurnalistul-poet** (semnat de Rodica Pospai Păvălan și Mircea Pospai) constituie o carte pentru eternitate. Nu este vorba de cuvinte mari din partea noastră, ci de faptul că noua apariție editorială reprezintă o incursiune de excepție în istoria recentă a presei (ultimii aproximativ 60 de ani), prin intermediul unuia dintre cei mai autorizați reprezentanți ai ei, omul care, pornit din Glogova Gorjului, a condus vreme de câteva decenii unele dintre cele mai importante ziare și reviste de cultură naționale.

Cei doi autori au realizat un interviu de înțindere (care acoperă 143 de pagini din cele 326 ale cărții), solicitându-l pe cunoscutul poet și jurnalist să rememoreze toate etapele de viață, din copilărie până în ziua de azi, precum și etapele de profesie, toate marcate de experiențe

extraordinaire, multe dintre ele demne de reținut în istoria presei. Pentru a da greutate de conținut volumului, dar și pentru a înlesni eventuale demersuri ale unor viitori cercetători, autorii au adăugat interviului o fișă biobibliografică, o microantologie, care cuprinde, simbolic, 85 de poezii, un anumit număr de eșantioane din aprecierile criticilor literari asupra creației poetice, apoi, în final, câteva cuvinte despre ei, truditarii cărora li se datorează această carte.

Reiterez ideea că lucrarea despre care vorbim este una de excepție, pentru că ea reunește câteva virtuți irefragabile.

Este vorba, în primul rând, despre profesionalismul indiscutabil al celor doi autori: Rodica Pospai Păvălan (cu o viață de muncă în bibliotecă, autoare, în ultimul deceniu, a 5-6 apreciate cărți de istorie literară, mai ales de factură biobibliografică) și tatăl său, Mircea Pospai, cunoscut printr-o remarcabilă carieră jurnalistică și autor a peste 20 de cărți, din mai toate genurile literare, pe context fiind de remarcat două cărți de interviuri cu mari personalități ale culturii naționale și, mai ales, interviul-fluviu cu Tudor Gheorghe, publicat, prin 2010, într-o carte de 350 de pagini, format mare.

Apoi, reținem acribia documentării pe care și-au impus-o autorii, știința și arta de a orchestra cu maximă rigoare, dar și cu empatie, cu prețuire, deloc clamată, respect, și vibrație elevată discuția jurnalistică cu protagonistul cărții.

Nicolae Dragoș este un poet apreciat de critică și de cititori de-a lungul întregii sale cariere literare, vreme de peste șase decenii și este, în egală măsură, laureat al Premiilor Academiei Române și al altor numeroase premii, precum și un factor de echilibru, o minte limpede în vremuri tulburi, în realizarea unor cotidiene cu impact major, precum *Scânteia tineretului* și *Scânteia*, dar și al revistei *Viața studentască* sau vajnica revistă hebdomadar *Luceafărul*, angrenată în impunerea tinerilor scriitori, a realităților

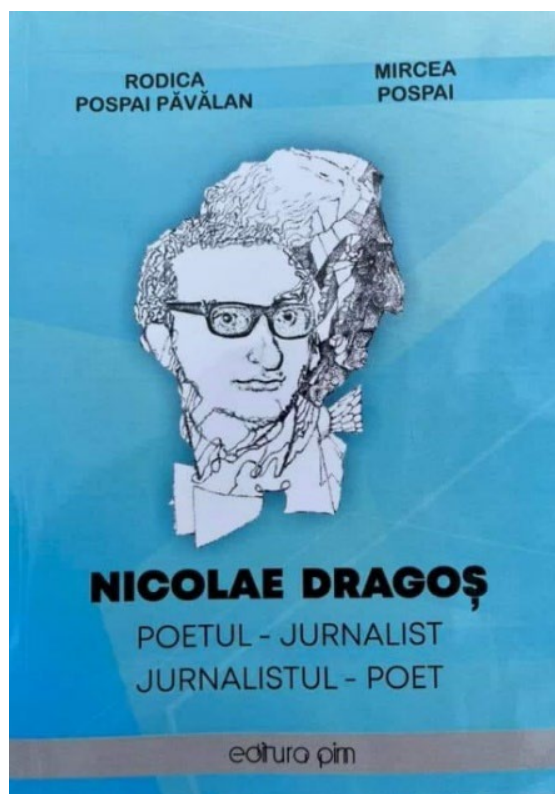
protocronismului pilduitor al antecesorilor noștri, concomitent cu promovarea fermă a valorilor fundamentale ale nației române.

„Cuvântul înainte”, subintitulat *85 de ani de viață, 65 de ani pe tărâmul cuvântului tipărit*, este pe cât de dens, substanțial, memorabil – precum volumul însuși, în întregul său. Spicim: „Știam, când am ajuns la domnia-sa (la domnul Nicolae Dragoș – n. n.), dificultatea de a sintetiza o biografie atât de încărcată, dar mi-am zămis pe experiența de a surprinde esențialul într-

un număr de quadrați tipografici sau de minute audiovizuale. Numai că ideea aceasta a ținut până când interlocutorul s-a prins în jocul cuvintelor și al dragului de a povesti, iar noi, la rândul-ne, parcă abia atât am așteptat și ne-am dat altui joc, al ascultării. Iar, de la un moment dat, recunoaștem, al ascultării interesate, intuind necesitatea schimbării planului de lucru. La prima întâlnire am înregistrat șase ore, dar încă ne aflăm, cronologic, cu... povestirea, în primele decenii ale vieții sale. Au urmat alte întâlniri, în care am realizat alte și alte

înregistrări, în total adunându-se câteva zeci de ore de convorbiri”. Dinspre finalul prefeței, notăm: „Alteori, Nicolae Dragoș se joacă, pur și simplu, cu cuvintele, rezultând formulări memorabile: *NU eram eu judecătorul care să judece judecățile critice ale criticilor*”.

Grație artistului plastic de virtuozitate europeană Florin Preda-Dochinoiu – al cărui destin creator de excepție l-am susținut, cu bucurie și consecvență, în paginile cotidianului regional craiovean *Cuvântul Libertății* și în seria nouă a revistei de cultură și educație națională *LAMURA* – și, desigur, grație meticulosului tehnoredactor Gabriel-Dorian Pauliș, cartea este drapată într-o copertă pe fontă de un azuriu celest, eclatant, în care putem depista liniile de forță ale romantismului cosmic. Dublul portret, din față și din profil, al lui Nicolae Dragoș, plasat de Florin Preda-Dochinoiu pe un fundal imaculat,

te frapează din centrul optic al primei coperte.

Din îmbelșugatele referințe critice ne face plăcere să cităm câteva secvențe. Fănuș Neagu: „Nicolae Dragoș vine de peste Olt. Din țara unde poezia e de piatră și dorul dur. Câteva secole la rând, acolo cântecul a fost de ananghie, de răscoale, de temniță, de sete arzând, de cai în-sângerați. Gruia lui Novac, Tudor, Iancu Jianu, speranțe și simboluri intrate în alcătuirea echinoctiilor și solstițiilor. (...) Țara de peste Olt a acoperit pământ și râuri cu balade, panduri, haiduci și coloane fără sfârșit. Lipsit de Olt, sufletul românesc ar fi în afara timpului. Cu Oltul – pasăre bătută cu diamante în grădina României – simți, ca și Nicolae Dragoș, cum: „*Cade ora peste suflet/ sufletul e prinț la toate*”. Dragoș e om de la sat. Din pământul surâzând a grâu, zice el. Un prun înflorit este, în ultima picătură de lumină a zilei, stropul de argint cu trei petale ce unește sufletul cu eternitatea: satul, în poezia lui rămâne în afara timpului dăruit cu moarte, veșnic suspendat pe grinzi de cireș (...) El știe bine că în răgazul circular al fântânilor se topește tot atâta soare cât și umbră, că unei case, ca să viețuiască 100 de ani, îi trebuie un nuc lângă pridvor, un șarpe sub prag, o dragoste împlinită și una amară”. La rândul său, Aureliu Goci punctează decisiv: „Creația lui Nicolae Dragoș a devenit mai incitantă, mai dinamică, oricum problematizată pe dominantă prolificității și sub principiul consecvenței draconice, admirative, respectuoase pentru întreg universul poeziei românești, de la Dosoftei până la Tudor Arghezi – reperul său fundamental – și mai departe până la Nicolae Labiș al generației 60”.

Florian Capcea

REFLECȚIA EULUI ÎN ACTUL POETIC AL AUROREI POPESCU

Scrisă într-un registru discursiv, intens sporit în nuanțe confesive, poezia Aurorei Popescu din volumul *Când pământul se va învărti în jurul meu* (Editura Colorama, Cluj-Napoca, 2023), definită ușor bizar „un cuțit cu lamă lungă”, se distinge atât prin predilecția pentru metaforă și simbol, cât și prin obsesiile profund existențiale transfigurate reductiv în imagini real-fantasmatic. *Reflecția* și *re-amintirea* reprezintă dominantele prin care actul poetic o fixează pe autoare înăuntrul și în afara „cosmoidului” (L. Blaga) în care își simulează creator trăirile pentru a se descoperi pe sine însuși și a-și reifica eul artistic: „s-a făcut risipă de zaruri/ în destinul meu/ fiecare a arătat altă curgere/ mai blândă sau mai tumultuoasă/ după cum a fost mâna care le-a aruncat// ultimul/ l-a aruncat/ timpul/ a ales să curgă invers// într-o zi voi ajunge de-o seamă/ cu mine însămi” (*Invers*), și „cafeaua mă dezbracă de vise/ până încap în pielea unui zâmbet/ apa are culoare/ emoțiile năvălesc în ochi/ redefinite de lacrimi// știu că ești tu/ pulsul meu zvâcnește/ în stomac îmi înflorește deșertul// și tu știi/ altfel n-ai mai coborî din ramă/ să ne bem diminețile/ împreună” (*Atunci știu că ești tu*).

Cuvintele sunt manevrate cu dezinvoltură în construcțiile epice, vrând să sugereze că din ele „lumina țâșnește mereu înainte de vreme” (*Antingerile ei*) spre a întruchipa înțelesurile sacre ale lumii în care „viața cu moartea”, interferându-se, prefigurează rostul logic al ființării: „și până la urmă/ ce este moartea?/ o cană de ceai rece/ o așteptare a dimineții/ un impuls de lumină și ambrozie/ ceasul întors invers/ bătrânul ceasornicar are mâini albastre/ când ne ia inimile din piept// îmi cumpăr viață la kilogram/ să mă învețe/ dumnezeirea” (*Ceasul întors invers*), și: „două trupuri în care m-am rupt să înmulțesc pământul/ urma de buze roșii pe ceașca unei zile mohorâte/ o biserică în care n-am ajuns niciodată în altar/ deși m-am pus pe mine jertfă/ și o carte despre singurătate/ cu file vorbitoare// toată mă-nghesui/ între copertile de lux/ ale trecerii” (*O moarte un zâmbet și un poem*).

Cum se observă, Aurora Popescu legitimează o anume intenție revelatoare în a ne convinge că realitatea poate deveni, prin intermediul imaginației, desigur, expresia privilegiată a ficțiunii, lucru care denotă, dincolo de orice aparență, harul de a scoate poezia de sub imperiul efemerității și a o așeza cu trimiteri oarecum insurgente sub tutela revelației sublimului indicibil: „plimb câinii iluziei prin lume/ covrigii li s-au mutat în ochi/ sub gene se aude grâul crescându-le foamea// cu fața arsă de așteptări/ invit absolutul să mă mântuie// aproape adevăr/ se scrie în mine/ dar nimeni nu înțelege/ scrisul” (*Aproape adevăr*); sau: „alergăm/ spre coasta clipei/ veșnicia are ochi rotunzi de copil/ privindu-ne/ te nasc din mâini care miros a dragoste/ din umeri se coboară o mângâiere neîncepută// gândul îți desface buzele/ în sărutul unui cântec/ toată gura mea primește/ ca pe împărtașanie/ cuminenția cu care te așezi în note” (*Cumințenie*).

Dacă, în consecință, libertatea poeziei presupune, alături de travaliul creației, părăsirea retoricii cotidianului unde, deseori, cum în poemul *Stare de urgență* insinuează autoarea, *cuvintele se înecă sub măști*, înseamnă că în spațiul intim al spiritului stările viscerales și insolitățile proiectează „în abis” manifestările ascensionale ale unui *alter ego* liric care trădează o sete fără echivoc în materializarea ideii situării în afara canoanelor arhetipale: „mam născut în noaptea în care ziua a început să crească/ din răsul unei mame prea tinere și poezia unui tată/ (...) răsul mamei se aude doar în cer acum/ tata mai cântă uneori la chitară/ eu miros a mamă bătrână și a copil târziu” (*Solstițiu*), și „zorile îi răsăreau la subțiori/ în ochi se auzea geamăt de căprioare/ când legăna firele de iarbă/ devenea adiere/ mărire o îmbrăcaseră în albastru/ mângâierea îi foșnea ca o rugăciune/ cuvântul năștea poezie în jur// când se făcea liniște în catifeaua ei/ se auzea uneori/ cum sângerău lupii/ din pădurile arse” (*Femeia de catifea*); sau: „adevărul găsește mereu calea spre lumină/ așa cum sângele o găsește spre inimă/ dar știi deja asta// în bătaia acestei veri apusul

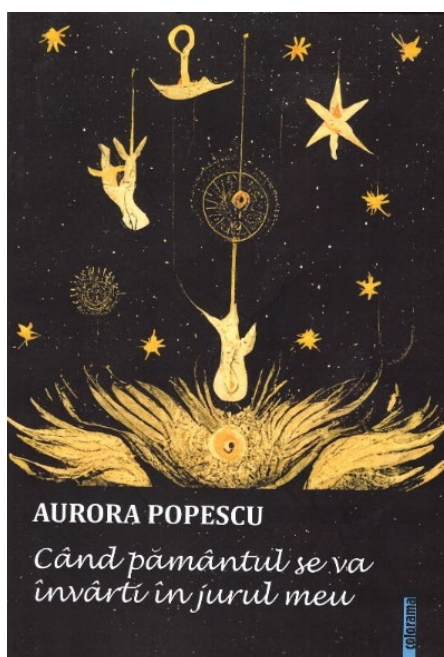
ne îmbracă în foc/ acum știu de ce între noi mai era un pahar plin –/ și morții i se face sete/ ți-au pierit cuvintele în armuri/ corbi obosiți/ rotesc tot mai aproape/ tăcerea ” (*Corbii*).

Explorarea programatică și amplificarea expresivă a mitemelor proliferate, până la saturație în lirica universală contemporană, reprezintă forțele motrice, de grație, ale imaginarului Aurorei Popescu, pe care, hotărât lucru, nu ezită să le ofere posibilitatea potențării și dinamizării limbajului, împrejurare care ne determină să recunoaștem că, pentru poetă, echivalează cu un

catharsis: „dragostea/ se strecura în oase ca un soare de toamnă/ în colțul ochiului/ cerul deschidea/ cu blândețe/ dedesupt și deasupra/ zborul// cuprins necuprins/ valuri din valuri/ ochii tăi/ zâmbeau/ spre o altă facere a lumii” (*O altă facere*), și: „între tălpile noastre/ se desenează/ stări de nimic// ascultăm vântul cum pune cuvinte în frunze/ noi nu mai existăm” (*Minciună*); sau: „tot mai ticăloși și mai flămânzi/ punem la șters memoriile prea încărcate/ ale clipei/ ea n-are memorie/ are doar puls/ îmi zici/ și eu mă gândesc cât orizont încape/ între punctul

tău de vedere/ și punctul meu de simțire” (*Puncte*).

În fine, ar trebui remarcat că în cartea *Când pământul se va învărti în jurul meu* nu sunt observabile prețiozități lingvistice, de unde se poate deduce că Aurora Popescu probează o apetență rarisimă, acum, în plină epocă de perpetuare a experimentului postmodernist, pentru întoarcerea la vechile formule și orientări prozodice caracterizate în special prin simplitatea ornamentelor metaforice, idilizante, transparent biografice: „dacă noi am putea cu adevărat/ să mestecăm toate vocalele până am face roșu în gât/ toate consoanele până când am răguși/ dacă am înghiți diftongii și triftongii/ i-am digera în sensul lor adevărat/ atunci/ blândețea ar fi mai mult decât blândețe?/ plânsului i-ar crește lacrimi și în zâmbet?/ inima noastră/ ar despărți în hiatul unei umbre/ lumina de întuneric?” (*Dacă*). În linii esențiale, inserțiile livrești ale Aurorei Popescu înrămează în universul obiectiv al inspirației propria sa identitate artistică.

Eliza Raha

**VICTOR ATANASIU:
ÎNSEMĂNĂRILE UNUI
CRITIC FOARTE
TÂNĂR**

Critică literară, Ed.Fast Editing, 2024

Volumul criticului literar Victor Atanasiu, intitulat „Însemnările unui critic foarte tânăr”, scos de sub teasc la editura prietenă „Fast editing”, 2024, începe cu „Câteva precizări” ale autorului articolelor publicate în perioada efervescenței tinerești, destăinuiri de suflet și mulțumiri colaboratorilor care au contribuit prin muncă și multă bunăvoință la obținerea scrierilor sale din „epoca pre-digitală”, în fapt răspândite prin diferite reviste culturale din perioada istorică de înflorire a literaturii de dinainte de 1990, la timpul respectiv fără a le cuprinde laolaltă într-o carte, astfel că despre dl. Victor Atanasiu se poate afirma că este un risipitor al bunurilor personale și nu orice bunuri, în cazul de față, acelea care țin de ființa sa spirituală.

Descendent al unei familii de intelectuali moldoveni, stabilită în București, dl. Victor Atanasiu a urmat cursurile liceului, pe atunci nr.22, „Gh.Lazăr”, liceu ai cărui absolvenți reușiseră în număr coplesitor la facultăți, considerat drept cel mai bun din țară, apoi și-a continuat studiile la Facultatea de filologie din București, o facultate care număra în fiecare an 25-30 de candidați pe un loc. În concluzie, a pornit pe drumul criticii profesionale cu un bagaj bogat și trainic de cunoștințe în domeniul științei filologice și al creației beletristice, dovedind, prin scrierile sale, și talent literar. Aș adăuga, toate acestea, pe lângă o bună memorie și talent oratoric, autentic, uneori caustic, cauzând animozități, dar și seducând auditoriul cu discursurile sale, mă refer atât privind volumele prezentate cât și de cultură generală în domeniul umanistic: arte, literatură.

Despre criticii literari se spune că sunt scriitori care povestesc viața prin cărțile analizate,

fiecare dintre acestea fiind produsul unei anumite perioade istorice. Dl. Victor Atanasiu, comentându-le, prin respectiva prismă, descifrează mesajele cuprinse printr-o explorare atentă, uneori subtilă, alteori directă a personajelor și a unor aspecte din ceea ce au trăit, nu întâmplător, ci urmând firul unui sens și dovedind acribia specifică tinerilor studioși.

Cartea de față cuprinde articole de critică literară publicate de reviste de prestigiu și anume: România literară, Viața Românească, Luceafărul, Argeș, consfințind locul autorului în lumea literară. Citindu-l, întâlnim o diversitate de cărți pe care le-a analizat cu responsabilitatea și conștiinciozitatea vârstei tinerești, în plin avânt profesional, astfel că volumul respectiv se înscrie și ca o paletă, de o coloratură interesantă, a oamenilor ai condeiului, critici literari și scriitori mai mult sau mai puțin cunoscuți de actuala generație, de acum făcând parte din istoria noastră culturală.

Fiecare articol reflectă o lume, lumea cărții

analizate, a personajelor, a mediului ambient în care acestea trăiesc, aspirații, fapte de viață, împliniri, dezamăgiri etc., relația autorului cărții cu mediul înconjurător, ce l-a determinat să scrie într-un fel sau altul. Adesea, mai ales în cazul analizei cărților de critică literară, este cercetat, desigur sumar, în linii definitorii, criticul literar, formația sa intelectuală, convingerile sale, influențele de ordin spiritual-intelectual suferite și cum sunt resimțite toate acestea în modul de a aprecia un autor sau o carte. Întâlnim paralele între diversele

curente literare, felul în care au marcat gândirea și filozofia de viață ale unui critic literar, ale scriitorilor și cărților aflate în căutare de către acesta. Articolele domnului Victor Atanasiu, chiar „de tinerețe”, denotă înclinație către investigare și reflectare, discernământ în alegerea pârghiilor, a vectorilor, cu care operează în procesul sintetic-analitic literar.

Lectura fiecărui articol scris de tânărul critic literar fură cititorul, îl introduce când într-o lume, când în alta, o diversitate de medii sociale, istorice, se produc conexiuni, asemănări și deosebiri, devine participant și nu un simplu

observator, deși autorul denotă luciditate și un acut spirit iscoditor, în același timp distant, în evaluarea celor prezentate. Fiecare articol pare să fie o poveste care ne spune ceva, o lecție de viață, un fel de a fi provocator incită interes asupra subiectului în cauză.

Au trecut niște ani, destui de la publicarea articolelor sale, și, citindu-le, constatăm privirea ageră și cuprinzătoare a criticului, oarecum etalându-ne caracteristicile unei epoci, pornind de la lumea oamenilor de rând până la intelectuali de marcă, cât și modul în care gândeau unii despre alții, atitudini, sentimente, deziderate, fapte de viață, destine afectate de acestea etc., alcătuind un tablou complex. Exprimarea literară, evident a unui tânăr intelectual, este elegantă, în același timp accesibilă.

„Însemnările unui critic foarte tânăr”, carte de tinerețe a d-lui Victor Atanasiu, ne îmbogățește din punct de vedere cultural, etalându-ne multe informații din trecut, fiind și o invitație la meditație asupra efemerului vieții, în replică, la importanța actului literar, ca martor cinstit al vremurilor străbătute.

Marian Odangiu

**MEMORIE,
SINCERITATE,
TRANSPARENȚĂ:
ROBERT ȘERBAN**

E surprinzător că, dintre cele aproape trei-zeci de cărți publicate în tot atâția ani de Robert Șerban, numai șapte sunt volume de poezie (aceasta, exceptând *antologia* de autor *Învederatul*, apărută acum doi ani): *Firește că exagerez* (1994, volum distins cu *Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din România*), *Odyssex* (1996), *Cinema la mine-acasă* (2006), *Moartea parafină* (2010), *Puțin sub linie* (2015), *Poemul curcubeu*, (2021), și, recent, *Aproape nimic sigur**. Cu toată această ”puținătate” a aparițiilor editoriale, paradoxal, notorietatea poetului o întrece cu mult pe aceea a omului de televiziune, realizator a cel puțin trei programe culturale, unicat prin calitate și duranță (*Raftul cu cărți* și *A Cincea Roată*, la Analog

TV, 2000-2009, și, din 2009, *Piper pe limbă* la TVR Timișoara și TVR 3), este mult deasupra carierei de jurnalist și redactor (la *Forum studențesc*, *Renașterea bănățeană*, *Agenda zilei*, *Focus Vest*, *Banatul azi* și *Orizont*), de director editorial (la Editura Brumar), ori, în sfârșit, de Președinte al Festivalului Internațional de Literatură de la Timișoara *Filim – La Vest de Est/ La Est de Vest*. Publicat în zeci de antologii, tradus în numeroase limbi (germană, engleză, spaniolă, franceză, italiană, olandeză, sârbă, maghiară, polonă, cehă, idiș, norvegiană, suedeză, arabă, portugheză, turcă, ucraineană etc.) și prezent nu numai în publicații, dar și în nenumărate volume individuale și colective din străinătate, Robert Șerban este și un excelent prozator, dramaturg, autor de literatură pentru copii, memorialist, biograf, documentarist, monograf, critic de artă, curator, editorialist, neobosit comunicator și promotor de dialoguri esențiale devenite cărți (cu Valeriu Armeanu, Dorin Tudoran, Livius Ciocârlie, Șerban Foarță, Marcel Tolcea etc.), activist cultural, coordonator de publicații și evenimente, îngrijitor de ediții etc. În pofida acestei extreme diversități a preocupărilor și performanțelor, Robert Șerban e, totuși, înainte de orice altceva, poet.

Explicația e de găsit în chiar versurile sale, care, încă de la *Firește că exagerez*, au îmbrăcat haina unei seducătoare clarități, a unei fermecătoare transparențe. Directe, concise și aparent discursive, susținute de o constantă bună dispoziție, de o bucurie stenică, încurajatoare, nealterate de derapaje de limbaj, adăpate de la izvorul prea plin de iubire al propriei vieți, poemele lui Robert Șerban au dezvoltat în timp, cu perseverență, o veritabilă retorică a simplității, profund legată de ființa cea de toate zilele a autorului: una senină, tolerantă, solară, nonconflictuală, care face din poezie o componentă chiar a acestei vieți. Pentru Robert Șerban, a scrie înseamnă intuiție și reacție empatică. Afectiune fără pretenții. E o modalitate de a compensa, cu simplitatea unei niciodată trădate directitudini, tristețile, amărăciunile propriei existențe, de a echilibra tensiunile ascunse ale stărilor interioare. Dar și de a camufla discret neliniștile, tensiunile metafizice, de ”a acoperi” regimul reflexiv al unei viguroase meditații asupra *vieții, iubirii și morții*, pilonii ce alcătuiesc și susțin perimetrul de definiție al poeziei lui. De a-l poziționa programatic pe autor alături de obiectele mărunte,

neimportante, vulnerabile, de ființele comune, obișnuite, fragile: ”îmi plac oamenii cărora le tremură bărbia de emoție/ care nu-și găsesc cuvintele și/ încep să transpire căutându-le/ până când li se udă cămașa-n spinare [...] îmi plac oamenii care-și vâra capul între umeri ca niște transformers ce vor să se predea și n-au cui/ cei plini de ticuri/ cu șlițul descheiat/ cu ciorapii de culori diferite/ cu cravatele pătate/ îmi plac cei care dau mărunț din buze/ de parcă ar repeta/ cea mai importantă rugăciune a vieții lor/ îmi plac întârziat/ sfioșii/ naivii/ nătăfleții” (*Prefe-rații mei*).

Tot mai limpede de la un volum la altul, tot mai accentuat confesivă, străbătută de o cuceritoare sinceritate, această poezie s-a coagulat, în timp, într-un veritabil *jurnal de ființă*, în care episoade reale, întâmplări curente, evenimente domestice, mici fragmente de viață personală sunt preluate nemijlocit, transfigurate în istorioare și fabule cu certe virtuți etice și moralizatoare. Ele sunt așezate în poem nu în litera, ci în spiritul lor. Sunt transformate în pretexte, surse ale unor mici invenții epice și scurte narațiuni, în nuclee de *story intim* de transmis celorlalți ca model de înțelepciune.

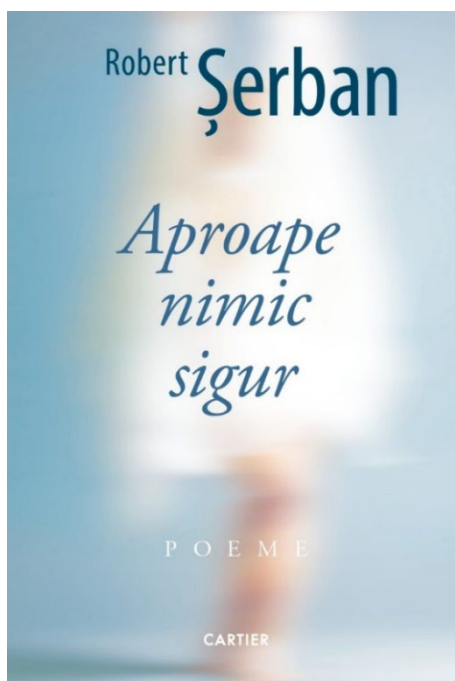
Sunt, în sfârși, (re)semnificate, dispuse într-o altă paradigmă, mult mai nuanțată decât aceea din care provin - realitatea imediată, spațiul familial, universul domestic etc. Experiențele private, autobiografice, reacțiile și trăirile strict individuale sunt asimilate și așezate în câmpuri semantice adesea total diferite de matricea originală. Realitatea poetică e alcătuită din secvențe, decupaje, colaje de contexte reale, dar e dominată de ambiguități, împinsă spre marginile invenției pure, ale ficțiunii totale. Nu într-un singur loc, sunt de găsit în poeme istorioare adevărate despre care poetul a vorbit, în alte împrejurări (dialoguri, mărturisiri, interviuri etc.), ca fiind fapte (auto)biografice adevărate, precum în acest *Little love story*: ”marea mea decepție-n dragoste/ a fost în clasa a doua/ când/ îndrăgostit de fata cea mare a învățătoarei/ n-am mai rezistat/ și într-o seară am întreb-o pe

mama dacă/ poți să te căsătorești cu cineva mai în vârstă [...] o dată într-o pauză/ altă dată la/ sfârșitul orelor/ când ne-am întâlnit la țâșnitoarea din curte/ tu prima/ i-am spus fâstăcit/ / iar ea a zâmbit și doar a sărutat vârful jetului de apă/ apoi a plecat/ am sărit imediat să beau ca să-i simt gustul buzelor”. Aceasta, ca și majoritatea celorlalte poezii din *Aproape nimic sigur*, face parte din categoria poemelor care se încheie cu o ”poantă”, o notă concluzivă, moralizatoare, precum fabulele. Ca la Marin Sorescu ori Nichita Stănescu, ea răstoarnă întregul eșafodaj, (i)luminează dintr-o altă perspectivă, neașteptată, întregul text, trimite într-o zonă semantică

adesea în contradicție cu impresia inițială. Ceea ce împinge demersul poetic în zona parabolică, face din alegorie un vector important.

Pe de altă parte, la polul opus acestui *realism asumat pe jumătate*, poezia lui Robert Șerban dezvăluie un gust aparte pentru experiențele avangardiste și pentru un suprealism de substanță, fantast, viu, colorat, cu puternice accente onirice: ”m-am tot visat/ plutind pe un frigider/ în mijlocul oceanului [...] iar în noaptea următoare visam la fel/ apoi/ iarăși și iarăși/ până când într-o dimineață/ am deschis ochii

îngrozit:/ frigiderul nu era niciodată același” (*Vis după vis*). Sau: ”din clopotnița bisericii/ vedeam cel mai bine extraterestrii/ și ne rugam să ne răpească/ să ne ducă în lumea lor cu lăse-re/ roboți și ecrane pe care apărea orice/ dacă apăsa doar c-un deget” (*Toate întâlnirile posibile*). Sau: ”ce scriu/ nu contează/ dar de câte ori fac asta/ simt cum îmi crește/ vârtoasă și nu de motan/ o ditamai coada” (*Fetiș*). După cum trădează și o tendință de temperare a discursivității, de concentrare a ideilor, de maximizare a eficienței lor sapiențiale pe spații restrânse și foarte restrânse, cu inflexiuni de haiku. *Aproape nimic sigur* expandează acest teritoriu al poeziei lui Robert Șerban, însemnat pentru că el exprimă și valorizează capacitatea lui de concentrare, de comunicare esențializată prin tresăriri de luciditate a unor revelații pline de adevăr, spiritul ludic și ironia blândă: ”marțea sunt/ 21 de

ceasuri bune” (*Oracol*); ”ea îi era credincioasă ca un câine/ el îi era ca o pisică” (*Mediană*); ”sparg pastila-ntre dinți/ o scuipe speriat/ e dulce” (*Reacție rapidă*); ”orice cadou ascunde o meschinărie/ ca un mut/ care știe cuvintele/ (*Inspirație*); ”o mână spală pe alta/ apoi/ îi frânge/ fiecare deget” (*Resurrecție*), ”nevinovat/ ca glonțul tras în sus de bucurie/ ce lovește/ întâmplător/ o pasăre”, ori, în sfârșit, acest superb poem final: ”dacă ar fi/ să iau totul de la capăt/ aş începe/ de la capătul ăsta” (*Fisură*).

”Memoria îmi aduce la suprafață, deseori, personaje și momente prin care am trecut sau care mi-au fost povestite”, se confesa poetul într-un interviu, dând în vileag că, în poezia sa, recursul la memoria afectivă rămâne, de departe, mecanismul esențial de drescifrare/încifrare lirică. Poemele sunt relaxate, par a fi scrise cu ușurința unei respirații. Sunt luminate de reflexele interioare ale unei iubiri fără de margini față de ceea ce există. Poetul se simte *iubit spre a iubi*, la rândul-i. Pentru el, *totul* e dragoste, totul e poezie; ori, altfel spus, *poezia există în toate*, pulsează în fiecare detaliu din viața cea de toate zilele, în oamenii apropiați, în ființele dragi (mama, tata, soția, copiii), în obiectele din jur, în întâmplările banale ale cotidianului. Pe scurt, în tot ceea ce e viu. E nevoie doar de o

capacitate specială de a percepe și de a asimila, de a transcrie această *panpoezie* a realității. Într-o asemenea linie, Robert Șerban este creatorul unei estetici a naturalului și a autenticității, impulsivă de o atitudine sapiențială, conștientă că, în cele din urmă, creația nu este nici soluția absolută și nici panaceul universal al durerilor lumii: ”poezia nu face gaură-n cer/ nu-nmulțește laptele-n țâțe/ nu detornează meteoriții și nu coclește argintăria/ nu trece bătrânii strada/ nu aprinde beculețe de Anul Nou/ și nu întinerește vreo față/ nu-ngheață apele nici măcar la mal/ nu schimbă cursul vreunei poteci/ nu îmbunătățește calitatea somnului/ nu lecuiește de psoriazis/ nu gonește turmele de porci/ ce scurmă pământul până când/ vor face o gaură-n el/ prin care poezia se va strecura/ ca un șarpe ce n-a mușcat niciodată pe nimeni/ și va dispărea pentru totdeauna” (*Alte neputințe*).

Consecvent cu sine, *învederat* înțelept de trecerea vremii, Robert Șerban se menține, și în *Aproape nimic sigur*, în perimetrul unui comentariu făcut *illo tempore* despre relația sa cu literatura: ”pentru mine, poezia e și calea spre împrietenirea cu mine, cel pe drumuri și în continuă schimbare, dar și cu celălalt, pe care nu-l cunosc, dar cu care semăn și mi-e seamă”...

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Elena Armănescu și Ioan Barbu

*Rodica Pospai
Păvălan*

DIN AGENDA CULTURALĂ CRAIOVEANĂ

Deși toamna anului 2024 a stat, în cea mai mare parte a ei, sub semnul învolburărilor electorale, instituțiile și oamenii de cultură și-au găsit vreme pentru a oferi publicului manifestări remarcabile, dintre care, ca de obicei, spicim câteva pentru paginile revistei noastre.

*

Începem așadar consemnarea selectivă a evenimentelor culturale craiovene din această toamnă cu o activitate a Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman”, ajunsă, cu succes, la cea de a XV-a ediție: „Nocturna bibliotecilor 2024 – O noapte în bibliotecă”. Anul acesta, tradiționala manifestare s-a desfășurat în seara de 27 septembrie, între orele 18.00 – 24.00, sub genericul „Noaptea detectivilor de carte – mistere literare, rezolvare de enigme, incursiuni în lumea romanelor polițiste”. Biblioteca și-a deschis porțile, apoi ușile celor mai importante săli, depozite și spații de lucru pentru cititorii de toate vârstele, cu scopul ca aceștia să cunoască mai bine biblioteca, serviciile și spațiile în care se desfășoară activitatea cu cartea. De un larg interes s-au bucurat cele patru expoziții de carte. Pe lângă expoziție permanentă „Elena Farago”, au fost amenajate altele trei, sub genericele „Cartea veche: Romanul polițist la început de secol XX”, „Patrula cărților” și „Detectiv junior: mistere și aventuri pentru curajoși”. În curtea bibliotecii au avut loc: Expoziția de pictură a membrilor Cenaclului „Constantin Brâncuși”; Spectacolul de muzică și dans oferit de Școala Gimnazială Traian în parteneriat cu Asociația „Dance Beat”; „Corabia lui Barbă Deasă” – să navigăm cu piraii Căpitanului în lumea misterelor; Animația pentru copii susținută de Oana Stancu, actriță la Teatrul pentru Copii și Tineret Colibri. Sălile instituției au fost animate de copiii care au participat la: Atelierul de creație „Micii detectivi în acțiune”; Atelierul de scriere creativă: „Scrie-ți propria poveste polițistă”; Escape Room literar „Misterul din bibliotecă”; Vizionarea de filme sub genericul „Clasicii filmului poli-

țist”. Vizitarea depozitului de carte, conferința „Secretele unei vieți sănătoase”, Vânătoarea de comori și Tombola Nocturnei au mai făcut parte din încărcatul program al manifestării.

*

Așa cum ne-a obișnuit de douăzeci de ani încoace, Revista și Editura „Scrișul Românesc” organizează, în primele zile ale lunii octombrie, Colocviile „Scrișul Românesc”, un concentrat de activități culturale și editoriale. Sesiunea științifică din acest an a avut tema intitulată „Literatura, Artele și Inteligența Artificială” și s-a desfășurat în data de 4 octombrie. Aceasta a trezit interesul unor cercetători de cele mai diverse preocupări: scriitori, critici și istorici literari, analiști, oameni de cultură care s-au pronunțat divers și au contribuit la relevarea unor aspecte deosebite. Notăm, între contributorii în paginile revistei sau în Sala Oglinzilor de la Muzeul de Artă, pe profesorul Florea Firan, amfitrionul dezinvolt al întregii manifestări, academicianul Gheorghe Păun, apoi Carmen Firan, Adrian Sângeorzan, Emilian Ștefărlă, Florentina Anghel, Mihai Ene, Daniel Cristea-Enache, Gabriel Coșoveanu, Mihai Fircă, Oana Băluică, Alexandru Oprescu, Gabriela Rusu, Rodica Păvălan, Elena Ștefoi, Șerban Centea, Geo Constantinescu, Roxana Pavnotescu și alții. Cităm din comunicarea domnului Florea Firan, care sublinia că „Subiectul nu este nou, circulă în forme diferite de peste un secol și jumătate, dar a cunoscut în ultima perioadă o evoluție neașteptată, care a atras atenția până la îngrijorare... Inteligența Artificială pare să se dezvolte exponențial și încă nu putem concepe schimbările pe care le va genera în societate sau la nivel personal”. Mai multe cărți au fost prezentate de critici și istorici literari, în prezența unora dintre autori: *Omul sau Opera?*, antologie care cuprinde comunicările științifice la tema precedentă; *Hamlet: caleidoscop teatral: Shakespeare reconfigurat radical în spectacolele maeștrilor Peter Brook, Robert Lepage și Robert Wilson*, de Andy Lavender, prezentată de Mihai Ene; *Amprente și voci. Spiritul Olteniei*, de Florea Firan, prezentată de Mihai Fircă; *Lentila*, de Dumitru Drincianu, prezentată de Geo Constantinescu; *Iisus – Despre Eros și Thanatos*, de Cornel Niculae, prezentată de Mircea Pospai; *Șuița*, de Ana M. Aria, prezentată de Dan Ionescu. De remarcat momentele artistice oferite de Orchestra de cameră a Filarmonicii Oltenia și de actorul Emil Boroghină.

Teatrul Național „Marin Sorescu” din Craiova, prin complexul de manifestări sub genericul „Săptămâna Purcărete” (7-13 octombrie), a cinstit împlinirea celor cinci decenii de activitate a valorosului regizor, care și-a legat destinul profesional și de unele dintre cele mai mari succese ale instituției teatrale craiovene. Programul reprezentațiilor de scenă a cuprins *Povestea prințesei deocheate* (Teatrul Național „Radu Stanca” din Sibiu), *Lexiconul amar* (Teatrul Odeon din București), *Gertrude* (Teatrul Național din București), *O tragedie veninoasă și Plugarul și moartea* (Teatrul Național din Iași). Programul a mai inclus și prezentarea înregistrării spectacolului „O furtună”, regizat de Silviu Purcărete la Teatrul Național „Marin Sorescu” din Craiova, proiecția filmului *Undeva la Palilula*, documentarele *Povestea prințesei deocheate* și *Regie în papuci – Richard III la Tokyo*, realizate de Alexandru Condurache. La dialogurile-dezbateri intitulate „O echipă, o viziune. Împreună pentru creație” și „Purcărete passe partout”, au participat, pe lângă sărbătoritul Silviu Purcărete, cunoscuți oameni de teatru precum Marina Constantinescu, Emil Boroghină, Sebastian Vlad Popa, Constantin Chiriac, Emil Banea, scenograful Dragoș Buhagiar și Helmut Stürmer, muzicianul Vasile Șirli, actorul Valer Dellakeza

și light designerul Andrei Cozlac. Pe toată perioada evenimentului, în foaierul teatrului, publicul a putut vizita expoziția de fotografie „Silviu Purcărete și Teatrul Național Craiova”, alături de expoziția de carte „Cu și despre Purcărete”, ambele curatoriate de Emil Boroghină.

*

Dintre cărțile lansate la Biblioteca județeană „Alexandru și Aristia Aman” notăm: – *Precum muncile lui Hercule. Istorie și critică literară*, de Toma Grigorie (6 septembrie). Invitați: Paul Aretzu, Ilona Duță, Carmen Teodora Făgețeanu, Camelia Radulian. – *Iar peste ape a căzut o stea*, de Ion Munteanu (17 octombrie). Au vorbit despre carte și autor: Ada Stuparu, Ilona Duță, Marin Pașalea, Vianu Mureșan, Valentin Ajder. – *Atractor. Catedrale de vânt*, de Viorel Surdoiu (21 octombrie). Invitați: Nicolae Marinescu, Petrișor Militaru, Florina Ungureanu, Viorel Pârligras. – *Lebăda neagră de pe Balaton*, de Romeo Couți și *Turcia de la Atatürk la Erdogan*, de Ionuț Cojocaru (31 octombrie). Lansarea a fost precedată de o suită de conferințe, sub genericul „Turcia – între laicism și conservatorism”, în cadrul căreia au avut interesante alocuțiuni Ionuț Cojocaru (care a și moderat activitatea), Apostol Patelakis, Romeo Couți și Mircea Canțar.

În foto: Romeo Couți, Ionuț Cojocaru, Apostol Patelakis.

Joi, 7 noiembrie, în Foaierul Teatrului Național „Marin Sorescu” a avut loc manifestarea „Cărțile exilului. In Honorem Monica Lovinescu”. Au susținut comunicări: Mihai Fircă, scriitor, președintele Filialei Oltenia a Uniunii Scriitorilor; Andrada Cojocaru, jurnalist, președinta Filialei Craiova a UZPR; Mircea Pospai, scriitor, jurnalist, membru în Consiliul Național al UZPR; Carmen Theo Făgețeanu, profesor, traducător literar; Nicolae Marinescu – scriitor, director Editura Aius. Organizator și moderator – Mi-

haela Albu, scriitor, jurnalist, președinta Asociației Culturale „Carmina Balcanica”.

La „Întâlnirile SpectActor”, din data de 14 noiembrie, invitatul lui Nicolae Coande a fost scriitorul Constantin Barbu. Întâlnirea s-a desfășurat la sala „Ion D. Sîrbu” a Teatrului Național „Marin Sorescu”, iar conferința susținută de invitat a purtat titlul „Am aprins chibritul care va da foc Laniakeii”. Pe 19 octombrie a.c., Constantin Barbu a primit *Premiul Dante*, acordat de Accademia delle Arti e delle Scienze Filosofice din Bari. Cu prilejul întâlnirii de la „Spect-Actor”, invitatul a prezentat și un adevărat eveniment editorial, supracartea ce poartă același titlu cu conferința și care cuprinde 10.000 de poeme.

Iolanda Mănescu

SĂPTĂMÂNA PURCĂRETE

Toamna bogată în spectacole valoroase și evenimente importante de la Teatrul „Marin Sorescu” a avut, cu siguranță, clipa astrală la început de octombrie când „Săptămâna Purcărete” a adus la Craiova câteva dintre montările de la Sibiu, Iași, București ale regizorului sărbătorit la 50 de ani de carieră, precum și participarea acestuia la evenimentul organizat de teatrul unde s-a scris, mulțumită lui, cea mai frumoasă pagină a istoriei Naționalului craiovean. La începutul anilor '90, printr-o fericită înlanțuire de împrejurări, directorul teatrului, Emil Boroghina, l-a invitat la Craiova pe Silviu Purcărete. Evenimentul nu a fost întâmplător: cunoscutul om de teatru - actor și diriguitor vizionar, Emil Boroghina - își bazează toate alegerile pe o cultură vastă, pe gusturi rafinate și pe legături solide în lumea artelor din țară și din afară. Drumul deschis atunci a dus teatrul craiovean - plasat de critici alături de Royal Shakespeare Company din vremea lui Peter Brook și de Berliner Ensemble când era condus de Bertolt Brecht - spre destinații amețitor de imaginat, unde a fost încununat cu premii importante. Timp de un deceniu spectacolele lui Purcărete au fost prezentate și ovaționate din Japonia până în Brazilia, și din Canada până în Australia. Cele mai cunoscute festivaluri, cel de la Edinburgh și cel de la Avignon, s-au înscris printre multitudinea de evenimente în cadrul cărora Teatrul Național a strălucit. Sigur că tenacitatea și viziunea lui Emil Boroghina au fost determinante în fabulosul parcurs al teatrului craiovean. Contribuția sa la sărbătorirea celor cincizeci de ani de teatru Silviu Purcărete nu putea fi mai rafinată și mai grăitoare decât prin organizarea celor două expoziții, de carte („Cu și despre Silviu Purcărete”) și de fotografie („Silviu Purcărete și Teatrul Național Craiova”), care au putut fi admirate de toți cei prezenți, pe parcursul întregii săptămâni, în foaier, însoțite fiind de proiecții cu scene din spectacolele antologice ale lui Silviu Purcărete, filmate de realizatoarea Corina Tudose. Atmosfera

relaxată, plină de nostalgie, de iubire, de întâlniri încărcate de semnificații a fost, desigur, datorată prezenței marelui regizor, bunăvoinței sale, generozității sale de a se lăsa înconjurat (și adulat) de cei cu care a făcut istorie dar și de cei care îl privesc cu respectul și venerația aspiranților. Silviu Purcărete a participat la întâlnirile organizate în foaier, începând cu cea inaugurală – la care au luat cuvântul, printre alții, Vlad Drăgulescu și Alexandru Boureanu, artizanii manifestării gândite cu mare atenție și minuțiozitate (un mare bravo!) – și culminând cu dialogul încărcat de căldură și reverență din partea rafinatlui critic Octavian Saiu. Au mai fost, desigur, și întâlnirile moderate de Marina Constantinescu și Sebastian Vlad Popa care au contribuit la privilegiul de a-l vedea și asculta pe marele regizor. În acest cadru de bucurie autentică au fost invitate spectacole de Silviu Purcărete care se joacă pe scenele țării: „Povestea prințesei deocheate” de la Sibiu, „Lexiconul amar” și „Gertrude” de la București, „O tragedie veninoasă” și „Plugarul și moartea” de la Iași. Succesul acestor producții a fost egalat, poate, doar de extraordinara primire a filmării cu „O furtună”, ultimul spectacol de la Craiova în care protagonistul a fost regretatul actor Ilie Gheorghe. Toată nostalgia unei perioade intrate în istorie s-a împletit armonios cu dragostea și prețuirea celor care au avut șansa să fie părtași

la această întâmplare rară. S-au mai proiectat filmul „Undeva la Palilula” (în care se regăsesc mulți artiști craioveni), precum și documentarele legate de procesul de creație al spectacolelor „Povestea prințesei deocheate” și „Richard al III-lea” (cel din urmă montat la Tokyo Metropolitan Theatre). Impecabila alcătuire a programului „Săptămânii Purcărete” a mai cuprins și instalații, lansări de carte, prezențe ale unor importanți creatori, directori și critici de teatru, dramaturgi, doctori în teatrologie, spectatori avizați sau începători în fascinanta, misterioasă și creatoare de dependență artă a teatrului. Scena Teatrului Național din Craiova a fost, la final, spațiul oficerii unui festin demn de un spectacol marca Silviu Purcărete. Actori din generația marilor spectacole craiovene – „Piticul în grădina de vară”, „Ubu rex cu scene din Macbeth”, „Titus Andronicus”, „Phaedra”, „Danaidele”, „Orestia”, „Cum doriți sau noaptea de la spartul târgului”, „Măsură pentru măsură”, „O furtună” – și actori care strălucesc în montările prezente ale teatrului, studenți, tehnicieni și componenți ai aparatului administrativ s-au reunit cu spectatorii, cu oaspeții minunatului eveniment pentru discuții, amintiri, schimburi de informații și de adrese, muzică de calitate, bucate alese, sărbătoarea de poveste încheindu-se într-o atmosferă învăluită de magia scenei.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Liviu Ioan Stoiciu, Spiridon Popescu și Mircea Bârsilă

*Aurora Speranța
Cernitu*

PURITATE ȘI INOCENȚĂ ÎN PICTURILE AUROREI-SPERANȚA

„Aurora-Speranța este artistul dialogului între om și păsări, între om și instrumentul muzica, între zi și noapte, între pictură și poezie. Închipuirile singulare sunt abisale, deschise cu vocația estetismului excesiv și frumuseții umane. Picturile artistei sunt fascinante, calme, lirice, măiestrit modulate cromatic, cu dominantă de roșu apris. O comunicare între un personaj de basm, inocent – contemplativ și natura înconjurătoare terestră sau celestă. Vioara, flautul, luna, semiluna sunt elementele de legătură care liniștesc spațiul intermediar și nu tulbură personajele renașcentiste, angelice, solare, purtătoare de raze colorate, binefăcătoare” (Suzana Fântânanu-Baia).

„O lume de poveste cu personaje ludice, întrebătoare, o lume cu inorogi și zâmbete, cu visări și așteptări, este cea alcătuită de Aurora-Speranța. O lume cu imersiuni în universul inocenței. Motivele repetitive accentuează firul ideilor, iar inorogul ne conduce într-o lume dintre lumi, în care este atât de bine să ne rătăcim din când în când” (Cleopatra Lorințiu).

„Aurora-Speranța nu contenește să ne surprindă cu disponibilitățile ei ideatice, afective, cromatice. Căci, proteică, stăpână pe mijloacele sale ne-a propus, mai nou, „o stare ludică”, de alunecare de la un simbol la altul, spre a ne da posibilitatea să-i identificăm astfel, noi emoții. Stăpână pe roata vieții, Aurora deschide o ușă, o Speranța, o eliberare, o invitație de a înfrunta noi provocări. Este ceva diafan în toate personajele ce mă privesc intens și colorat din rame. Ca o plutire pe muzică de vioară ce răsună în surdina. Ca un dans, forma propriei expresivități a creativității spontane, ca o aruncare a cătușelor comportamental convenționale, ca un zbor al fanteziei și liberei manifestări” (Minuna Mateias).

„Tablourile Speranței au fost pentru mine și poate, pentru mulți alții, o revelație. O Reverie. O redescoperire a Universului în care poveștile fac legea, iar legea e blândă și iubitoare. Cu limbajul, linia, cromatica, simbolistica bine cristalizate, artista ne spune povestea Prințului care a visat un inorog și o vioară, și visul lui s-a împlinit (ce frumoasă pledoarie pentru visare!), a clovnilor muzicali, aducând cu sine magia cercului și poezia lui,

a măștilor din vechi tradiții dispărute... Personajele din tablourile Speranței au seninătatea pură a icoanelor și armonia candidă a vocilor de copii. „M-am instalat în lumea bună a copilăriei” – mărturisește Speranța și copilăria îi este la fel de vie pe chip, ca și în tablourile pe care le pictează în nuanțe rafinate, decupate parcă din mătăsuri și catifele împăratești. Nu putem decât să-i mulțumim că ne-a primit în lumea ei și ne-a lăsat să furmă cu inima crâmpie de frumusețe” (Gabriela Hurezean).

„Cu certitudine, nu doar printr-o asociației de idei, cât printr-una de principii materializate cu consecvență și pasiune, pictura Aurorei- Speranța mă duce cu gândul la Paul Verlaine. Mai precis, la „Arta Poetică” a acestuia, și, cu deosebire, la tripla exigență exprimată prin intermediul definitiv al expresiilor „muzica înaintea tuturor lucrurilor”, „și pentru asta se preferă imparul”, precum și „căci noi voim mereu Nuanța”.

Cele mai multe dintre lucrările artistei sunt, neîndoielnic, conexate cu muzica. Neîndoielnic, dar și neobișnuit. Există și tablouri cu personaje surprinse în timp ce cântă. Prin procentul covârșitor al tablourilor cu această temă, Aurora-Speranța transferă în mod fericit și inspirat „Arta Poetică” a lui Verlaine, într-una picturală, reafirmând în mod convingător imperativul situării muzicii înaintea tuturor celorlalte lucruri.

Cât despre preeminența Nuanței, aceasta poate fi nu numai sesizată, dar și vine să depună mărturie că reușita artistei se datorează și înzestrării și inspirației, dar și unui savant și laborios proces de alegere și potrivirea a culorilor.

În aproape egală măsură, universul figurat de Aurora-Speranța surprinde și atrage. Decodându-i secretele, realizăm că ele rezultă prin armonioasă îmbinare dintre joc și joacă, prin situarea, în permanență, sub semnul tulburător al magicului. Plecând din expoziția artistei, ducem cu noi, nu doar imagini impregnate pe retină, ci și subiecte profunde de meditație, dorința de a ne reîntâlni cu un Univers fabulos” (Dorian Obreja).

„Culorile Aurorei luminează în bucurie sufletele ce îi privesc tablourile, personajele ei spun povești, și dau speranță. Poveștile Aurorei-Speranța călăuzesc spre o lume adevărată. Așa este cu adevărat lumea în care trăim, cu zâmbetele clovnilor îndrăgostiți, cu sunete ale unor instrumente ce se despart pentru a înghiți toată apăsarea lumii, cu inorogi sub clar de lună, cu aer de purpură, de poezie și curaj, de a zâmbi în lumea însângerată.... și cu multe povești încă, nespuse... adicătealea, cu auroră și speranță... Tablouri ce vor rămâne agățate în galeria inimii fiecărui privitor îndrăgostit de lumea aceasta” (Anca Sigartău).

**PERNETTE DU
GUILLET
(1520?- 1545)**

Femeie inteligentă și frumoasă foarte, poetă admirată de toți poeții contemporani ei și, adorată de foarte celebrul Maurice

Scève, mai vârstnicul ei confrate, a fost căsătorită la vârsta de 16 ani cu un bărbat ales de părinți după calcule care nu aveau în vedere „rațiunea” inimii ei dăruită (se pare) deja marelui poet. Iubirea lor va dura peste veacuri prin poezie. Corespondența lor este un lung șir de scrisori – poezii care vor vedea lumina tiparului în acel „Délie” semnat Maurice Scève, în chiar anul morții poetei. Rămas văduv, soțul ei avea să se îngrijească de versurile poetei (mărturie a iubirii ei pentru Scève!), reunindu-le sub titlul „Rymes”. Asta da noblețe sufletească!

RIME I

Marea putere-a stelei a permis
Când m-am născut, să fiu fericit dară.
Deci cunoscând pe cel ce-mi fu promis,
Am fost rămas fără iubirea-i rară
Știind doar de amarul nedescris
Ce mi-a fost dat – să-mi beau întregul foc

Pentr-o iubire fără de noroc
Dulce și crudă fără asemănare
Care-mi stăruie-n gând a întristare
De-o calitate fără echivoc.

RIME 3

Prea mare faimă a gândirii tale,
Arată că ești chiar o excelență
A toate câte sunt sub ceruri cale
Spre împlinire și evanescență.

Puținul spirit care nu-i esență
Gândirii mele, nu va ști vreodată
S-acorde cerurilor vreo răsplată
Cum cel ce răsplătește cu decență
Cele Trei Grații mulțumite foarte
De-atâta dărniciie încât, poate,
Se simt în lanțul de virtuți legate.

RIME 4

Spirit celest și de zei azvârlit
În trup de muritor în lumea hădă,
Tu cu Apollo ești asemuit
Prin calități – curat izvor și undă.
Prin a ta minte faci să se audă
Întreaga-nțelepciune adunată
În tine și, cu har înnobilită
Căci pana ta măiastră, negreșit
Va fi atins o glorie înaltă

Versiune în limba română de Paula Romanescu

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

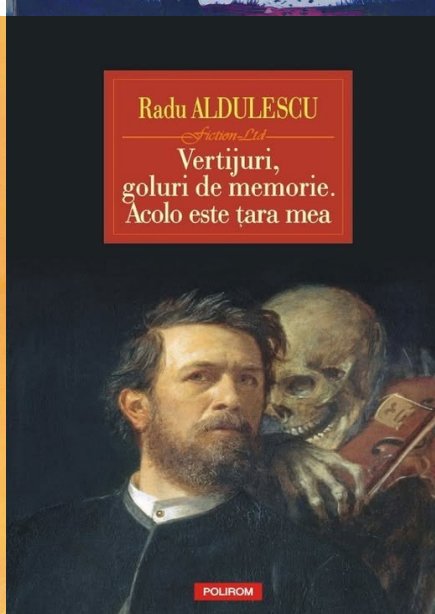
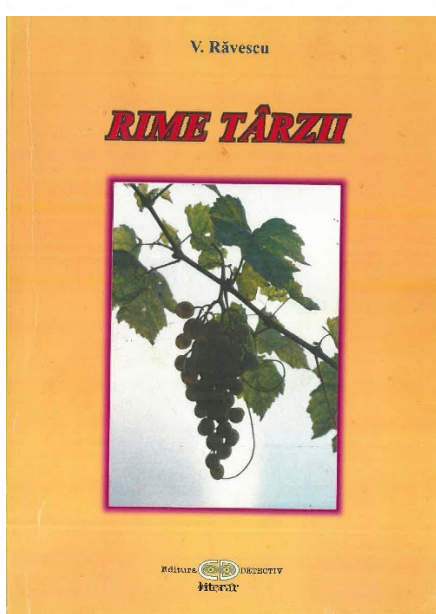
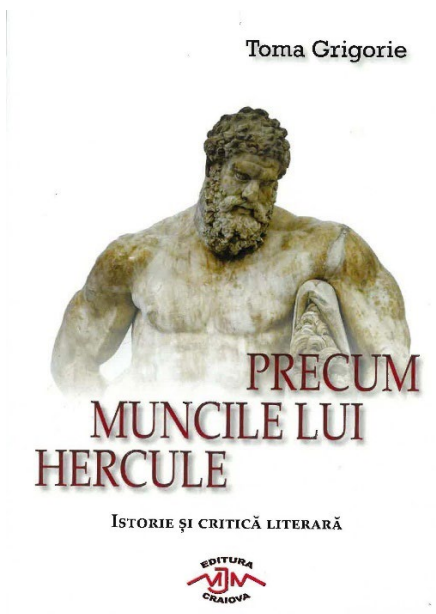
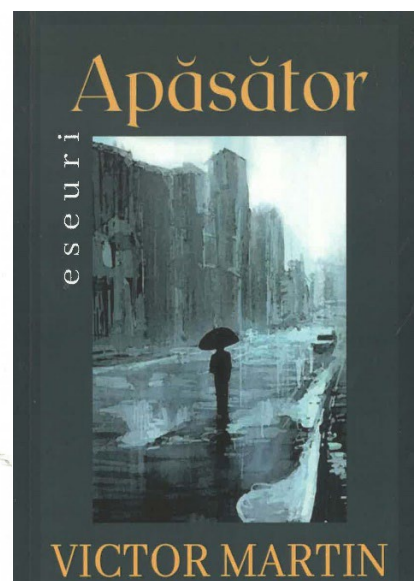
Ștefan Mitroi și Daniel Corbu

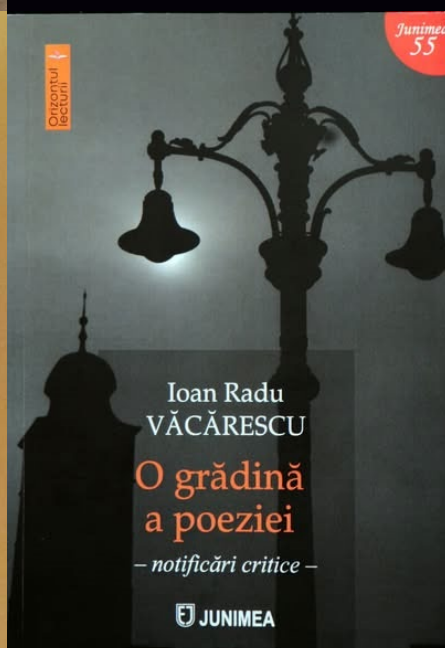
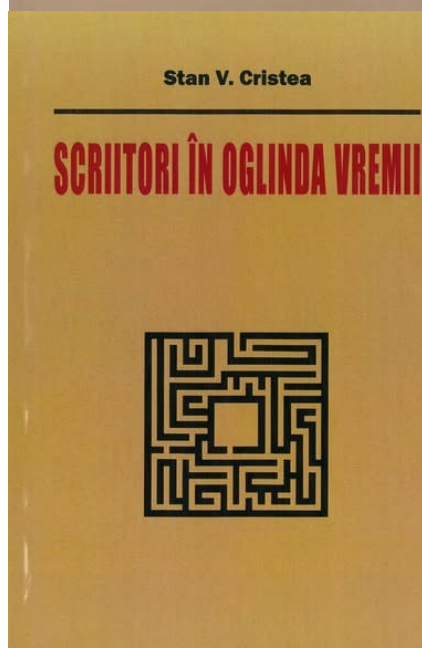
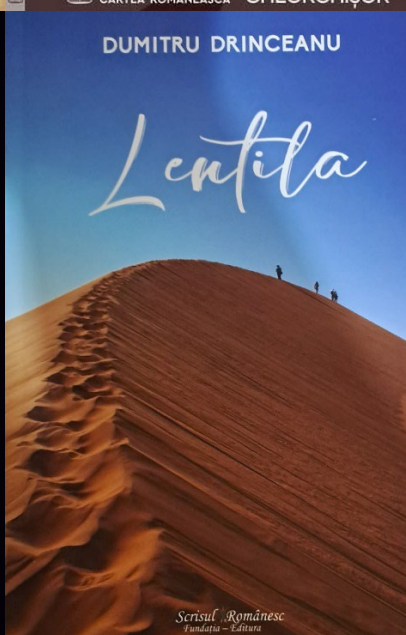
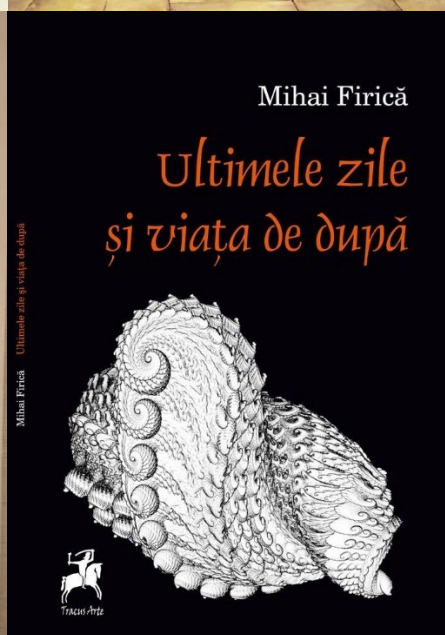
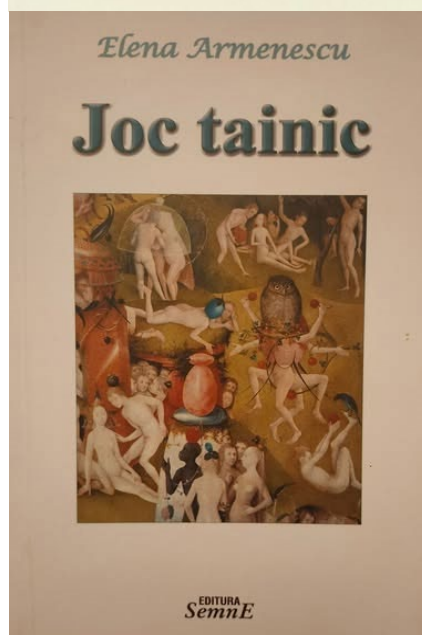
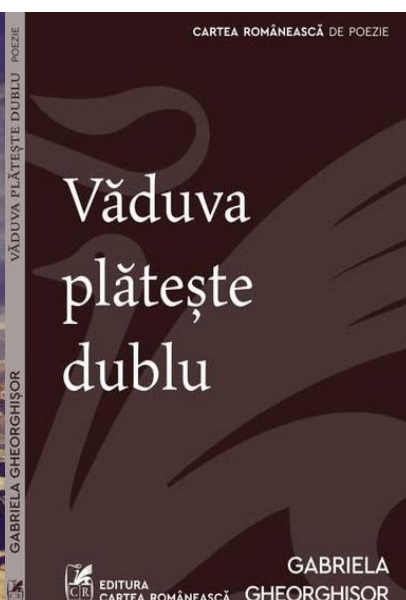
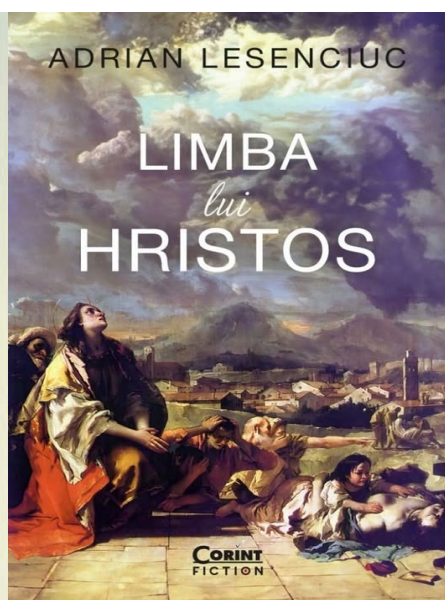
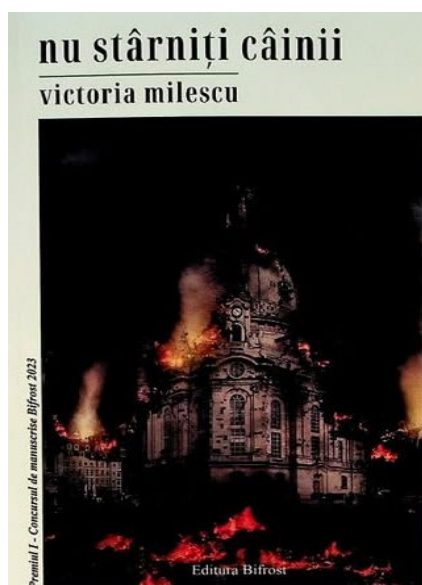

George Popescu
Ultima strigare de scrib

SAPROFITORII I
Traian Socea

CUPRINS

ESEU

Gelu Negrea

Poveste din cartierul cu snobi / 3

Victor Martin 5

Impresarul, vis frumos sau coșmar? / 5

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 7

Ion R. Popa 8

ADÂNCIREA PROCESULUI DE SCIIZIUNE ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ / 8

FONDUL CULTURAL-NAȚIONAL

Mihaela Albu

Monica Lovinescu și datoria de memorie / 10

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 11

POESIS

Elena Armenescu

Noaptea risipelor / 12

Bucuria de a fi / 12

În oraș, câteodată... / 12

Să pot... / 12

Marius Chelaru

Într-o seară, o umbră / 13

caravana de singurătăți / 13

Daniel Corbu

Șah orb / 14

Monologul îngerului căzut în visare / 14

Proligomene de șoapte / 15

Purușa / 15

Emilia Dănescu

Noaptea fără tine / 15

Iubim cântecul mierlei / 15

O poală de stele / 15

De zbor / 16

Singurătate / 16

Toma Grigorie

Speranță și așteptare / 16

Îngeri iernii / 16

Rugăciune / 17

Mă luasem cu viața / 17

Daniela Ghigeanu

Floarea / 17

Pasărea de lut / 17

Bordeiul / 17

Rugăciunea unei femei / 18

Zbor de fluturi / 18

Teodor Preda

Ca frumusețea unor lebede / 18

Prospețimea Stampelor / 18

Spre visul unghiurilor noastre imposibile / 19

Neglijența cuvântului / 19

Dincolo de mare / 19

Alexandru Drăghici

Furouri de ceață / 19

Acuarelă / 19

Te strig cu gura-nchisă / 20

Rugăciune / 20

Bemoluri ruginii / 20

Mircea Florin Sandru

Băieți de cauciuc / 20

Baladă pentru Annemarie / 20

Cântec pentru Ana / 21

De zece ani / 21

Laurențiu Drăgușiu

Via tatălui / 21

Margine de cer / 21

Sărbătoare / 22

Nicolae Tăculescu

O iarnă așteptată / 22

Noiembrie / 22

Constantin Pădureanu

Colectivizarea forțată / 23

PROZĂ

Radu Aldulescu

Înger și prinț al acestei lumi / 24

Ion Dulugeac

Vernisajul surorilor / 26

Mircea Perpelea

Dezbateri grave la urechea podului / 29

George Geafir

De-a oamenii mari / 31

LECTOR

Mihai Antonescu

Apele care ne poartă / 33

Monica Grosu

Poemele prieteniei / 34

Geo Vasile

Un roman fantasy: Vodă Caragea, alias Băsescu / 36

Mircea Pospai

Poezia, ca relație cu sinele istoric / 38

Dan Lupescu

O carte pentru eternitate / 39

Florian Copcea

Reflecția eului în actul poetic al Aurorei Popescu / 41

Eliza Roha

Victor Atanasiu: însemnările unui critic foarte tânăr / 43

Marian Odangiu

Memorie, sinceritate, transparență: Robert Șerban / 44

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 46

MOMENTE MEMORABILE

Rodica Pospai Păvălan

Din agenda culturală craioveană / 47

ISTORIA NAȚIONALULUI CRAIOVEAN

Iolanda Mănescu

Săptămâna Purcărete / 49

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 50

CRONICĂ PLASTICĂ

Aurora Speranța Cernitu

Puritate și inocență în picturile Aurorei-Speranța / 51

TRADUCERI LITERARE

Pernette du Guillet (1520?- 1545) / 52

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 52

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE / 53

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la sfârșitul lunii februarie 2025.

NOUL LITERATOR

La mulți ani, 2025!

ISSN 2069-3397